

Trine Høje Andersen

Min mors mareridt

En sand fortælling om min stærke mors svære liv med svindel, svigt og sorg

December 2023

Indhold

Kapitel 1 – Baggrunden for denne fortælling	6
Behovet for at forstå min afdøde mor	6
Journalistens interview.....	7
Jeg kom aldrig til rigtigt at kende min familie	8
Mormor, Helga - en bitter kvinde.....	9
Næsten ingen familiekontakt	9
Seje faster Thea med uægte datter og 16 år yngre ægteemand	10
Morfar, Lars Peter - værnemager, skilt, gift igen og død efter trafikulykke.....	11
Kapitel 2 – Helgas liv på gården Astrup i Hundborg	12
Mormor, Helgas egen barn- og ungdom var ikke altid let.....	12
Kapitel 3 – Helga og Lars Peters ægteskab og Kirstens barndom	17
Et umage par	17
Opvæksten i Hundborg.....	17
Lars Peters murer mestervirksomhed	19
Skolestarten i Hurup i 1935	20
Kapitel 4 – Høje-Kristensens samarbejde med tyskerne.....	23
Danmarks besættelse	23
Samarbejdet med tyskerne	23
Regeringens beslutning om danske entreprenører.....	24
Høje-Kristensen - sjette største leverandør af tysk entreprenørarbejde.....	25
Store statslige entrepriser til Høje-Kristensen	26
Lave udbudspriser på danske projekter – høj profit på tyske	27
I god – men naiv tro.....	28
Kapitel 5 – Byggematadoren Lars Peter – en charmerende satan	29
Sommerhus, Skibstedgård, Sindrup Vejle, Østerled og Lodbjerg Klit.....	29
En charmerende satan.....	30
Den brækkede arm	32
Kapitel 6 – Jens Kristians gymnasietid i Ålborg og studietid i København	34
Jens Kristian på Ålborg Katedralskole.....	34
Jens Kristian i pension hos politidirektør Stamm	34
Uppsalagade	36
Kapitel 7 - Kæresten Haralds liv i København.....	37
Haralds ingeniørdrømme, modstandskampen og arbejde for føden	37

Kapitel 8 – Kirstens teenageår i værnemagerens skygge	38
Skoleskift pga. mobning	38
Lars Peters dalende anseelse	39
Pengeafpresning, injuriersager og hæftedom for nummerpladefusk	40
Klumme i det illegale Information	42
Kapitel 9 - Dr. Lenbroch og frue	43
Fru Lenbroch var et af Lars Peters såkaldte damebekendtskaber	43
Hvem var far til hvem?	43
Dr. Lenbrochs dom og frifindelse	44
Kapitel 10 – Befrielsen og det efterfølgende retsopgør	46
Befrielsen	46
Salomon Nielsen og hans far røg med i købet	48
Nerverne uden på frakken	48
Overbetjent Panums indledende afhøringer	49
Gavedispositioner til børnenes uddannelse	50
Myten om guldbarrerne	51
Kapitel 11 - Broderen, købmand Karl Høje Kristensen kom også i brummen	53
Karl drev kantine for tyskerne i Dragsbæk	53
Kapitel 12 – Kirstens første tid i København og afsløring af storsvindel	55
Til København for at gå på Frøbel-seminariet	55
Storsvindel på forsiden af Politiken	56
Kapitel 13 – Beslaglæggelse af alle Lars Peters værdier	57
Beslaglæggelser og realisering af boet længe før domsfældelse	57
Nogle gjorde sig gode forretninger	58
Kapitel 14 – Kirsten på egen hånd uden en klink	60
Ung pige i huset på Askovsvej	60
Værelset på Frydendalsvej	60
Kapitel 15 - Sommerferien 1946 i Vadum og hos Helga i Hurup	62
Præsentation for Haralds forældre i Vadum	62
Hos Helga i Hurup	63
Harald, Johanne og Helmuth	64
Kapitel 16 – Kirstens uddannelse til laborant og Haralds værnepligt	66
Kirstens uddannelse til hospitalslaborant	66
Haralds værnepligt ved Civilforsvaret	67

Kapitel 17 – Retssagen mod Lars Peter og dommen i 1947	68
Påbegyndelse af retssagen i april 1947	68
Avisomtalerne.....	68
Dommen – 4 års fængsel og bøde på 6 millioner kroner	73
Kapitel 18 – Kirsten og Haralds fire magre år i Uppsalagade	75
Overtagelse af Jens Kristians lejlighed i Uppsalagade	75
Borgerlig vielse	75
Kapitel 19 – Lars Peters prøveløsladelse, konfiskationsafgørelsen, sølvbryllup og skilsmisse	77
Prøveløsladelse og afgørelse i konfiskationssagen	77
Sølvbryllup under trykket stemning og skilsmisse	78
Kapitel 20 – Kirstens fastansættelse på Blegdamshospitalet og abort	81
Fast job på Blegdamshospitalet i 1948.....	81
Illegal abort.....	82
Kapitel 21 - Ane Geismars historie	83
Til leje i Uppsalagade hos dødsdømt krigsforbryders hustru.....	83
Kapitel 22 - Lars Peters ægteskab med Rie	85
Lars Peter fremprovokerede skilsmisse.....	85
Ries pudsige sommerhus.....	86
Lars Peter etablerede ny entreprenørvirksomhed som aktieselskab	86
Kapitel 23 - Helgas kamp for at forsørge sig selv	88
Helga husbestyrerinde i København.....	88
Tilbage til Thy som kokekone og husbestyrerinde	88
Helgas ismejeri i Thisted.....	89
Kapitel 24 – Kirsten og Haralds lejlighed i Valby, Haralds job og Mikkeline.....	91
En god tid i lejligheden i Valby.....	91
Den store polioepidemi 1952-53.....	92
Harald færdig som ingeniør og ansat i Hvidovre Kommune	93
Mikkeline	93
Rekreation i Norge med Per og Ellen.....	94
Kapitel 25 – Familieforøgelse og dødsfald.....	96
Opsigelse på Blegdamshospitalet ved næste graviditet og Hjertehuset.....	96
Lars Peters død efter voldsom trafikulykke.....	96
Haralds mors sygdom og død i 1955	98
Kapitel 26 – Flytning til Grenhusene og endnu en datter	99

Dronning Louises Børnehospital, Grenhusene og et barn til	99
Traumatisk sygehusindlæggelse	100
Kapitel 27 - Ries liv efter Lars Peter	103
Kapitel 28 - Da livet blev mere ligesom alle andres	106
Resten, som jeg selv var en del af	106
Respekt og mangel på samme	106
Kirstens bramfri personlighed	107
Velstand og fortsat nøjsomhed	109
Sidste del uden Harald	110
Kirsten holdt altid med de svageste	110
Sommeren 1967 i Thy til Helgas 70-års fødselsdag	111
Et nyt syn på Helga	112
De fortrængte erindringer slap aldrig helt taget	113
Appendix A – Høje Kristensen familien	115
Appendix B – Sørensen familien	118

Kapitel 1 – Baggrunden for denne fortælling

Udsnit af kort fra Trap Danmark.

Behovet for at forstå min afdøde mor

Min mor, Kirsten var ikke, som mødre er flest. Og det var først sent i mit eget liv, at det gik op for mig, at der nok var gode grunde til, at Kirsten var, som hun var.

Jo ældre jeg bliver, og jo mere jeg tænker på min nu afdøde mors bemærkelsesværdige liv, des større bliver mit behov for i det mindste at prøve på at sætte mig i hendes sted for derved at fornemme, hvad hun oplevede, og hvad hun mon har følt.

Og hvordan gør man så det? Jeg har forsøgt at sætte de brudstykker, jeg kender til, sammen for derved at rekonstruere min mors liv og samtidig til en sammenhængende og fremadskridende historie.

Der er stadig masser, hun aldrig fik fortalt. Så jeg har måttet udfylde de hvide pletter på landkortet med kvalificerede gæt på, hvad der forbandt de begivenheder, jeg kender til.

Alt det følelsesmæssige bliver nødvendigvis blot mit bud på, hvad jeg selv ville have følt, hvis jeg havde været i hendes sted. For Kirsten var ikke meget for at fortælle om sine egne følelser.

De efterfølgende kapitler er således bygget op om et skelet af min mors drypvist fortalte erindringer, gamle brevvekslinger, faktuel information om min morfar, Lars Peter dokumenteret i mere end tres avisartikler, oplysninger indhentet fra nulevende grandfætre og kusiner, samt bøger og artikler om retsopgøret efter besættelsen.

Men de tanker og følelser, jeg tilskriver Kirsten i fortællingen, er ren fiktion fra min side – for min mor levede til sin dødsdag op til sit motto: Hvis man ikke har noget godt at sige om nogen, så skal man holde sin mund!

[Journalistens interview](#)

Faktisk tror jeg, at Kirsten ville have taget hele sin utrolige og smertefulde livshistorie med sig i graven, hvis ikke hun i 2011 var blevet kontaktet af en journalist og forfatter. Under tilblivelsen af sit landbrugskritiske bogværk, "Det tabte land", var han stødt på min morfar, Lars Peters opsigtsvækkende levned.

Lars Peter indvandt som et af sine mange anlægsprojekter vådområdet Sindrup Vejle i Sydthy. Han var derfor blandt dem, journalisten beskrev i sin bog, som omhandlede mændene bag Danmarks største indvindingsprojekter af landbrugsland på naturens bekostning.

Journalisten var tilsyneladende blevet så forbløffet over Lars Peters øvrige og tvivlsomme bedrifter, at han gav sig til at granske i hans bagved liggende historie.

Han foretog dybdegående research og i besiddelse af en lang række kilder med udførlig faktuel information, kontaktede han Kirsten for at få yderligere oplysninger.

Jeg tror, at de mange uigendrivelige fakta, han konfronterede hende med, triggede ellers for længst fortrængte erindringer. Overraskelsesmomentet og almindelig høflighed fik hende til at fortælle ting, som hun ellers havde været fast besluttet på at glemme for altid.

Journalistens indsamlede viden blev til en omfattende artikel med titlen "Værnemageren fra Hurup", som blev udgivet i "Historisk årbog for Thy og Vester Hanherred" i 2011.

Først da Kirsten fik manuskriptet til gennemsyn, gik det helt op for hende, hvordan hun var kommet til at slippe ånden ud af flasken. Der var derfor ingen vej tilbage. Så på dette tidspunkt gav hun sig - tydeligt ilde berørt - til at fortælle min søster og mig detaljer om sit barne- og ungdomsliv i Thy.

Frem til sin død i 2018 fik hun på denne måde ufrivilligt delt i hvert fald brudstykker af sin livshistorie. En historie, som det ellers var lykkedes hende at fortrænge ganske effektivt igennem mere end 60 år.

Nu, hvor jeg ser omridset af hendes belastede barn- og ungdom, kan jeg godt se, hvordan det må have været nødvendigt for hende at kapsle al sin ulykke og modstridende følelser inde, så hun selv kunne komme videre.

Skønt jeg, på denne måde, kom til at kende mere til min mors fortid, fik jeg aldrig rigtig indsigt i, hvad hun følte omkring alt det grumme, hun oplevede. Hun beholdt sine følelser for sig selv til sin død.

Jeg er temmelig sikker på, at de fortrængte og modsatrettede følelser bestod af mere sorg, smerte og skam, end et menneske kan bære at mindes.

[Jeg kom aldrig til rigtigt at kende min familie](#)

Jeg har aldrig kendt min morfar, Lars Peter. Han døde i 1954, fem år før jeg blev født.

Faktisk kom jeg aldrig rigtigt til at kende nogen fra min mors side af familien – bortset fra min mormor, Helga, min morbror, Jens Kristian og hans familie. Det på trods af, at min morfar, Lars Peter havde otte yngre søskende, og min mormor, Helga var næst yngste ud af en søskendeflok på femten.

Selv om Helga levede frem til 1987, hvor jeg selv var 28 år, kom jeg aldrig tæt ind på livet af hende. Noget kan sikkert forklares med, at hun – ligesom langt de fleste af hendes slægtninge - boede i Sydthy, mens jeg boede med mine forældre ved Hillerød på Sjælland. Så vi sås ikke tit. Hun var desuden ret dement i sine sidste mange leveår.

Jeg husker, at jeg i 1975 som 16-årig besøgte hende kort efter, at hun var kommet på plejehjem i Nors. Da var hun stærkt gigtplaget, påvirket af en hjerneblødning og begyndende tabt for omverdenen, som hun sad der i sit brandhæmmende forklæde med en cerut i den ene hånd og en lighter i den anden. Det er et gudsunder, at hun aldrig fik futtet plejehjemmet af!

Mormor, Helga - en bitter kvinde

Selv inden hun blev dement, var der noget sært glædesløst og bittert over min mormor, Helga, som jeg aldrig rigtigt forstod og heller ikke brød mig særligt om dengang.

Hun boede meget spartansk i en lillebitte toværelses taglejlighed på Hundborgvej 2 i Thisted. Der var kun koldt vand i køkkenvasken, og toilettet, som var delt med underboen, lå en iskold tur hen over tørreloftet og en halv trappe ned.

Jeg husker besøgene hos hende – eller hendes besøg hos os i Hillerød, som temmelig anspændte. Kirsten og Helga nærede tydeligvis ikke ret mange umiddelbart varme følelser for hinanden.

Jeg fandt dette forhold noget besynderligt, da jeg var barn. Alle mine kammerater elskede deres bedsteforældre – hvorfor var min mormor så svær at holde af? Og hvorfor var der ingen kontakt til nogle af alle de mange onkler, tanter, fætre og kusiner, som min mor må have haft?

Næsten ingen familiekontakt

Fair nok, en del – især på Helgas side - var allerede døde og borte, inden jeg blev stor nok til at kunne huske noget som helst. Helgas mor, Marie Petrine Dusine, som boede på en stor gård i Hundborg, fødte i alt femten børn over en 20-års periode. Sådan var livet jo for kvinder dengang i Thy. Tre døde som små, og Helga var den næstsidste i flokken.

Men da jeg var barn, var der da mindst tre mostre (Emma Margrethe, Signe og Dagmar) og en morbror (Jens Marius) til min mor, som levede endnu – og der har været et hav af fætre og kusiner. Men skønt alle disse fire søskende til Helga boede i Hundborg, så mindes jeg ikke, at vi så noget særligt til dem bortset fra en enkelt gang til hendes 70-års fødselsdag.

Eller, det passer så ikke helt. Jeg husker, at vi engang hentede Helgas søster, Dagmar ved båden, da hun kom hjem fra USA. Min søster og jeg fik hver en dukke, og min kom til at hedde dukke Amerika.

Min morfar, Lars Peter blev født i Villerslev, men voksede op 10 km syd for Hundborg i Hørdum. Her var hans far murermester. Forældrene fik ni børn, hvoraf Lars Peter var den ældste. Så Kirsten havde altså tre yngre faste og fem yngre farbrødre på sin fars side, som vi heller aldrig rigtigt så eller hørte noget til.

[Seje faster Thea med uægte datter og 16 år yngre ægtemand](#)

Eneste undtagelse var Kirstens faster Thea (Dorthea), som drev Salomons bageri i Thisted sammen med sin mand, Salomon, da jeg var barn. Hende kan jeg svagt huske. Kirsten var tit forbi bageriet, når vi var i Thisted, men min mormor, Helga ville aldrig med ind i butikken. Kirsten holdt kontakten til Theas datter, hendes kusine Ellen, lige til Ellen døde i 2016.

Det var næppe helt tilfældigt, at det netop var faster Thea, som Kirsten fattede sympati for. Thea havde nemlig ligesom hende selv haft en svær ungdom. Desuden var hun en bemærkelsesværdig og modig kvinde, som ikke lå under for omverdenens fordømmelser.

Da Thea var 22 år, blev hun som ugift gravid – jeg ved ikke med hvem. Hun fødte datteren Ellen uden for ægteskab i 1928. Det kan bestemt ikke have været nemt for hende på den tid. Slet ikke i Thy, hvor frisindet ikke ligefrem blomstrede.

I den første tid som enlig mor ernærede hun sig som husbestyrerinde, da dette gav både hende og datteren tag over hovedet. Senere slog hun sig sammen med sin ligeledes ugifte bror Ejnar, der var bager i Koldby. Umiddelbart efter krigen flyttede de til Silkeborg, hvor de sammen drev bageriet, Wienerbageriet i en årrække.

I 1947, hvor datteren Ellen var blevet voksen, og Thea selv var 41 år, giftede hun sig med Ejnars kompagnon fra bageriet. Salomon, som han hed, var på det tidspunkt kun 25 år gammel. Det har nok givet anledning til en del forargelse i lokalsamfundet, hvilket jeg tænker, kan have været medvirkende årsag til, at Thea, Salomon og Ejnar valgte at sælge bageriet i Silkeborg året efter og flytte tilbage til Thy.

Efter nogen tids søgen slog Thea og Salomon sig ned i Thisted, hvor de fra 1. juni 1952 drev Salomons bageri i Vestergade 58 i de næste 26 år. Thea afstod først

bageriet i julen 1978. Dette var 2 år efter Salomons død, og hun var selv 72 år på dette tidspunkt.

[Morfar, Lars Peter - værnemager, skilt, gift igen og død efter trafikulykke](#)

Kirsten fortalte i det hele taget kun meget lidt om sin familie og sin egen barndom. Jeg hørte heller aldrig rigtigt noget om barndomsvenner. Det var som om hendes liv og historie først begyndte, da hun mødte min far, Harald og forlod Thy for at flytte til København.

Jeg fik dog allerede som barn at vide, at min morfar, Lars Peter havde været i fængsel, angiveligt efter at have bygget bunkere for tyskerne under krigen. Jeg vidste også, at Lars Peter og Helga blev skilt, at Lars Peter giftede sig igen, og at han døde efter en voldsom trafikulykke i 1954.

Disse informationer faldt sporadisk og helt uden ledsagende fortællinger om, hvordan alt dette havde påvirket Kirsten og hendes eget liv.

Jeg tror slet ikke, at min søster og jeg som børn var i stand til at håndtere og forstå den slags viden, som faldt helt uden for vores kendte begrebsverden. Detaljerne fortonede sig derfor i det uvisse, og med tiden lærte vi at lade være med at spørge så meget.

Jeg kan ikke udelukke, at en medvirkende årsag til, at vi fik så lidt at vide, kan have været, at vi – ligesom de fleste andre børn – havde et stort behov for at være så almindelige som muligt. Det var bedst, når ens mor lignede og opførte sig akkurat som venindernes mødre. Men min mor, Kirsten var alt andet end almindelig.

Som barn og op i teenageårene skammede jeg mig faktisk nogle gange over hende, ligesom jeg nærmest foragtede hendes måde at stikke ud fra gennemsnittet på.

Min piberygende mor blæste nemlig på konventionerne, lå ikke under for andres meninger, klædte sig, som det passede hende, hvis hun da ikke solbadede halvnøgen i haven – og hun lavede mad, der aldrig havde stået om i nogen kokebog.

Jeg voksede heldigvis fra mit hånlige snæversyn, da jeg selv var kommet igennem mine år som teenage-terrorist. Hvor har jeg dog i denne sammenhæng tit prist mig lykkelig over, at jeg ikke selv fik døtre!

Som voksen kom jeg til at elske, respektere og beundre hendes integritet og mod til at være anderledes. Men hvorfor Kirsten var, som hun var, forblev gådefuldt.

Kapitel 2 – Helgas liv på gården Astrup i Hundborg

Mormor, Helgas egen barn- og ungdom var ikke altid let

For at begribe, hvorfor Kirsten og Helga endte med sådan et dårligt mor-datterforhold, må jeg først afdække og forstå, hvor mange op- og nedture Helgas liv bestod af.

Helgas far og mor, altså mine oldeforældre, Kristen og Marie Petrine Dusine Sørensen drev, mens de levede, en pænt stor gård, Astrup på Astrupvej 14 syd for Hundborg.

T.v.: Gården Astrup med mejeri. T.h.: Kristen og Marie Petrine Dusine Sørensen.

Helgas far, Kristen kom fra et fattigt hjem, men voksede op som plejebarn på Astrup, som han købte af sine plejemor i 1876. Inden da var han blevet uddannet som kommis i en købmandshandel.

Helgas mor, Marie Petrine Dusine var født Jensen Yde. Hun kom fra en af sognets største gårde, Ydesminde, og hendes forældre var forholdsvis velhavende.

Marie Petrine Dusine havde som ung pige været på højskole, hvor hun blev meget stærkt optaget af Grundtvigs kristelige og folkelige livssyn samt Kresten Kolds skoletanker. Dette grundtvigianske livssyn bragte hun med sig ind i ægteskabet og vedblev at efterleve til sin død.

Kristen og Marie Petrine Dusine fik i alt femten børn, hvoraf tre døde som små. Af dem, som voksede op, var otte døtre og fire sønner. Marie Petrine Dusine underviste selv sine første børn, indtil familien fik ansat en huslærer. Da der i 1897

blev oprettet en friskole i Hundborg, fik de ni yngste søskende deres skoleundervisning her af en lærerinde.

T.v.: Oldemor Marie Petrine Dusine og oldefar Kristen Sørensen med deres ni ældste børn. Fra venstre Anna, Kathrine, Marie med Signe på skødet, Jens Marius siddende nedenfor, Kristian, Kristen med Margrethe på skødet, Thora siddende nedenfor, Johanne og Salmon.

T.h.: Oldefar Kristen omgivet af sine otte døtre. Fra venstre Helga, Margrethe, Kathrine, Thora, Kristen, Signe, Dagmar, Johanne og Ane.

Det var et barndomshjem præget af stor travlhed, hvor de tolv børn måtte hjælpe til med arbejdet. Forældrene fik dog trods travlheden tid til at være medlemmer af foredragsforeningen, afholdsforeningen, fredsforening, venstre vælgerforeningen og ikke mindst til en meget aktiv deltagelse i den grundtvigianske frimenighed. De indtog desuden en fremtrædende rolle, da det blev besluttet at etablere en højskole i Hundborg.

Kristen var en særdeles foretagsom mand. Han byggede i 1881 egnens første fællesmejeri på Astrup og opkøbte mælk af landmændene i en 12-15 km omkreds af gården. Mælken blev afhentet af 5-6 mælkevogne, som for en stor dels vedkommende blev kørt af børnene.

Kristen startede dernæst en blandet købmandsforretning, der hurtig fik stor omsætning, særligt med korn og foderstoffer. Mange af varerne blev leveret med mælkevognene, når de alligevel skulle ud efter mælk.

Dampkedelen i mejeriet blev fyret med tørv fra Astrups egen mose. Om sommeren var der mange mennesker beskæftiget med tørvegravning i mosen, som også leverede tørv til lokalsamfundet. På et tidspunkt drev Kristen desuden en tømmerhandel.

Den store virksomhed gik godt med stigende omsætning i 10-15 år. Men så begyndte oprettelsen af andelsmejerier i omegnen. Der blev efterhånden etableret fire andelsmejerier i Sydthy, hvoraf det sidste blev bygget i Hundborg i 1893 ganske tæt på Astrups mejeri.

Kristen var for sen til at indse, at hans mejeri ikke ville kunne klare sig i konkurrencen med andelsbevægelsen. Havde han blot erkendt dette tidligere, kunne han have solgt til det udvalg, der arbejdede med at få startet andelsmejeriet i Hundborg. Men han forpassede muligheden og blev efter noget tid nødt til at lukke sit mejeri.

Da Astrup nu ikke mere havde mælkevoogne til at medtage varer til sine kunder, gik den store købmandsforretning efterhånden også tilbage. I 1908 kom Kristen ud for så store økonomiske vanskeligheder, at det førte til konkurs. Han måtte standse sine betalinger, og søge at få en ordning med sine kreditorer.

Det var en umådelig streng tid for alle i familien, og en voldsom omvæltning for den på dette tidspunkt 11-årige Helga.

Der skulle skaffes 8.000 kr., hvis gården og tørvemosen skulle beholdes. Det var mange penge dengang (knap 600.000 DKK i 2023), og det var ikke nemt at få lån.

Kristen og Marie Petrine Dusine blev enige om at forsøge at gå til ti af deres bedste venner, og bede om et lån på 400 kr. af hver, i alt 4.000 kr. Dernæst ville de bede tyve gode bekendte om at låne sig 200 kr. for således at skaffe de sidste 4.000 kr.

Kristen havde før hjulpet flere af disse mennesker over deres økonomiske besværligheder, men det må ikke desto mindre have været en vanskelig og ydmygende beslutning at træffe.

De var nu så heldige, at den første de spurgte, var Hundborg-lægen og vennen, Dr. Buus. Han må dels have haft stor tillid til dem, dels have været ganske velhavende, for han sagde: "I behøver ikke at gå længere efter de første 4.000 kr., dem kan I låne af mig". Og efter at fru Buus havde givet kaffe, tilføjede Dr. Buus: "Får I megen besvær med de sidste 4.000 kr., tal da med mig igen, så skal jeg nok hjælpe til med at få en ordning".

Kristen, Marie Petrine Dusine og de yngste ni søskende, som stadig boede hjemme, tog nu ekstra hårdt fat på arbejdet med gården og mosen. De var stålsat på at bevare ejendommen og at betale lånet tilbage.

1908 til 1916 blev nogle rolige og gode år for familien, selv om pengene var små. Men da der var brug for alle hænder på gården, kom disse fattige år til at gå ud over børnenes skolegang. Så især de yngste børn heriblandt Helga fik ikke helt den skoleuddannelse, som ellers havde ligget deres mor så stærkt på sinde.

Marie Petrine Dusine selv havde altid ønsket af få et 14-dages ophold på den grundtvigianske højskole Liselund ved Slagelse, men der gik lang tid, inden det lykkedes. Først var der de mange børn, dernæst en længere sygdomsperiode, og så den vanskelige økonomiske genopretning efter konkursen.

Først i 1914, da de lånte penge var betalt tilbage, syntes hun, at hun kunne tage den ønskede ferie. Hun var på dette tidspunkt blevet 59 år gammel.

Marie Petrine Dusine rejste med toget den augustdag i 1914, hvor Tyskland angreb Polen, og der kom telegrambesked om, at hendes 24-årige søn, Jens Marius var blevet indkaldt til sikringsstyrken.

Men Marie Petrine Dusine vendte ikke om af den grund. Hun fortsatte og kom først hjem efter gennemførelse af de 14-dages højskoleophold. Det understreger, dels at hun var en usædvanlig stærk kvinde. Det fortæller også tydeligt, hvor meget grundtvigianismen betød for hende.

To år senere i sommeren 1916 blev Marie Petrine Dusine pludselig ramt af sygdom og døde få dage efter. Dette skete to dage før, Helga fyldte 18 år.

Helgas ti ældre søskende var enten allerede gifte og flyttet hjemmefra, indkaldt til militæret eller godt i gang med deres uddannelser. Lillebroren, Gerhardt var kun 15 år. Så det blev Helgas lod at fortsætte som husbestyrerinde på gården i sin mors sted.

Kristen fortsatte med Helgas hjælp driften af gården og tørvefabrikken lige til sin død som 73-årig i april 1923. Begge dele kørte efterhånden rigtig fint og økonomien var kommet godt på fode igen.

Efter farens død opkøbte Helgas søster, Thora og hendes mand, Jens Pedersen Fink dødsboet, hvilket gav en pæn lille arv til de øvrige søskende.

Helga var på dette tidspunkt 25 år. I modsætning til de fleste af hendes heldigere søskende var hendes eneste og beskedne uddannelse den, hun havde fået i friskolen, når det hårde arbejde på gården ellers efterlod tid til skolegang, og så det hun havde lært om husholdning i hjemmet.

De foregående syv år havde ikke levnet hende tid og mulighed for ungdommelige udskejelser. Hun har måske endda følt sig lidt ensom på gården, da hendes far, Kristen med alderen blev mere og mere tunghør for til sidst at blive nærmest døv.

Uden forpligtelserne overfor faren og uden hjem og arbejde efter Thora overtog gården, var det på tide for Helga at komme videre i livet. Måske i mangel på bedre alternativer valgte hun at blive gift.

Kapitel 3 – Helga og Lars Peters ægteskab og Kirstens barndom

Et umage par

Helga blev gift med murersvenden Lars Peter Høje Kristensen fra Hørdum d. 20. maj 1923, blot en måned efter sin fars død. Da var Helga 25 og Lars Peter 23 år.

De flyttede ind i et ganske flot hus på Røde Anes vej 28 i Helgas fødeby, Hundborg. Man kunne få den tanke, at huset på Røde Anes Vej blev købt for Helgas arv, og at et sådant arrangement passede den driftige Lars Peter udmærket.

Helga og Lars Peter, var lige fra start et umage par. Lars Peter var charmerende, initiativrig og udadvendt. Helga derimod, som stort set ikke havde oplevet andet end livet på Astrup, var mere indadvendt og var, som jeg husker hende, ikke ligefrem nogen humørbombe.

Helgas barndomshjem havde været stærkt religiøst, hvorimod Lars Peter – som det vil vise sig igennem denne fortælling – havde et særdeles frit forhold til de ti bud.

Lars Peter, Helga og familien med Kirsten som baby og Jens Kristian (fra ca. 1928).

Opvæksten i Hundborg

Et år efter ægteskabets indgåelse fødte Helga d. 15. maj 1924 sønnen, Jens Kristian, og yderligere 3 år senere kom min mor, Kirsten til verden d. 19. juni 1927.

Kirstens fødehjem på Røde Anes Vej begge i Hundborg. Jens Kristian og Kirsten omkring 1930.

De første år syntes ægteskabet at være nogenlunde velfungerende, og der var et fint sammenhold både imellem Helgas mange søskende i Sørensen-slægten og inden for Lars Peters Høje Kristensen-familie.

Kirsten oplevede aldrig sin morfar og mormor, som begge var døde, inden hun blev født. Hendes farfar døde i 1936, da hun var 13 år, mens hun havde sin søde farmor frem til december 1948.

T.v. Helga, Jens Kristian og Kirsten (ca. 1936). T.h. Kirsten (øverst) og Helga (til højre) foran Hundborg Bageri sammen med Helgas søster, Margrethe og hendes døtre fra venstre Ranghild Mariane, Anne Lise og Inga.

Men familieidyllen varede ikke ved. Efter at have født to børn tyder noget på, at Helgas kødelige lyster dalede – hun ønskede sig vel ikke samme skæbne som sin egen mor, der fødte femten børn fra hun var 23, til hun blev 44 år - eller som sin

søster Thora, der døde i barselssengen, da hun som 36-årig i 1925 skulle føde sin tredje søn.

Kirsten omtalte engang Helga som frigid, hvor pokker hun så ellers havde den viden fra. Men, mon ikke det var noget hendes far havde råbt under et af de utallige skænderier, som hun igennem sin barn- og ungdom skulle komme til at opleve mellem sine forældre.

Det var i øvrigt en af den slags uventede og forbløffende udtalelser, som min mor mere eller mindre ud af det blå kunne finde på at lade falde en gang imellem, og som jeg som ung og blufærdig ikke rigtigt vidste, hvordan jeg skulle håndtere.

Lars Peter syntes i modsætning til Helga at være født med en overgennemsnitlig stor appetit på livets glæder. Så der gik ikke længe, før han begyndte at interessere sig for andre kvinder. Og han var ikke ligefrem diskret.

Kirsten fortalte om, hvordan hun som barn blev sendt ud for at hente sin berusede far hjem fra hans damebekendtskaber. Nogle af kvinderne var gifte, og man kan i det hele taget levende forestille sig, hvordan hans udskejelser ikke faldt i god jord – hverken i familien Sørensen, som godt nok var Grundtvigianere, men stærke i troen – og da slet ikke i det omgivende stærkt indremissionske lokalsamfund.

[Lars Peters murer mestervirksomhed](#)

Lars Peter startede - efter at have stået i lære hos sin far - egen murer mesterforretning og fik hurtigt vind i sejlene. Kirsten mindedes, hvordan familien, da hun var lille, flyttede rundt blandt andet til Vandborg i 1932-33 i forbindelse med hans byggeri af et nyt andelsmejeri der.

Omkring 1934 flyttede familien permanent ca. 30 km sydpå til Kirkevej 14 i Hurup – en større hjørneejendom, som Lars Peter havde opført året forinden. Udover privatboligen, som optog en stor del af stueetagen og den tilhørende flot anlagte have, rummede ejendommen også murer mestervirksomhedens kontorer samt nogle mindre lejelejligheder.

Kirkevej 14, som rummede Kirstens barndomshjem og entreprenørvirksomhedens kontor.

I perioden op til krigen fortsatte Lars Peter med opførelse af flere andelsmejerier, hvor han styrede alt murer-, jord- og jernbetonarbejde. Han tog desuden villabyggeri i entreprise og deltog i opførelse af kirker samt havne-anlæggene i Skive og Struer.

I 1939 forestod han blandt andet byggeriet af en viadukt for DSB under skinnerne ved Hee og et stort femetagers boligkompleks med 50 lejligheder, Solgården i Nørresundby.

Samme år investerede Lars Peter selv i kammerjunker kaptajn Cordsens villa på Østre Allé 5 i Hurup, som han ombyggede til fire udlejningslejligheder. Denne ejendom videresolgte han i 1942 for 33.000 kr. (830.000 DKK i 2023).

Omsætningen i entreprenørvirksomheden gik strygende med 150 ansatte, om end firmaets løse gæld på 90.000 kr. lige inden Danmarks besættelse ifølge revisionen tilsyneladende oversteg den opgivne formue på 48.000 kr.

Lars Peter blev dette år medlem af Entreprenørforeningen som den eneste fra Ringkøbing og Thy amter, hvilket i grunden var ret godt gået af en landsbyhåndværker uden synderlig skolegang.

[Skolestarten i Hurup i 1935](#)

Kirsten startede som otteårig i Hurup private realskole i 1935. Hun kunne lide at gå i skole, var bogligt stærk og klarede sig godt også socialt.

Lars Peter var på dette tidspunkt ved at blive en succesrig murermester. Så bortset fra hans kvindeeskapader og det anspændte forhold mellem forældrene, var skoleårene op til krigens begyndelse på mange måder lykkelige for hende.

Forældrenes ægteskab knagede dog i tiltagende grad. Lars Peter var ikke blot utro, han lod også sit voldsomme temperament gå ud over Helga, som han kritiserede og straffede for ikke at leve op til sine egne ekstremt høje krav til pertentlig orden.

Lars Peter og Helga var ifølge Kirsten separeret igennem flere perioder, hvor den fysiske og psykiske vold i hjemmet blev for meget for Helga, og hun måtte flytte midlertidigt ind hos en af sine søstre i Hundborg. Så helt harmoniske og lykkelige har barndomsårene bestemt ikke været.

Kirsten som ca. 9-årig.

Da Kirsten var ca. 10 år, blev forholdene derhjemme så slemme, at hun blev anbragt hos noget familie i nærheden af Haderslev og gik i skole der i et halvt års tid. Kirsten fik aldrig fortalt mig, præcist hvem hun boede hos, men det kan have været i Christiansfeld. Helgas 17 år ældre søster, Ane og hendes mand, Jens Christian, som var skolelærer, boede nemlig der.

Det må have givet noget af et knæk i Kirstens tillid til sine forældre sådan pludselig at blive revet op med rode og anbragt fjernt fra hjemmet, uden sin familie, sine venner og alt, hvad hun kendte.

Et halvt år er en evighed for en 10-årig. Kirsten må have været ganske ulykkelig og forvirret, og selv om det ikke var retfærdigt, har hun formentlig følt sig mest svigtet af sin mor. Som 10-årig kunne hun næppe se og forstå, at Helga var lige så meget offer som hende selv.

Tilbage i Hurup et halvt år senere fandt Kirsten sig heldigvis hurtigt til rette i skolen igen og genfandt sine kammerater.

Forældrenes indbyrdes forhold var desværre ikke blevet stort bedre i løbet af Kirstens ufrivillige anbringelse. Hendes følelse af at blive svigtet af sin mor blev blot forstærket af Helgas svingende og svigtende humør, som blev dårligere og dårligere, som tiden gik.

Lars Peter bibeholdte derimod sin charmerende fremtoning på trods af de ægteskabelige trakasserier, og han formåede i modsætning til Helga fortsat at optræde som en kærlig forælder, når ellers han var hjemme. Han var ganske vist en streng far, med en noget brysk facon. Men selv om han ofte hidsede sig op, formåede han altid at gyde olie på vandene overfor sine børn bagefter.

Kirsten fandt heldigvis glæde og adspredelse udenfor det dysfunktionelle hjem. Hun elskede sport, især konkurrencesvømning. Hun tog den store frisvømmerprøve, og i juli 1939 vandt hun som 12-årig et større lokalt svømmestævne.

Dette ved jeg ganske præcist, fordi jeg som barn altid spiste med den sølvske, som hun fik i førstepræmie ved stævnet – et faktum som hun aldrig forpassede lejligheden til stolt at minde mig om.

Kapitel 4 – Høje-Kristensens samarbejde med tyskerne

Danmarks besættelse

Da Danmark blev besat af Tyskland d. 9. april 1940, var Kirsten trods alt en forholdsvis glad og sorgløs 5. klasses skolepige på 12 år, som skulle starte på mellemskole det følgende skoleår.

Storebror, Jens Kristian stod for at skulle afslutte sin mellemskoleeksamen, og planen var, at han skulle begynde i gymnasiet efter sommerferien.

T.v. Lars Peter, Kirsten og Helga i stuen på Kirkevej. T.h. Lars Peter i hvidt på en af sine byggepladser.

Lars Peter var sjældent hjemme, da han altid havde travlt med opsyn på sine mange byggeprojekter. Entreprenørfirmaet kørte fornuftigt, og Helga passede børnene og husførelsen i den store lejlighed på Kirkevej i Hurup.

Samarbejdet med tyskerne

Men da Danmark blev besat, tog fanden ved Lars Peter. Han vejrede morgenluft og var ikke sen til at udnytte de muligheder, som krigen førte med sig.

Tyskerne skulle have bygget den såkaldte Atlantvold, også kaldet Vestvolden - en forsvarslinje opført langs Europas vestkyst fra Norge til Spanien.

Hitler havde besluttet at anlægge en uigennemtrængelig mur af betonstillinger spækket med artilleri. Især kysterne omkring Hanstholm var udset til at have stor strategisk betydning. Ved at anbringe befæstede kanonstillinger der og på modsat side i Norge, kunne tyskerne kontrollere indsejlingen til Østersøen.

Allerede d. 16. april 1940 modtog det store, danske entreprenørfirma Wright, Thomsen og Kier en henvendelse fra Wehrwirtschaftsstab med henblik på iværksættelse af arbejder til sikring af tyske militære stillinger i Danmark.

Wehrwirtschaftsstab var den økonomiske gren af værnemagten, som stod for ordrer i den danske industri for den tyske krigsførelse. Efter pres fra regeringen indvilgede entreprenørfirmaet i at påtage sig hovedansvaret for disse arbejder.

Wright, Thomsen & Kier blev efterfølgende en af de største bygherrer ved værnemagts militære anlægsarbejder. Dette vakte en del opsigt, men tjente også til blåstempling af samarbejdet, idet en af firmaets kompagnoner, ingeniør T. K. Thomsen samtidig bestred en række betydningsfulde offentlige tillidshverv. Han var bl.a. formand for Entreprenørforeningen i 1937-1940, formand for Håndværksrådet i 1940-1942, fra 1938 næstformand for Dansk Arbejdsgiverforening og fra 1941 til 1945 formand samme sted.

Regeringens beslutning om danske entreprenører

Det var regeringen og Stauning selv, som d. 15. april på et ministermøde havde besluttet, at tyskernes krav om igangsættelse af militære arbejder i Danmark skulle ske ved danske entreprenørfirmaer i stedet for tyske.

En række større virksomheder blev efterfølgende direkte opfordret af regeringen til at påtage sig tysk arbejde. Arbejdsgiverforeningen og Entreprenørforeningen blev underrettet om standpunktet, og begge organisationer oplyste deres medlemmer om denne interesse, når de modtog forespørgsler om et bestemt arbejde skulle udføres eller ej.

Opfordringerne fra myndighederne bevirkede, at værnemagerlovgivningen efter krigen kom til at indeholde en bestemmelse om, at virksomheder, der havde handlet efter direkte anvisning fra staten, ikke kunne retsforfølges i henhold til værnemagerlovgivningen.

Lars Peters virksomhed, Høje-Kristensen blev som følge af regeringens beslutning sammen med andre nordjyske entreprenørfirmaer inviteret til det første møde med tyskerne på Hotel Royal i Thisted d. 20. april 1940. Mødet var arrangeret af Wright, Thomsen og Kier, og her blev der sagt, at bl.a. Stauning og Christmas Møller tilrådede, at man gik i arbejde for tyskerne.

Lars Peter gik derfor ufortrødent i gang. Desværre for ham afventede han ikke en decideret anvisning fra myndighederne. Dette kom i den grad til at svie til ham senere. Det skulle nemlig vise sig, at hovedparten af de entreprenører, der byggede for tyskerne, her i blandt Wright, Thomsen og Kier slap for retsforfølgelse efter krigen, fordi de kunne dokumentere, at de havde arbejdet efter anvisning fra den danske stat.

Høje-Kristensen - sjette største leverandør af tysk entreprenørarbejde

Lars Peters første tyske opgave, som han påbegyndte umiddelbart efter mødet, blev opførelsen af en pejlestation ved Hansted (Hanstholm).

Herefter påtog han sig den ene store entreprise efter den anden for værnemagten. I løbet af krigens fem år byggede han bl.a. bunkers og barakker ved Hansted (Hanstholm), Dragsbæk, Vorupør, Hjardemål, Agger, Klitmøller, Stenbjerg og Thyborøn.

Hans samlede omsætning fra disse værnemagtsprojekter kom i alt til at andrage ca. 30 millioner kroner (730 millioner DKK i 2023), hvilket gjorde ham til den sjette største leverandør af tysk entreprenørarbejde. Til sammenligning havde Wright, Thomsen og Kier, som de absolut største leverandører en tilsvarende omsætning på ca. 150 millioner kroner. Der var yderligere 4 entreprenørfirmaer, som bidrog med større omsætninger ved værnemagtsprojekter, end Høje-Kristensen gjorde. Deres omsætning udgjorde tilsammen ca. 155 millioner kroner.

Høje-Kristensen spillede således en ikke ubetydelig rolle i tilblivelsen af tyskernes forsvarsværker, selv om der, som det fremgår ovenfor, var 5 andre entreprenørfirmaer, hvis samlede bidrag var 10 gange større.

T.v. Kystbatteri Klitmøller (Foto: Hanstholmregistreringen). T.h. Bunker i Agger, 2020.

Mange af de bunkere, som Høje-Kristensen entreprenørfirmaet var med til at bygge, ligger stadig og skæmmer Vestkysten som monumentale påmindelser om en vanvittig tid.

Høje-Kristensen anlagde derudover også bl.a. en startbane på Beldringe flyveplads på Fyn samt yderligere befæstningsanlæg, pejlestationer og vejanlæg.

Store statslige entrepriser til Høje-Kristensen

I parallel med de mange opgaver for tyskerne bød Høje-Kristensen entreprenørfirmaet også under krigen fortsat på og vandt en lang række udbudte projekter for staten og officielle institutioner.

I sommeren 1942 afsluttedes således et stort dæmnings- og afvandingsarbejde for 110 lokale bønder med jord i Skalså-dalen. Det var projekteret af Det Danske Hedeselskab, men finansieret med to tredjedele statstilskud fra Landbrugsministeriet. Projektet omfattede ca. 275 hektar land.

Vi arbejder overalt i Danmark — bl. a. for Tiden med Bygningen af Danmarks højeste Jernbane-Dæmning over Lindensborg Ådal mellem Støvring og Skørping . . .

BYGNINGSARBEJDE - PILOTERING - VEJARBEJDE
JERNBETON - JORDARBEJDE - KLOAKERING

Underføring af Bane for Hovedvej Nr. 16 ved Hee.

Fra Bænearbejdet ved Skørping - Støvring.

HØJE - KRISTENSEN
K. W. ERIKSEN Entreprenør - Civilingeniør — M. af E. — Tøll. Hurup 82.

Avisannonce for Høje-Kristensen entreprenørfirmaet

I perioden 1941-43 udførte firmaet Nordjyllands største jordarbejde for DSB. Det drejede sig om anlægget af dobbeltsporet mellem Skørping og Støvring. Dæmningsbyggeriet - 20 meter over og under terræn hen over Lindensborg Ådal - var et af de største og vanskeligste dæmningsarbejder efter datidens målestok.

Ved krigens afslutning var entreprenørfirmaet, Høje-Kristensen desuden i fuld gang med et stort motorvejsbyggeri ved Glostrup for trafikministeriet.

Lave udbudspriser på danske projekter – høj profit på tyske

En væsentlig årsag til den store succesrate ved de statslige anlægsprojekter var, at Høje-Kristensen gav de billigste tilbud. I krigens første år, hvor alt var kaos, fandt Lars Peter det nemlig virkningsfuldt at give underskudsgivende tilbud på sine statslige udbud for dernæst at dække underskuddene fra disse projekter ved at lægge helt ublu avancer på sine tyske projekter. Sidstnævnte blev betalt via den såkaldte værnemagtskonto, som i realiteten var Nationalbanken. Tyskerne bidrog ikke selv med en krone til de forsvarsværker, de krævede opført.

Lars Peter var bestemt ikke den eneste entreprenør, som spandt guld på de tyske arbejder – men han var med sine 20.9% i gennemsnitsavance nok en af de groveste – og det kom han så sandelig til at bøde for senere.

Der blev nemlig fastsat et maksimum på 7.5% fortjeneste på værnemagtsprojekter i det såkaldte Odel-cirkulære i oktober 1943, men da var Lars Peter tilsyneladende så besat af sin kommercielle succes, at han troede, at han kunne gå på vandet.

Hvor andre entreprenører ”skyndte sig langsomt” med byggerierne for værnemagten, så drev Høje-Kristensen entreprenørfirmaet sine tyske anlægsprojekter med samme høje effektivitet som de danske. Det betød, at Høje-Kristensens værnemagtsarbejder i realiteten kunne være blevet langt billigere end de andre entreprenørers tilsvarende arbejder. Men udenrigsministeriets kommitterede for industrianlæggende, ingeniør Willumsen, havde på forhånd godkendt faste enhedspriser, hvilket hermed umiddelbart gav plads til enorme fortjenester til Høje-Kristensen.

Da Odel-cirkulæret fastsatte maksimumgrænser for fortjenesten, begyndte Lars Peter i hemmelighed at kontere en ustyrlig stor del af omkostningerne fra sine civile arbejdspladser samt nogle af sine helt private udgifter på værnemagtsprojekterne under falske bilagsbetegnelser. På denne måde fik han fortjenesten til at fremstå lavere i de efterkalkulationer, som firmaerne blev pålagt at lave for at sikre overholdelse af Odel-cirkulærets maksimumgrænse.

I god – men naiv tro

Da Odel-cirkulæret trådte i kraft i 1943, rebede mange af de andre entreprenørfirmaer sejlene, rettede ind og tilbagebetalte for højt opnåede fortjenester. Det gjorde Wright, Thomsen & Kier for eksempel – men ikke Lars Peter.

Han foretog tilbagebetalinger, men langt fra alt det, han burde have gjort.

Han fortsatte med at stole fuldt og fast på, at fortjenester på de arbejder, der på forhånd var godkendt af udenrigsministeriets kommitterede, ingeniør Willumsen, ærligt og redeligt var hans. Denne havde nemlig sagt til ham, at når han - Willumsen havde sat sit stempel på tilbuddene og godkendt dem, så ville Høje-Kristensen firmaet aldrig høre mere om den sag. Dette skulle dog vise sig slet ikke at holde stik.

Entreprenørfirmaet, Høje-Kristensen voksede aldeles eksplosivt takket være ovennævnte kombination af konkurrencedygtige, statslige projekter og lukrative, tyske anlægsarbejder. I løbet af krigens år tidobledes firmaet i størrelse og beskæftigede ved befrielsen flere tusinde mand.

Inden Lars Peter påtog sig sin første opgave for tyskerne, havde han forhørt omkring sig. Og han havde fået det indtryk, at han i henhold til samarbejdspolitikken ikke måtte afslå at udføre arbejde for tyskerne.

Det faktum, at den danske stat fortsatte med at benytte hans entreprenørfirma i udstrakt grad, selv efter han begyndte at arbejde for tyskerne, har nok medvirket til at indgyde ham en vis form for god tro.

Når det er sagt, så er der ingen tvivl om, at Lars Peter gjorde mere, end han behøvede for at holde sig på god fod med tyskerne. I december 1940 afholdt han for eksempel en meget udskældt fest på Hotel Royal i Thisted. Han påstod selv, at deltagerne var tre tyske ingeniører – men andre mente at vide, at der også var tyske officerer til stede.

Han var ligeledes rundhåndet med gaver og blev for eksempel efter krigen anklaget for at have foræret en gave til en tysk ingeniør.

Kapitel 5 – Byggematadoren Lars Peter – en charmerende satan

Sommerhus, Skibstedgård, Sindrup Vejle, Østerled og Lodbjerg Klit

Det var ikke kun Høje-Kristensen entreprenørfirmaet, der ekspanderede under besættelsen. Privatøkonomisk lå Lars Peter bestemt heller ikke på den lade side. Han brugte sin nyvundne om end ikke helt velfortjente formue på en lang række personlige investeringsprojekter.

I 1941 byggede han et sommerhus til familien på en stor strandgrund på Draget med udsigt over Nisum Bredning. Huset lå på Solsortevej 62. Faktisk ligger det der endnu. Det blev bygget i rødpudsede mursten med stråtag, og blev med sine 90 m² beboelse, 2 etager og kælder formentlig anset for temmelig prangende på sin tid.

Dette sommerhus blev på mange måder et fristed for Helga, Kirsten og Jens Kristian. Ude på Draget kunne de bedre være i fred både for Lars Peter og for andre folks fordømmende blikke og kommentarer. De opholdt sig i sommerhuset mest muligt og kom dermed på afstand af den svimlende og i tiltagende grad upopulære aktivitet, der udspandt sig omkring Høje-Kristensen entreprenørvirksomhedens kontor på Kirkevej.

Sommerhuset på Draget og Skibstedgård

Året efter opkøbte Lars Peter den historiske herregård, Skibstedgård på Kammergårdsvej 30, 5 km syd for Hurup for 205.000 kr. (5,1 millioner DKK i 2023). Han ofrede store summer på en gennemgribende renovering af gården og opførte blandt andet en helt ny kostald. Han indførte persianerfår og pelsdyrdrift, og Kirsten fik rideheste opstaldet på gården.

Det er uklart om Lars Peter selv på sigt havde tænkt sig at flytte ind på Skibstedgård med familien. Han lod i hvert fald i første omgang gården bestyre af Helgas niece, Marie Yde Sørensen og hendes mand, Alfred Johannes Rasmussen.

Under retsopgøret efter krigen kom det frem, at Lars Peter uretmæssigt havde faktureret materialer og kæmpe lønsummer for ombygningen af Skibstedgård på værnemagtskontoen. Dette var blot et af hans mange bedragerier, som vi vender tilbage til senere.

I sommeren 1943 opkøbte han det nærliggende, 113 hektar store vådområde Sindrup Vejle med tilhørende Vejlegård for 113.000 kr. (2,8 millioner DKK i 2023).

Det lykkedes ham - i modsætning til tidligere tiders mislykkede forsøg - at opnå betragtelig støtte fra statens landindvindingsudvalg til et gennemgribende renoveringsprojekt. Tilskuddet beløb sig til to tredjedele af de totale projektkomkostninger på i alt 210.000 kr. (5,3 millioner DKK i 2023). Efter omfattende arbejder med etablering af kanaler, diger og en ny stor pumpestation stod den tørlagte vejle færdig i august 1944 klar til den første kornhøst.

Ud over agerbruget indkøbte Lars Peter også bævere og oprettede pelsdyrfarm i Sindrup Vejle.

Han erhvervede sig desuden adskillige andre jordstykker. Blandt andet købte han i januar 1942 et 58 hektar stort klitområde ved Lodbjerg Klit for 3.500 kr. (90.000 DKK i 2023). Og i 1944 købte han yderlige tre matrikler 5a, 6a og b samme sted for 3.500 kr.

Endelig opførte Lars Peter som privat projekt i 1944 et stort, 3 etagers boligkompleks med 3 opgange og 18 lejligheder på Østerled i Hurup.

Som man kan se, gik Lars Peter således i løbet af krigens fem år fra at være en succesfuld landsbyhåndværker til en veritabel byggematador. En udvikling, som dog i høj grad kunne tilskrives hans alt for store fortjenester på firmaets mange værnemagtsprojekter.

En charmerende satan

Lars Peter synes at have været lidt af en charmerende satan med et voldsomt temperament og en stærk libido. Han havde udpræget kvindetække, mens Kirsten og Jens Kristians fætre og kusiner var decideret bange for ham på grund af hans

opfarende væsen og strenge regimer om ro og orden omkring sig. En psykolog ville nok i dag konkludere, at han besad klare psykopatiske træk.

Den mutte Helga og den charmerende Lars Peter. Forskellen i selvværd og trivsel lyser ligefrem ud af billedet til højre.

Han drak en del, og udover at behandle sin kone rigtigt skidt, er jeg bange for, at han heller ikke altid optrådte, som han burde over for Kirsten.

En aften, hvor hun, Kirsten - godt nede i en flaske rødvin - begyndte at lette lidt på låget over sin fortrængte fortid, fortalte hun mig, at hun som teenager ofte sad i vindueskarmen på første sal i sommerhuset på Draget - klar til at springe ud, hvis Lars Peter i beruset tilstand skulle trænge sig ind på hendes værelse.

Hun sagde aldrig ordet incest ligeud, men hun fortalte, at hun ofte som ung havde selvmordstanker. Bare det at være bange for, at ens egen far skal forgribe sig på en, er jo helt absurd og urimeligt.

Nu, hvor jeg tænker tilbage på den aften, slår det mig, hvor svært for ikke at sige umuligt det faktisk må have været for hende at fortælle om farens mulige overgreb. Jeg tror slet ikke, at jeg selv i situationen var i stand til at kapere og håndtere hendes helt uventede antydning af, at hun kunne været blevet misbrukt af sin egen far.

Nok havde jeg et fortrinligt forhold til min mor på dette tidspunkt, men vores nordenfjordske ophav fornægtede sig ikke – og vi opretholdt altid en vis følelsesmæssig blufærdighed over for hinanden. Så selv om hun måske gerne ville have uddybet sin fortælling denne aften, så var jeg nok i virkeligheden slet ikke klar på modtagersiden. Hvem er i øvrigt nogensinde klar til at høre om mulig incest?

Den brækkede arm

At Lars Peter virkelig kunne optræde som en hidsig og voldelig satan, foreligger der mindst et håndgribeligt bevis for.

I 1943 kom han til at brække armen på familiens husassistent under et raserianfald rettet mod sin hustru. Helga havde klogeligt forskanset sig på Jens Kristians værelse for at beskytte sig mod Lars Peters vrede. Hun vidste af bitter erfaring, hvor ubehagelig og voldsom han kunne blive, når han var beruset.

Lars Peter lod sig dog ikke sådan stoppe og forsøgte at slå døren ind med en økse. Da husassistenten, Inga Larsen, forsøgte at lægge sig imellem, kom han ved et uheld til at brække armen på hende.

Husassistentens familie truede efterfølgende med at anmelde Lars Peter for vold. Dette undgik han dog behændigt ved at betale hende en erstatning på 3.000 kr. (75.000 DKK i 2023). Et beløb, som det også senere skulle vise sig, at han skamløst lod værnemagtskontoen betale på et falsk bilag.

Husassistenten fortsatte i øvrigt med at være ansat efter hændelsen, og Kirsten mente, at dette blandt andet skyldtes, at Inga havde et forhold til Lars Peter.

Denne chokerende oplevelse oveni den generelle belastning ved at være gift med en værnemager, der var hende utro i tide og utide, var givetvis medvirkende til, at Helga fik et regulært nervesammenbrud. Hun blev efterfølgende sendt på et længerevarende ophold på Montebello Nervesanatorium i Helsingør – et ophold, som Lars Peter gud hjælpe mig også delvist finansierede ved hjælp af falske bilag.

Det var ikke det eneste kendte tilfælde af vold. Lars Peter skubbede også engang Helga ned ad en trappe, og der skete ifølge nulevende familiemedlemmer alt, alt for tit, at han lagde hånd på hende.

Kirsten, der selv var 15 år på dette tidspunkt, må have været fyldt med modstridende følelser. Hun må for pokker have kunnet se, hvor urimeligt hendes far behandlede hendes mor. Men det var på den anden side stadig Lars Peter, som optrådte faderligt, opmuntrende og charmerende over for hende, mens Helga af gode grunde må have været svær at omgås. Hun har sikkert lidt af både depression og af den slags ødelagt selvværd, som kendetegner voldsramte og forsømte kvinder.

Men skal man som 15-årig vælge side? Og kan man i den alder gennemskue mekanismerne mellem sine forældre? Kan det overhovedet lade sig gøre at se om bag ved psykopatens charme?

Jeg ved det ikke, men svigtet, da Kirsten blev fjernet fra hjemmet som 10-årig, skuffelserne og usikkerheden alle de gange Helga i afmagt forlod hjemmet og flyttede hen til en af sine søstre og Helgas nedbrudte selvværd, ødelagde efter al sandsynlighed desværre grundlaget for et godt mor-datterforhold.

Kapitel 6 – Jens Kristians gymnasietid i Ålborg og studietid i København

Jens Kristian på Ålborg Katedralskole

Storebror, Jens Kristian, som i 1940 var 16 år, skulle starte på gymnasium efter sommerferien. Egentlig ville det have været mest oplagt, at han blev tilmeldt gymnasiet i Thisted (33 km væk) eller i Struer (37 km væk), men i stedet flyttede han i august 1940 ind hos en kusine i Ålborg og begyndte i 1. g på Ålborg Katedralskole (124 km væk).

Om det var de utålelige familieforhold derhjemme, eller om det var udsigten til et svært gymnasieliv som søn af en værnemager, der gjorde, at Jens Kristian skulle helt til Ålborg for at gå i skole, kan man kun gisne om. Men det skulle vise sig at blive både hans eget og Kirstens held. For det var på denne måde, at min mor og far kom til at lære hinanden at kende.

Jens Kristian kom nemlig til at gå i klasse med Harald, en møllersøn fra Vadum, der som den første i sin familie var lykkedes med at komme i gymnasiet. Harald blev senere kæreste med Kirsten. De to mødte formentlig hinanden første gang i sommeren i 1943, hvor Harald efter studentereksamen var med Jens Kristian hjemme på en længere sommerferie i sommerhuset på Draget.

I samme gymnasieklasse gik i øvrigt også Egil, Børge Kaae, Sys og Rasmus (som senere blev gift med hinanden). Disse fire personer kom sammen med deres respektive ægtefæller Grethe, og Rigi/Minna, til at udgøre grundstammen i Kirsten og Haralds vennekreds – venskaber som varede livet ud.

Jens Kristian var selv på nogenlunde samme tid blevet kæreste med Kirstens veninde og klassekammerat fra Hurup private realskole, Gertrud. Hun var et år ældre end Kirsten. Hendes far, der døde allerede som 49-årig i 1944, var bankdirektør i Thylands Bank i Hurup. Han må have haft en del at gøre med Lars Peters pengesager.

Jens Kristian i pension hos politidirektør Stamm

Jens Kristian og Harald blev studenter fra katedralskolen i juni 1943. Efter studentereksamen flyttede Jens Kristian til København for at læse til ingeniør på Københavns Teknikum i Prinsesse Charlottes Gade 38 på Nørrebro.

Kirstens bror, Jens Kristian

Han kom til at bo til leje hos Københavns politidirektør Ivan Stamm og frue – og ja, det ved vi ganske bestemt, fordi en del af disse udgifter også blev dækket via falske bilag som arbejde for tyskerne.

Valget af logi hos politidirektør Stamm virkede ikke specielt heldigt, men var næppe tilfældigt. Politidirektør Stamm havde nemlig på dette tidspunkt pådraget sig uhyrlig megen dårlig offentlig omtale for sin velvillighed over for tyskerne, sin anskaffelse af en uretmæssig stor bil udover sin tjenestevogn og for sin svindel med politiets såkaldte "hundekasse".

Med hensyn til sidstnævnte så havde det i Københavns Politi gennem mange år været praksis, at indtægterne ved bøder for overtrædelse af hundeloven - i alt ca. 10.000 kr. (250.000 DKK i 2023) om året - ikke som andre bøder indgik i statskassen, men i en særlig "Hundekasse". Provenuet herfra anvendtes til udbetaling af dusører til politifolk, der særligt havde udmærket sig. Kassen bestyredes af politidirektøren, som også forestod uddeling af dusørerne.

Siden Stamm var blevet politidirektør, havde det imidlertid vist sig at være komplet umuligt at gøre sig fortjent til dusør. Efter en skattemæssig granskning af sagen kom det frem, at politidirektøren gennem flere år ganske ugenert havde tilegnet sig de 10.000 kr. fra "Hundekassen".

Se blot, hvad der blev skrevet om ham i november 1943 i det illegale blad, "Vejen Frem" (http://wayback-01.kb.dk/wayback/20100504124748/http://www2.kb.dk/elib/danperi/vejenfre/43-11/43-11_02/):

"Kender Københavns Politidirektør ikke Straffeloven?"

Københavns nuværende Politidirektør har sat en Rekord i dansk offentligt Liv: der er ingen anden dansk Embedsmand, hvem det i Løbet af Besættelsens 3 1/2 Aar er lykkedes at kompromitere sig saa groft i alle hæderlige Menneskers Øjne - og det vil dog sige noget.

Hovedtrækkene i Hr. Stamms politiske Virksomhed i Tiden efter den 29. August er velbekendt: han har truffet Aftaler med Tyskerne om det københavnske Politis Stilling og iøvrigt vist stor Villighed til at akceptere alle de Foranstaltninger, som Tyskerne finder nødvendige for at opretholde Ro og Orden. Men dette er jo ikke alt. Der foreligger yderligere en overvældende Dokumentation for, at denne Herres moralske Forestillinger er af en saadan Art, at det er intet mindre end en Skandale, at han endnu sidder paa en Post, hvor han skal kontrollere, at denne Bys Borgere overholder Landets Love."

Allerede på befrielsesnatten mellem d. 4. og 5. maj 1945 blev samme politidirektør Stamm ikke overraskende sat fra bestillingen på grund af sin måde at have ledet Københavns politi på, blandt andet ved en lang række lystige drikkelag med tyske officerer.

Uppsalagade

Senere, velsagtens engang i løbet af 1945/46 flyttede Jens Kristian til en anden kontroversiel adresse, nemlig til en lille kælderlejlighed i Uppsalagade 26, kælderen t.v. på Østerbro.

Hvordan dette lejemål kom i stand, henstår i det uvisse. Men eftersom ejendommen ejedes af den dødsdømte SS-officer og tidligere leder af Frikorps Danmark, Knud Børge Martinsen og dennes hustru Elsebet Signe Geismar, så kunne man godt få den tanke, at Lars Peter og hans dubiøse forbindelser også havde en finger med i spillet denne gang.

Vi vender tilbage til Uppsalagade senere i denne fortælling.

Kapitel 7 - Kæresten Haralds liv i København

Haralds ingeniørdrømme, modstandskampen og arbejde for føden

Harald, der i 1943 var 18 år gammel, og altså lige var blevet student og kæreste med Kirsten, flyttede også til København for at finde arbejde og i håbet om på sigt at læse til ingeniør. Det lykkedes ham at finde et ydmygt værelse på Nørrebro i Fredensgade 13, 4. sal th.

Haralds studentereksamen var ikke god nok til umiddelbar optagelse på Polyteknisk Læreanstalt. Han gennemgik derfor de nødvendige suppleringskurser og bestod den adgangsgivende eksamen i 1945. Men han havde behov for at spare op, før han kunne drømme om at studere videre. Der kom til at gå i alt fire år, før han endelig i 1947 - efter også at have overstået sin værnepligt – kunne blive optaget på civilingeniørstudiet.

I de mellemliggende år levede han først af forefaldende arbejde. Bl.a. gjorde han rent på en tandpastafabrik på Rentemestervej, som hed Kolynos.

I sin fritid var Harald aktiv i modstandsbevægelsen med udgivelse af det illegale blad, Frit Danmark. Han flirtede også en del med kommunistpartiet, uden dog – så vidt jeg ved – at blive decideret medlem på noget tidspunkt.

D. 19. juni 1944 meldte han sig ud af folkekirken, hvilket var en del mindre almindeligt, end det er i dag. Så Harald udgjorde i alle henseender en diametral modsætning til den verden, som Kirsten var vokset op i.

I 1946 lykkedes det Harald at skaffe sig et fast og lidt bedre lønnet job som arkivassistent på Berlingske Tidendes Billedarkiv & Oplysning. Her arbejdede han frem til 1948, hvor Kirstens løn lige præcis begyndte at række til at forsørge dem begge to, så han kunne fokusere al sin tid på sit ingeniørstudie.

Med jobbet på Berlingske blev der også råd til et lidt bedre værelse. Harald flyttede til Nørre Farimagsgade 63, hvor også klassekammeraten Børge Kaae havde værelse.

På Berlingske Tidende kom han til at arbejde sammen med Kis Christensen. Kis og hendes mand, Ebbe, der var læge, boede på Trianglen. De var begge søde til at hjælpe den ludfattige Harald med mad og husly, når han trængte. Også de blev Harald og Kirstens venner for livet.

Kapitel 8 – Kirstens teenageår i værnemagerens skygge

Skoleskift pga. mobning

Vi vender lige tilbage til juni 1944 i Thy, hvor Kirsten bestod sin mellemskoleeksamen (6. - 9. klassetrin) på Struer Mellemskole og Gymnasium i juni 1944.

Hun var to år forinden blevet flyttet fra sin skole i Hurup til Struer Gymnasium og tog herefter den timelange, 37 km togrejse mellem Hurup og Struer hver dag.

Kirsten, som konfirmand (t.v.), på Skibstedgård med persianerlam (m.f.) og ved sommerhuset på Draget (t.h.) som ca. 14-årig.

Skoleflytningen var en direkte følge af den mobning, hun var udsat for. Stakkels Kirsten måtte i det, der burde have været hendes bedste teenageår, lide under alverdens drillerier og foragt på grund af sin fars byggerier for tyskerne, hans promiskuitet og hans flamboyante fremfærd som nyrig.

Lars Peter væltede sig nemlig i penge under krigen. Han indkøbte dyre arkitekttegnede møbler til boligerne og masser af kostbar, dansk malerkunst. Kirsten og Helga blev i en tid, hvor andre manglede de mest elementære ting, overøst med pelse, tøj og smykker – det meste af det noget, som det skulle vise sig var indkøbt på falske bilag.

Han indyndede sig desuden hos Kirsten ved at forære hende et dyrt Leica kamera og en skottehund, som kom til at hedde Max.

Kirsten påbegyndte gymnasiets 1. g i Struer i august 1944, men måtte som syttenårig gå ud af skolen i foråret 1945. Hun omtalte altid sin udmelding af gymnasiet som værende grundet sygdom. Hun sagde, hun fik gulsot. Jeg har nu aldrig rigtigt troet på den forklaring.

Personligt tror jeg, at hun bukkede under for nervepresset udløst af hendes fars upopularitet og af den forgiftede stemning i hjemmet. Eller også lå der en endnu mere grum hemmelighed bag, som hun ikke kunne eller ville fortælle om.

På Struer gymnasium kom Kirsten pudsigt nok til at kende min mand, Karstens mors kusine. Det var næppe helt tilfældigt at netop de to fandt sammen på skolen. Kusinen var nemlig kæreste med en tysk soldat, så hun vidste om nogen, hvordan det føltes at være udstødt.

Det rige liv med dyre rideheste, og smart nyt tøj og pelse fra Illum – mens andre vendte kraver og manchetter på skjorterne og syede kjoler af gamle lagner – gjorde det sværere og sværere for Kirsten at holde fast på sine barndomsvenner fra Hurup. Den lange skolevej gjorde det heller ikke nemmere.

Jeg forestiller mig, at denne tid har været fyldt med ambivalens for Kirsten. Hun må på den ene side være blevet duperet af og have nydt al den luksus og rigdom, hun oplevede. På den anden side kan hun som snart voksen ikke have været i tvivl om, at omverdenen fordømte hendes fars samarbejde med tyskerne og hans fremfærd som utro ægtemand.

Men Lars Peter var jo som sagt en meget charmerende mand, som løj med en lethed, som kun er få beskåret. Så hvem ved, hvordan han iscenesatte sig selv over for familien?

[Lars Peters dalende anseelse](#)

I takt med Lars Peters galoperende rigdom steg også forargelsen og misundelsen i lokalmiljøet. Kirstens tidligere venner og skolekammerater blev formentligt gradvist udskiftet med en mere opportunistisk omgangskreds af overfladiske bekendtskaber, der primært interesserede sig for hende på grund af den luksus (cigaretter, spiritus, hurtige biler, heste, sommerhus), hun havde adgang til – og hvis forældre måske også fraterniserede med tyskerne.

Lars Peter gjorde imidlertid, hvad han kunne for at opretholde sin anseelse i Hurup. Bl.a. bekostede han via et alt for fordelagtigt tilbud til kommunen istandsættelsen af

Hurup Lystanlæg – et lille parkanlæg, som ganske vist lå lige over for hans ejendom på Kirkevej 14. Så denne gestus over for byen var måske i virkeligheden mere et udtryk for egennyttighed end filantropi. Og lige det der med at bekoste var nok også så meget sagt - for ligesom med uhyrligt meget andet skulle en del af udgifterne hertil senere vise sig at være betalt af værnemagtskontoen via falske bilag.

I 1942 meldte han sig ind i Historisk Samfund, og selv om hans entreprenørfirma plastrede bunkers op langs kysterne, lå det ham altid på sinde at forhindre, at disse kom til at destruere historiske mindesmærker og uerstattelig natur.

Han tog også aktivt del i de lokale bestræbelser på at etablere et nyt hotel i Hurup. Han leverede blandt andet gratis tegninger til byggeriet.

Med til den ivrige deltagelse omkring byens nye hotel hører nok lige, at Lars Peter var en af tre, som tilbød grunde til salg til hotelbyggeriet. Man endte med at vælge hans 15.000 kvadratmeter store grund på Vestergade (nu Bredgade) til en pris på 13.000 kr. (320.00 DKK i 2023).

Da 8 fiskere i Klitmøller mistede livet d. 4. august 1944, fordi 2 kuttere blev minesprængt, bidrog han gavmildt med 1000 kr. (25.000 DKK i 2023) – en generøsitet som dog blegnede noget, da det senere viste sig, at udgiften var blevet dækket af værnemagtskontoen på endnu et falsk bilag.

Lars Peter gav desuden tilskud til det lokale samaritter korps. Men om dette var af egen lomme, vides ikke.

Der var i det hele taget nok generelt delte meninger om de mange entreprenører, som byggede de tyske forsvarsværker i Thy. De arbejdede jo trods alt på regeringens opfordring, og de mange anlægsprojekter gav beskæftigelse og god indtjening til titusindvis af mænd, som ellers kunne have haft det sværere med økonomien under besættelsen.

[Pengeafpresning, injuriesager og hæftedom for nummerpladefusk](#)

Når man som Lars Peter var blevet hovedrig på dubiøse fortjenester på værnemagtsbyggerier, udgjorde man et oplagt offer for afpresning. Det gjaldt også Lars Peter. Han blev udsat for en anonym pengepresser torsdag d. 4. januar 1945.

Thisted Amts Tidende dækkede historien på forsiden d. 5. januar under overskriften "Dramatisk pengeafpresning i Hurup".

Dramaet startede med at Lars Peter torsdag morgen fandt et brev uden for hoveddøren til lejligheden på Kirkevej. I brevet blev han afkrævet 10.000 kr. (250.000 DKK i 2023), som i mindre sedler skulle afleveres i en konvolut samme aften klokken 19.30 på et nærmere angivet sted. I modsat fald ville alt hvad han ejede blive sprængt i luften, og han selv ville blive skudt inden for 24 timer.

Lars Peter kontaktede straks ordensmagten, dvs. vagtværnet og Falck, som besluttede at forsøge at fange pengeafpresseren ved at postere to mænd på det i brevet udpegede afleveringssted lidt uden for byen ved Karensminde.

Om aftenen gik Lars Peter til mødestedet med en konvolut under armen, men pengeafpresseren mødte ikke op. Da Lars Peter efter en halv times venten begyndte at gå tilbage mod byen, besluttede de to fra vagtværnet at følge ham på afstand for en sikkerheds skyld.

De fulgte ham til Refsbøl, hvor bebyggelsen og gadebelysningen startede og lod ham derefter fortsætte alene, idet de anså det for usandsynligt, at pengeafpresseren vil driste sig til at slå til i dette område.

Det skulle de imidlertid ikke have gjort. For da Lars Peter var nået ud for møller Ole Ringgaards ejendom, trådte en mand ud fra en mørk smøge mellem staldbygningerne og stuehuset. Han råbte det i trusselsbrevet beskrevne "holdt", hvorved Lars Peter tabte konvolutten af bar forskrækkelse. Fyren sprang frem og snupede konvolutten, mens han blændede Lars Peter med sin lommelygte.

Manden forsvandt derefter i vildt løb ud over markerne, men fjolset tabte konvolutten under hundrede meter fra gerningsstedet. Det gjorde nu ikke den store forskel alt den stund, at konvolutten naturligvis blot indeholdt avispapir.

Lars Peter råbte på hjælp og få minutter senere kom vagtmændene til stedet. Det lykkedes dem hurtigt at finde forbryderens spor i sneen. Man kunne følge sporet ud over markerne til hovedvejen, hvor det forsvandt. Skønt der omgående blev sat biler ind i eftersøgningen, lykkedes det ikke at fange slynglen.

På trods af, at flere vidner havde set gerningsmanden ved Ringgaards ejendom, var der desværre ingen, der kunne beskrive ham. Det eneste man kunne konstatere med sikkerhed var, at han brugte størrelse 41 i sko, og at han tydeligvis var lokalkendt omkring Refsbøl, idet hans valgte flugtrute til hovedvejen var den kortest mulige og undgik alle hegn. Manden må siges at have været ganske dumdristig, når

man betænker den store risiko han løb ved at lave sit "hold-up" midt i et bebygget område.

I frustration over, at ordensmagten ikke formåede at finde afpresseren, rettede Lars Peter selv mistanke mod en ung skibskok ved navn Knud Sørensen og bad Hurup Vagtværn om at undersøge sagen.

Det viste sig imidlertid, at skibskokken havde sit alibi i orden, hvorfor den unge mands far rejste og i juni 1945 vandt en injuriersag mod Lars Peter. Han blev ved denne lejlighed idømt 10 dagbøder.

Lars Peter var i det hele taget nok generelt ret hurtig på aftrækkeren. Allerede i 1943 anlagde en chauffør ved navn Alfred Jensen en injuriersag mod ham. Den gang klarede han sig dog uden dom ved at indgå et forlig med chaufføren.

Lars Peter blev tilbage i 1942 grebet første gang i at begå ulovligheder. Den gang fik han en 10 dages hæftedom for at køre i en lastbil med falske nummerplader.

Han blev efter krigen anklaget for via det tyske gesandtskab at have forsøgt at påvirke de danske myndigheder til at få denne hæftedom udsat. Dette kunne dog ikke bevises tilstrækkeligt under retssagen, så anklagen blev frafaldet. Det var ualmindeligt heldigt for Lars Peter. For dommen – hvis han var blevet kendt skyldig – ville have lydt på landsforræderi, som foragtedes og straffedes langt hårdere end værnemageri!

Klumme i det illegale Information

En klumme i den illegale udgave af dagbladet Information d. 1. september 1944 beskrev ganske godt lokalsamfundets afsky for Lars Peter:

Thisted Amtsavis, der ellers har haft Ord for at være nationalt afbalanceret, har i sit Nummer for Torsdag den 27. Juli bragt en større Artikel om Entreprenør Høje Kristensen, Hurup, i Anledning af, at denne har slaaet sig paa Opkøb af gammel dansk Malerkunst. Han er en af de værste Værnemagere, man kan finde. Før Krigen ejede han ikke Salt til et Æg og fik ikke betroet 50 øre noget Sted. Nu svømmer han i Penge, tjent paa Tyskerne.

Kapitel 9 - Dr. Lenbroch og frue

Fru Lenbroch var et af Lars Peters såkaldte damebekendtskaber

Dr. Regnar Asbjørn Worsøe Lenbroch var praktiserende læge i Hurup. Lars Peters relationer til lægen og hans hustru, Rita er et kapitel for sig, idet han før og under krigen angiveligt plejede tæt omgang med ægteparret.

I løbet af retssagen kom det frem, at Lars Peter havde foræret fru Lenbroch både en dyr pels og en sølvrævsmuffe. Det kom selvfølgelig frem, fordi også disse indkøb var konteret på værnemagtskontoen under falske bilag. Fru Lenbroch blev af pressen notorisk omtalt som en af Lars Peters damebekendtskaber, hvilket understøtter indtrykket af ham som en charlatan.

Rita Lenbroch var gudesmuk, så det lyder plausibelt, at Lars Peter ikke kunne holde snitterne fra hende. De foretog mindst en tur sammen til København under krigen, hvor fru Lenbroch bistod Lars Peter i nogle af hans mange kunstopkøb.

Kirsten anså det faktisk for teoretisk muligt, at hendes far i virkeligheden var far til fru Lenbrochs tredje barn, datteren Birthe Pernille, som blev født i begyndelsen af 1945. Dette var selvfølgelig helt udokumenteret gætværk, som blot gengives her til at krydre en i forvejen ganske utrolig fortælling.

Hvem var far til hvem?

Og nu vi er ved hvem, der var far til hvem, så kom det frem adskillige år senere, at Dr. Lenbroch havde "hjulpet" en lokal grossererfrue Kirstine Marie (Rie) Vium Overgaard med at blive gravid, idet hendes egen mand var steril. Det kom der datteren Ane ud af, som Dr. Lenbroch altså var biologisk far til.

Det var selv samme Rie, som Lars Peter senere skulle blive gift med, hvilket således gjorde Ane og min mor til papsøstre.

Man føler sig jo nærmest hensat til en sæbeopera, når man betænker at Dr. Lenbroch var far til Ane, mens Kirsten nærede mistanke om, at hendes far, Lars Peter kunne være far til Dr. Lenbrochs datter, Birthe Pernille. Er De forvirret?

Dr. Lenbrochs navn skulle i øvrigt dukke op endnu engang i den efterfølgende historie med voldsomme konsekvenser for Lars Peter og Helgas ægteskab til følge.

Dr. Lenbrochs dom og frifindelse

Lars Peter kom til at sidde varetægtsfængslet i to måneders tid sammen med Dr. Lenbroch i Vestervig arrest.

Sidstnævnte var blevet fængslet d. 5. maj, anklaget for at have meldt sig ind i DNSAP (Danmarks Nationalsocialistiske Arbejderparti) i marts 1941 og for at have drevet hvervekontor for SS/Frikorps Danmark.

D. 31. august 1945 blev han ved retten i Vestervig idømt tre års fængsel samt tab af almen tillid for at have forsøgt at hverve en patient til tysk krigstjeneste.

Umiddelbart herefter blev han administrativt ekskluderet af Lægeforeningen.

Dr. Lenbroch så sig derfor nødsaget til at sælge sin praksis, som sjovt nok blev købt af læge Johannes Drost. Johannes skulle langt, langt senere i historien, i 1970'erne blive Lars Peters anden hustru, Ries fjerde mand. Hurup var med sine cirka 1.700 indbyggere i sandhed en meget lille andedam!

Dr. Lenbroch ankede straks sin dom til Vestre Landsret, hvor flere vidner kom med udsagn til hans fordel. Det blev fremført, at han blandt andet havde deltaget i et livsfarligt arbejde mod tyskerne. Desuden havde han tilbudt en frikorpsmand, der var hjemme på ferie, hjælp til at desertere.

Vidnet, der havde fældet Lenbroch under byretssagen ved at påstå, at denne havde forsøgt at hverve ham til Frikorpset, blev atter afhørt. Han skiftede dog udsagn flere gange og blev af flere tidligere arbejdsgivere betegnet som mindre begavet.

D. 20. december 1945 blev Ragnar Lenbroch derfor pure frifundet ved landsretten i Viborg.

På trods af sin frifindelse fik lægen en hård medfart af samfundet i almindelighed og af Lægeforeningen i særdeleshed.

Efter frikendelsen ved landsretten var Lægeforeningens administrative eksklusion af Dr. Lenbroch ikke længere gyldig. Han flyttede nordpå og nedsatte sig i en ny praksis, men Lægeforeningen ville ikke slippe ham.

Hans sag blev forelagt overvoldgiftsretten, der d. 13. oktober 1946 igen ekskluderede ham af Lægeforeningen. Begrundelsen var, at man mente, at han havde skadet lægestandens omdømme i overordentlig stor grad ved at have været et fremtrædende, om end kortvarigt medlem i den lokale DNSAP-afdeling.

Med eksklusionen blev Lenbroch frataget retten til at behandle sygekassepatienter. Så det har formentlig været svært for ham at ernære sig som privatpraktiserende læge i sin nye praksis.

I februar 1947 ansøgte han om at blive genoptaget i Lægeforeningen. Overvoldgiftsretten afgjorde, at han kunne genoptages som medlem med begrænset medlemsret efter yderligere godt syv måneder, nærmere bestemt fra d. 13. oktober 1947.

Regnar Lenbroch var således på trods af sin retslige frifindelse sat uden for sygekassesystemet i to et halvt år. Sammenlignet med mere lempelige behandlinger af andre tyskvenlige lægers sager må man nok sige, at Dr. Lenbroch blev straffet ganske hårdt.

Kapitel 10 – Befrielsen og det efterfølgende retsopgør

Befrielsen

Da tyskerne kapitulerede fredag d. 4. maj 1945, blev budskabet om, at Danmark atter var frit, modtaget med oprigtig glæde i Hurup ligesom overalt i landet.

Mens den engelske presse formidlede meddelelsen om kapitulatonen, var der ikke et menneske at se på gaderne i Hurup. Alle var samlet omkring højtalerne. Men så snart radioudsendelsen var slut, flokkedes folk på gader og stræder, hvor der i aftenens løb befandt sig hundreder af mennesker. Alt foregik roligt og værdigt, og det kom ikke til hverken optøjer eller uroligheder af nogen art.

Lørdag morgen var der allerede ved seks-syv-tiden igen sort af mennesker i byens gader. Og da kirkeklokken, som aftalt på landsplan, begyndte at ringe klokken otte, gled Dannebrog til tops overalt i Hurup.

Butiksindehaverne uddelte massevis af papirflag til børnene, og hele byen var lige fra morgenstunden præget af rød-hvide farver.

Samme lørdag fandt de første anholdelser sted i Hurup, da frihedskæmperne i Hurup politikreds kort før middag trådte i aktion. Arrestationerne, i alt 31, blev foretaget efter en liste over personer, der på forhånd var blevet udpeget som skyldige i udfordrende samarbejde med tyskerne, eller som mistænkte for angiveri, sortbørshandel med værnemagten, støtte til fjenden, eller på anden måde havde gået fjendens ærinde.

Man kaldte det ikke for anholdelser men for sikkerhedsforvaring. Forskellen var i de fleste tilfælde svær at få øje på. Der var dog enkelte personer, især kvinder, som blev taget i sikkerhedsforvaring for deres egen skyld. De måtte simpelthen bringes i sikkerhed i fængslet for at undgå den lynchstemning, som blev rettet mod de såkaldte feltmadrasser.

En stor menneskemængde var samlet uden for politistationen og hilste frihedsbevægelsens folk med bragende klapsalver, da de viste sig.

Det rygtedes hurtigt, hvad der foregik, da den første arrestant, grisehandler P. C. Vestergaard, Hurup, blev ført ned til politistationen af frihedskæmpere. Vestergaard havde været aggressiv nazist og haft hvervekontor for Frikorps Danmark i Sydthy.

Han havde ellers hejst flaget lige som alle andre, men det var der ingen, som lod sig narre af. Det blev hurtigt pillet ned igen, og det samme var tilfældet hos de øvrige anholdte, som man ikke fandt værdige til at flage på denne store dag.

Vestergaard brød sig tydeligvis ikke om tingenes tilstand. Han var knapt så kæk nu, som da han sammen med sine partifæller havde gået parademarch gennem Hurups gader for at agitere for Frikorps Danmark.

Frihedskæmperne fortsatte under stor trængsel aktionen i midtbyen med assistance af overkriminalbetjent Møller.

Den første anholdelse her gjaldt barbermester P. Pedersen, der på alle måder havde hjulpet tyskerne med oplysninger og andet godt. Han var heller ikke stolt af situationen, nu hvor han ikke længere kunne true med at tilkalde sine venner fra batteriet i Agger. Han forsøgte at gemme sig for frihedskæmperne, men blev trukket frem og anholdt sammen med sin unge datter, der lige siden hun blot var en 14-års pige, havde plejet omgang med tyskerne. Pedersen blev sigtet for stikkervirksomhed, mens datteren blev løsladt igen efter kort tid, da hun kun var 16 år.

Fru boghandler Lyngbæk, der boede på den modsatte side af gaden, fotograferede ivrigt episoden ud gennem sit vindue. Men hendes fornøjelse blev kortvarig, idet hun umiddelbart herefter – til de fremmødtes store jubel – var den næste, der blev arresteret.

Ud over anholdelsen af Dr. Lenbroch, som vi allerede har hørt om, var også fru Helga Toftdahl blandt de arresterede Hurup-borgere. Hun blev anholdt, fordi hun under krigen, havde gjort sig berygtet ved at gå tyskerne til hånde.

Udenfor politistationen i Hurup var der som før nævnt, fra den første arrestation til de sidste var ført til arresten i Vestervig, samlet en stor menneskemængde, der med stormende tilråb hilste de mange arrestanter, der ud over fra selve Hurup kom fra blandt andet Hørdum, Bedsted, Vestervig og Ydby.

Det var lidt af en skærsild for arrestanterne at komme igennem. Der blev hujet og spyttet efter dem, og ordene svin og landsforræder var blandt de mindst grimme udtryk, de fik at høre.

Bedre blev det ikke i Vestervig, hvor flere hundrede mennesker også havde taget opstilling ved tinghuset. De holdt troligt ud til det sidste hold under kontrol af en

repræsentant for modstandsbevægelsen var ankommet med bus fra forhørene i Hurup.

Salomon Nielsen og hans far røg med i købet

Søreme om ham, der senere skulle blive Kirstens faster Theas unge ægtemand ikke også dukker op i listen over anholdte i Hurup politikreds.

Bagersvend Salomon Nielsen, Koldby blev sammen med sin far Carl Wilhelm Nielsen arresteret d. 5. maj. Retten i Vestervig stadfæstede i første omgang deres fængsling med 8 dage. Sigtelsen lød på nazistisk virksomhed. Men da de appellerede fængslingskendelsen til landsretten, kunne denne ikke påvise samarbejde med tyskerne, hvorfor de begge blev løsladt igen d. 19. maj.

Salomon og Carl deler skæbne med tusindvis af andre, der fik en sandsynligvis ufortjent og ublid medfart i det, som den ansete jødiske sagfører C. B. Henriques i 1945 betegnede som "et juridisk galehus".

Efter befrielsen 5. maj 1945 anholdt og internerede modstandsbevægelsen små 22.000 danskere. Det var først og fremmest folk, der var mistænkt for at have hjulpet besættelsesmagten, og som man forventede kunne dømmes ved det efterfølgende retsopgør.

Mange af de internerede røg dog med i købet på grund af misforståelser eller som led i personlige opgør. Over 15.000 blev ligesom Salomon og hans far løsladt igen efter kort tid og uden at blive retsforfulgt.

Salomons arbejdsplads, Koldby Bageri var i øvrigt på dette tidspunkt ejet af Lars Peters bror, Ejnar Høje Kristensen, som havde overtaget forretningen i 1941 fra Carl Nielsen. Det var samme Salomon og farbror Ejnar, som i fællesskab købte Wienerbageriet i Silkeborg i 1947, hvor faster Thea sluttede sig til dem for at arbejde i butikken.

Nerverne uden på frakken

I familien Høje Kristensen sad nerverne af gode grunde uden på frakken. Både Kirsten og hendes mor, Helga var stærkt psykisk belastede af de fem foregående års hån og udstødelse. Og den selvjustits, der herskede i gadebilledet efter befrielsen, gjorde ikke uroen mindre.

Ud over, hvad de kunne opleve lige uden for deres egen gadedør, skrev aviserne om en strøm af anholdelser af værnemagere og landsforrædere, stikkere blev likvideret og "feltmadrasserne", som havde ligget i med tyske soldater, fik håret klippet af. Alene i Thisted blev der foretaget omkring 100 anholdelser i de første dage efter befrielsen.

Lars Peter, der nu godt var klar over, at jorden brændte under sig, konsulterede sine bank og forretningsforbindelser for at se, om han kunne rejse penge til tilbagebetaling af sine alt for høje fortjenester på værnemagtsarbejderne. Han undersøgte bl.a. mulighederne for at belåne sine mange ejendomme, men tøvede for længe med dette. Så han nåede reelt ikke at gøre noget for at forbedre sin betrængte situation.

Han var tilsyneladende heller ikke på noget tidspunkt tilnærmelsesvist klar over, hvor voldsom en sigtelse mod ham kunne blive. Han troede stadig fuldt og fast på, at de fortjenester, han havde optjent, inden Odel-cirkulæret kom i 1943 og også fortjenester, der efterfølgende var godkendt af de danske myndigheder, hvor store de end havde været, ærligt og redeligt var hans.

Han troede måske også omend fuldstændigt naivt, at når blot summen af de ægte og de falske omkostninger, som han havde faktureret på værnemagtskontoen for sine tyske anlægsarbejder, ikke var højere, end hvad hans kollegaer i branchen havde faktureret for tilsvarende byggerier – så ville man se igennem fingre med hans høje fortjenester og bizarre bogføring.

Lars Peter havde nemlig som tidligere nævnt i modsætning til andre entreprenører drevet sine værnemagtsarbejder med samme høje effektivitet, som sine danske projekter. Hos ham var der ikke nogen, der fik lov til at "hænge på skovlen". Dette betød, at Nationalbanken faktisk – på trods af alle de falske bilag - ikke kom til at betale mere for hans bunkers, end dem, der blev bygget af andre entreprenører. Alle hans værnemagtsarbejder holdt sig indenfor den af ingeniør Willumsen udstukne enhedspris.

[Overbetjent Panums indledende afhøringer](#)

Der gik kun få uger efter befrielsen d. 5. maj 1945, inden Lars Peter blev opsøgt af en overbetjent Panum fra København. Panum var blevet udsendt fra Rigspolitiets

Rejsehold til Hurup specifikt for at foretage det indledende forhør af Lars Peter vedrørende hans samarbejde med tyskerne.

Det er muligt, at en af grundene til, at Høje-Kristensen entreprenørfirmaet blev udvalgt som et af de første til retsforfølgelse var, at Lars Peter i modsætning til mange af de andre entreprenører ikke havde været påpasselig med at dokumentere, at han arbejdede for tyskerne under direkte anvisning.

En anden årsag kunne være, at han var blevet angivet af nogen fra lokalsamfundet, som havde observeret den enorme rigdom, han genererede under krigen. Vist havde det været legalt at bygge for tyskerne på regeringens opfordring. Men at profitere helt urimeligt til egen fordel var ulovligt og blev betragtet som værnemageri.

I de efterfølgende uger holdt Panum og Lars Peter mange samtaler på kontoret på Kirkevej 14, og Lars Peter indrømmede allerede i det indledende forhør, at han havde samarbejdet med værnemagten. Han erkendte desuden en række uregelmæssigheder i regnskaberne.

Samarbejdet med værnemagten var som tidligere nævnt i sig selv ikke strafbart – men betegnelsen uregelmæssigheder i regnskaberne skulle vise sig at blive århundredets underdrivelse.

Kirsten fyldte 18 år d. 19. juni, men der har næppe været meget at fejre på dette tidspunkt. Selv om Lars Peter aldrig have fortalt sin familie noget som helst om økonomien i sine tyske byggeprojekter, så stod det som dagene med Panums afhøringer skred frem mere og mere klart, at noget var grueligt galt.

[Gavedispositioner til børnenes uddannelse](#)

Lars Peter havde på et tidspunkt indkøbt for 20.000 kr. obligationer (600.000 DKK i 2023). Disse var øremærket til Jens Kristians og Kirstens uddannelser med 10.000 kr. til hver.

Børnene havde også fået deres egne bankbøger hver med et indestående på ca. 4.000 kr. (knap 100.000 DKK i 2023).

Da han indledte forhørene med Panum, var hans eneste betingelse for beredvilligt at samarbejde og tilstå, at disse gavedispositioner til børnene ikke måtte inddrages.

Dette gik politianklagemyndigheden indledningsvis med på – et løfte, som det imidlertid skulle vise sig, at de slet ikke kunne holde.

Fredag d. 29. juni var forhørene forbi, og samme aften kørte Panum Lars Peter til tinghuset i Vestervig, hvor han blev formelt anholdt og varetægtsfængslet i arresten.

Inden Lars Peter blev anholdt, beroligede han igen og igen sine børn med henvisning til obligationerne, at de ikke skulle frygte for deres fremtid.

Om han overhovedet bekymrede sig for sin hustru, Helgas fremtid, melder historien intet om. Men på dette tidspunkt tænkte Lars Peter nok også, at han blot ville slippe med en stor bøde, som han mente at have råd til at betale samt eventuelt en kortere fængselsstraf.

Hverken Helga, Jens Kristian eller Kirsten anede noget som helst om, hvad der var foregået af såkaldte uregelmæssigheder i Høje-Kristensen firmaet under krigen. Og de kan i endnu mindre grad end Lars Peter have haft fantasi til at forestille sig, hvad der var i vente.

Sagens alvor kom nu meget hurtigt til at stå klarere frem. Lars Peter blev ved anholdelsen d. 29. juni varetægtsfængslet frem til d. 1. august, hvilket tilsyneladende kom helt bag på ham. Han appellerede straks sin fængslingskendelse til landsretten, som dog afviste denne.

Den 1. august forlængede retten varetægtsfængslingen til 1. september, hvilket Lars Peter igen ankede, men uden held.

[Myten om guldbarrerne](#)

Der går en fortælling blandt efterkommerne af Lars Peters brødre, som vil vide, at Lars Peter kort før sin fængsling mødte op hos sin bror, bagermester Ejnar Marius Høje Kristensen i Koldby. Med sig skulle han angiveligt have bragt to kufferter indeholdende guldbarrer, som han bad broderen passe på for sig.

Om dette overhovedet er sandt, finder vi nok aldrig ud af. Men det ville i givet fald have været et udtryk for rettidig omhu – hvis man ellers kan bruge denne betegnelse om kriminelle handlinger.

Der blev nemlig gennemført en pengeombytning senere i 1945. Så dem, der havde uretmæssigt optjente danske kroner i madrasserne eller under gulvbrædderne, fik sig en lang næse.

Lars Peter havde allerede ved en tidligere lejlighed forsøgt at skaffe sig mere stabil valuta, som eventuelt kunne gemmes af vejen. I 1943 købte han 1.000 britiske pund af en københavnsk tjener ved navn Richardo. Ja, jeg beklager, at det lyder som noget fra en B-film!

Disse pund blev betalt med 22.000 kr. (550.000 DKK i 2023), som Lars Peter vanen tro senere skrev et falsk bilag på, så udgiften blev konteret på en hans tyske arbejdspladser.

Under den efterfølgende retssag, hvor dette forhold selvfølgelig kom frem sammen med alle de andre falsknerier, påstod Lars Peter kækt, at han ligesom mange andre var blevet snydt af tjeneren. Han bedyrede at have brændt alle pengesedlerne, idet de havde vist sig at være falske og produceret i Tyskland. Et sådan udsagn var jo i sagens natur svært hverken at bevise eller afvise i retten.

Samme bagermester Ejnar kom i øvrigt, sammen med to af sine brødre, murermester Poul Kristian og slagtermester Johannes Høje Kristensen til at sidde i bestyrelsen for aktieselskabet "A/S Høje Kristensen", som Lars Peter flere år senere efter udstået fængselsstraf genrejste i stumperne af sit likviderede Høje-Kristensen entreprenørfirma.

Så kan man jo ikke undlade at spekulere over, hvor aktiekapitalen i det nye firma på 25.000 kr. (600.000 DKK i 2023) mon stammede fra! Kastede de tre brødre virkelig, det, der i dag svarer til over en halv million kroner, ind i Lars Peters nye aktieselskab for hans blå øjnes skyld?

Lars Peter kan jo ikke selv have bidraget med en rød reje – men det kan selvfølgelig have været hans nye hustru, Ries formue, han indskød som aktiekapital.

Kapitel 11 - Broderen, købmand Karl Høje Kristensen kom også i brummen

Karl drev kantine for tyskerne i Dragsbæk

Det var ikke blot Lars Peter, som fik ørerne i maskinen for værnemageri i stor stil i Høje Kristensen familien. Lars Peters yngre bror, købmand Karl Nikolaj måtte også en tur i brummen efter befrielsen.

Karl drev under det meste af besættelsen en tysk kantine i Dragsbæk. Allerede i 1943 blev der rejst et bødekrav mod ham på 10.000 kr. for ulovlig handel, men tyskerne standsede dengang sagen imod ham.

Han blev derfor ikke overraskende fængslet d. 15. juli 1945 og sigtet for værnemageri. En sag som også trak overskrifter i lokalaviserne.

Anklageskriftet blev fremlagt i december 1945, og der blev fældet dom ved byretten i Thisted i august 1946.

Karl blev kendt skyldig i utilbørligt erhvervsmæssigt samarbejde med besættelsesmagten og idømt 4 måneders fængsel samt en bøde på 20.000 kr. (490.000 DKK i 2023). Han fik desuden konfiskeret en nettofortjeneste på 1.105 kr. (30.000 DKK i 2023) og blev dømt til at betale sagsomkostningerne. Fængselsstraffen betragtedes dog som udstået, da Karl allerede havde siddet interneret i 4 måneder fra juli til december i 1945.

Under retssagen prøvede Karl at undskylde sig med, at det var Lars Peter, som havde sat ham i forbindelse med tyskerne. Dette benægtede Lars Peter dog aldeles, da han blev afhørt som vidne i sagen.

Karl kom imidlertid til at slippe langt billigere ved at appellere dommen til Vestre Landsret.

Landsrettens dom faldt først i oktober 1950 og lød på stadfæstelse af byretsdommen. Dog blev fængselsstraffen fastsat til 60 dages fængsel, der betragtedes som udstået med den for længst udståede varetægtsfængsling. Tillæggsbøden reduceredes til 10.000 kr. og blev konverteret til 60 dages fængsel, der ligeledes blev anset for udstået med varetægtsarresten. Med hensyn til sagsomkostningerne for byretten stadfæstedes dommen, mens sagsomkostningerne for landsretten blev pålagt det offentlige.

Karls historie er et godt eksempel på, hvordan synet på værnemagerne mildnedes og straffene blev forkortet, jo senere domsfældelserne faldt efter befrielsen. Men den er også et eksempel på personlige konsekvenser af det kaotiske retsopgør.

Det tog over 5 år, før Karl fik afklaring på sin endelige dom. Da byretsdommen faldt i august, stod Karl med et bødekraft og sagsomkostninger på over 22.000 kr. hængende over hovedet.

Mon ikke det har været medvirkende årsag til, at han valgte at sælge sin ejendom med tilhørende købmandsforretning på Østerbakken 22 i Thisted for 116.000 kr. i oktober 1946? Man kan heller ikke udelukke, at dommen for værnemageri havde været skidt for forretningen, som han ellers havde drevet på stedet siden 1936.

Karl flyttede 10 km vestpå til Sjørring og overtog d. 6. december 1946 en købmandsforretning der.

I begyndelsen af halvtredserne, efter at landsretten omsider havde fjernet truslen om det store bødeforlæg, åbnede Karl sammen med sin bror Ejnar et æggepakkeri i Hørdum. Senere etablerede de EKA-kager i samme bygninger.

Kapitel 12 – Kirstens første tid i København og afsløring af storsvind

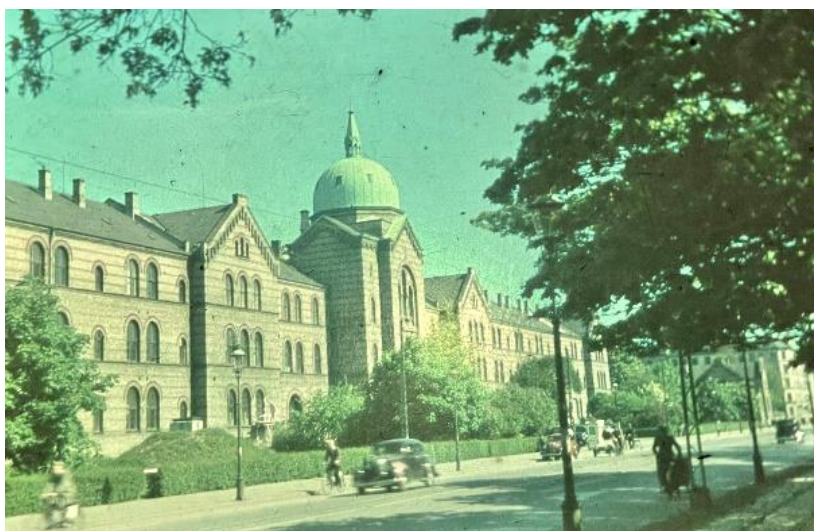
Til København for at gå på Frøbel-seminariet

Efter fem år som værnemagerens datter og den efterfølgende ydmygende fængsling af faren havde Kirsten fået nok af hadske tilråb og social udstødelse. Hun havde det desuden stramt i selskab med Helga, hvis psykiske stabilitet efter Lars Peters fængsling igen var gået fløjten.

Nogen kunne mene, at Kirsten burde være blevet for at støtte sin mor, men jeg tror simpelthen, at hun havde det alt for skidt selv, til at dette var muligt.

Så i august 1945 flyttede Kirsten ind hos sin kusine Else (Helgas bror, Salmons datter). Kusine Else var på dette tidspunkt 34 år, gift og boede i København.

Det var Kirstens hensigt at starte på Frøbel pædagogseminarium til september. Planen blev dog aldrig til noget, fordi hun senere i august måtte hasteindlægges på Kommunehospitalet med mavesår.

T.v.: Kommunehospitalet i København, hvor Kirsten var indlagt 40 dage i 1945. T.h.: Kirsten som 18-årig.

Dengang vidste man ikke meget om mavesår. Noget af behandlingen bestod i at lade patienten drikke sæbevand. Dette var hverken særligt behageligt eller effektivt, så Kirstens indlæggelse kom til at vare i over 40 dage.

Under den lange indlæggelse mødte hun pudsigt nok Liva Weel, som var indlagt på samme afdeling. Kirsten fortalte, at hun somme tider blev anbragt i fodenden af

Livas seng - formentlig for at de kunne muntre hinanden op – og måske også for at hun kunne hjælpe med at pacificere den temperamentsfulde diva.

Storsvindel på forsiden af Politiken

D. 28. september – mens Kirsten stadig var indlagt på kommunehospitalet, blev anklagen mod Høje-Kristensen om storsvindel og dokumentfalsk udbasuneret med kæmpe overskrifter blandt andet på forsiden af Politiken.

Det landsdækkende dagblad skrev bl.a.:

"Værnemager-Entreprenør tilstaar Bedrageri og Falsk til 1 Mill. Kr.

Landsbyhaandværker, "der slog sig op" paa Befæstningsanlæg for 50 Mill. Kroner

Nationalbanken betalte hans private Entrepriser som Værnemagts-Arbejde

ENTREPRENØR P. Høje-Kristensen, Hurup i Ty, som for nogle Maaneder siden blev anholdt, sigtet for Værnemageri i stor Stil, tilstod sig i et Retsmøde paa Vestervig Tinghus i Eftermiddag skyldig i Bedrageri og Falsk til et Beløb, der er anslaaet til 1 Mill. Kroner.

Overbetjent Panum, København, der er udsendt af Rigspolitiet for at behandle denne Sag, der antagelig bliver en af Landets største i sin Art, fik ved en Gennemgang af Høje-Kristensens Regnskaber samlet saa mange Beviser for, at Entreprenøren havde begaaet Bedrageri, at Høje-Kristensen, stillet over for et fældende Materiale fra sine egne Regnskaber, tilstod sig skyldig."

En sygeplejerske kom ind på den 12-sengsstue, som Kirsten lå på, med Politiken flagrende i hånden. Hun spurgte højlydt, om det mon ikke var Kirstens far, der var tale om.

Det kan umuligt have været særlig rart for den på dette tidspunkt 18-årige Kirsten, hvis nervesystem i forvejen var temmeligt tyndslidt.

Og det skulle kun blive værre. Den efterfølgende tætte og landsdækkende presseomtale af Høje-Kristensen sagen igennem mere end 60 avisartikler gjorde det umuligt for Kirsten at undslippe uønsket opmærksomhed, lige meget hvor hun befandt sig.

Kapitel 13 – Beslaglæggelse af alle Lars Peters værdier

Beslaglæggelser og realisering af boet længe før domsfældelse

Få dage efter Lars Peters fængsling blev hans bankkonti indefrosset, og umiddelbart efter sigtelsen mod ham blev rejst d. 28. sept. 1945, blev alle hans ejendomme, malerisamlingen, de dyrt indkøbte møbler og andre værdier beslaglagt. Værdien af hans ejendomme og øvrige aktiver blev på dette tidspunkt anslået til at udgøre 3 millioner kr. (73 millioner DKK i 2023).

Som det fremgik af Politikens forsideartikel, var politianklagemyndigheden på dette tidspunkt kun kommet frem til at kortlægge forfalskninger og bedragerier for ca. 1 million kroner. Så med en formue på 3 millioner kroner, så det ikke helt sort ud for Lars Peter. Men de skulle finde langt, langt mere!

Ved samme lejlighed blev de 20.000 kr. i obligationer, som var tiltænkt Jens Kristian og Kirstens uddannelser også indefrosset.

Sagfører Johannes Borum fra Vestervig, landsretssagfører Andreas Lind og bankdirektør Holger Kappel, begge Hurup, blev udpeget af retten til at administrere Høje-Kristensens beslaglagte formue og forretningsvirksomhed.

Lars Peter bad så mindeligt, men forgæves i retten om der dog ikke også måtte blive udpeget en entreprenør blandt bobestyrerne. Han frygtede – sikkert med rette – at ingen af de tre udpegede ville have en brik forstand på rentabel færdiggørelse af firmaets store igangværende projekter. Firmaet var blandt andet midt i et kæmpe motorvejsbyggeri ved Glostrup og større anlægsarbejder i brunkulslejerne ved Sdr. Felding. Det efterfølgende salg af firmaets enorme samling af entreprenørmaskiner, mente Lars Peter også, ville vinde ved at have en fagmand med i prisfastsættelsen.

Retten antog et revisorfirma fra Ålborg til at granske Høje-Kristensens økonomi under krigsårene. Der blev kørt lastbil efter lastbil med bilag til Ålborg, og revisorfirmaet kom til at bruge de næste halvandet år på at fremdrage hvert eneste bedrageri, som Lars Peter havde begået. Og det var ikke småting, de fandt frem til. Da anklageskriftet endelig var klart i april 1947, omhandlede det 563 forhold og fyldte 156 foliosider!

Revisionsudvalget for tyske betalinger, som var nedsat af befrielsesregeringen, ville dog ikke vente på en regelret rettergang og en eventuel konfiskationsdom, før man begyndte at realisere Høje-Kristensens beslaglagte formue.

Nogle gjorde sig gode forretninger

Over et år før der overhovedet var fældet dom, solgte bobestyrerne d. 1. januar 1946 Lars Peters boligkompleks med 18 lejligheder på Østerled i Hurup for 143.000 kr. (3,6 millioner DKK i 2023) til den lokale dyrlæge og en gårdejer. En hjørneejendom på Vestergade 2 med 5 lejligheder og butikslokale blev ligeledes solgt for 35.000 kr. (880.000 DKK i 2023) til to lokale slagtere. Endelig solgtes en villa på Kirkevej 22 med to lejligheder samt en del af firmaets lagerbygninger.

Det er selvfølgelig svært at vurdere ejendomspriser fra en tid, man ikke kender. Men det kunne se ud som om, at bobestyrerne ikke gjorde sig umådeligt store anstrengelser for at opnå ejendommenes reelle værdier. Hvem ved, bobestyrerne har måske endda stået på god fod med de lokale mænd, som erhvervede sig disse ejendomme for en slik?

Skibstedgård blev allerede i december 1945 solgt af boet til en proprietær Niels Madsen, fra Randrup ved Viborg, mens staten blot beslaglagde Sindrup Vejle.

Vejlen blev først solgt efter konfiskationsdommen var faldet i 1948. Retten dømte Lars Peter efter den tredje værnemager-lov, der var blevet vedtaget af Rigsdagen i efteråret 1945. Den gav adgang til hel eller delvis konfiskation af værnemagerfortjenester.

Det var i bedste fald et udtryk for skæbnens ironi – i værste fald et udtryk for noget mere tendentiøst, at staten solgte to tredjedele af Lars Peters konfiskerede ejendom, Sindrup Vejle til Steen Fibiger, der havde været fremtrædende modstandsmand under krigen. Værnemagerloven blev nemlig sjovt nok forelagt i Rigsdagen af Steen Fibigers far, daværende handelsminister Vilhelm Fibiger. Han var konservativ rigsdagsmand, valgt i Thy. Den sidste tredjedel af Vejlen blev solgt til en forpagter Krarup fra Eskildstrup.

Steen Fibiger gav kun 118.000 kr. (2,7 millioner DKK i 2023) for sin andel af Sindrup Vejle, da han købte den i 1948. Det forekommer at være en særdeles favorabel pris, når man betænker, at Lars Peter havde indkøbt Vejlen i 1943 for 113.000 kr. (2,8 millioner DKK i 2023) og derefter havde bekostet 210.000 kr. (5,5 millioner DKK i 2023) på dens renovering.

Fibiger solgte først en del af jorden fra for 21.000 kr., hvorefter statens jordlovsudvalg i begyndelsen af halvtredserne købte resten af hans andel tilbage for 430.000 kr. (7,9 millioner i 2023), hvilket svarede til markedsprisen. Fibiger solgte

altså for i alt 451.000 kr. (8,3 millioner DKK i 2023), hvilket er tre gange så meget, som han havde købt for cirka fem år tidligere. Det må vist nærmest kaldes for en usmagelig fortjeneste, som den gode Fibiger hermed scorede på handelen.

Kapitel 14 – Kirsten på egen hånd uden en klink

Ung pige i huset på Askovsvej

Da Kirsten i oktober 1945 blev udskrevet efter over 40 dages indlæggelse på Kommunehospitalet, var det dels for sent at starte på Frøbel-seminariet, dels stod det hende nu klart, at uden adgang til Lars Peters obligationer var hun nødt til at finde et lønnet arbejde.

Hun fik derfor plads som ung pige i huset hos en familie med tre børn på Askovsvej på Frederiksberg.

Det blev en svær og ubehagelig tid for hende. Hun var svækket efter det lange sygdomsforløb og rystet over faderens utrolige bedragerier. Mor, Helga led under familiens sociale og økonomiske deroute, og med alle familiens midler båndlagte gjorde hun sig helt berettiget store bekymringer for sin egen fremtid.

Kirsten trivedes ikke i villaen på Askovsvej. Børnene var søde nok, men husherren var fuldstændig hæmningsløs og gramsede på hende ved enhver tænkelig lejlighed.

Eneste lyspunkt midt i denne brydsomme tid var, at hun nu befandt sig i samme by som sin elskede Harald. De tilbragte så meget tid sammen, som deres respektive arbejder tillod, udforskede hovedstaden og drømte om en fælles fremtid under samme tag.

Efter nogle måneder blev husherrens konstante krænkelser for meget for Kirsten. Det gjorde det bestemt ikke nemmere for hende at tolerere, at hun tidligere havde oplevet lignende tilnærmelser fra sin egen fars side. Hun måtte væk, om hun så skulle leve på en sten.

Værelset på Frydendalsvej

I det tidlige forår 1946 lykkedes det hende at finde et lillebitte værelse på Frydendalsvej 27 på Frederiksberg. Det sekund hun havde lejeaftalen om værelset i hånden, sagde hun op i huset på Askovsvej.

For overhovedet at have til dagen og vejen tærede hun på den bankbog lydende på godt 4.000 kr. (knap 100.000 DKK i 2023), som hendes forældre havde forsynet hende og Jens Kristian med, inden krigen sluttede. Da pengene på bankbogen slap op, solgte hun sin fars dyre gaver. Bankbogen og det, hun fik for pelsene og

smykkerne, tillod hende at overleve de næste måneder, hvor hun ingen indtægt havde.

Da hendes egne få møbler, som stort set kun bestod af en seng, et chatol og en stol - efter at være bortkommet hos DSB i længere tid - endelig nåede frem fra Thy til Frederiksberg, måtte hun konstatere, at værelset, hun havde lejet, var så småt, at sengen dårligt kunne komme ned at stå på alle fire ben.

Det slog hende noget ud, men med Haralds hjælp fik hun til sidst mingeleret sit sparsomme inventar på plads. Værelset var dog så trangt, at bordklappen på chatollet måtte slås op, hver gang hun skulle ind og ud ad døren.

Skønt værelset var usselt og lille, så var Kirstens lettelse stor. Nu kunne hun endelig være i fred uden konstant at være på vagt over for uvelkomne befamlinger under kjolen.

Kapitel 15 - Sommerferien 1946 i Vadum og hos Helga i Hurup

Præsentation for Haralds forældre i Vadum

Uden arbejde kunne Kirsten frit tage på en længere sommerferie i 1946.

Først tog hun med Harald til Vadum, hvor hun blev præsenteret for hans forældre for første gang.

Kirsten og Harald deltog i denne forbindelse i en familieudflugt med Haralds familie til Rebildfesten d. 4. juli 1946 i Rold skov. I udflugten deltog blandt andet Haralds far, Magnus, hans mor, Mette Marie, adoptivsønnen, Helmuth og Magnus bror, farbror Harry fra Brovst.

De mødtes ved samme lejlighed med Haralds gymnasiekammerater Sys, Rasmus og Børge Kaae, som også var til Rebildfest.

Øverst fra venstre: Magnus, Mette Marie, Kirsten, Sys (Rasmus og Børge). Nederst venstre: Kirsten med Helmuth. Midtfor: Harry, Kirsten, Magnus, Helmuth, Mette Marie. Højre: Rebild festen 1946.

Det er lidt sjovt at tænke på, at Harald, som blot året før var glødende kommunist, nu fejrede yankee'ernes uafhængighedsdag.

Men sådan gik det vist mange kommunister. De frafaldt idealerne, da 2. verdenskrig kom lidt på afstand, og der opstod et klarere billede af, hvad der virkelig var foregået i Sovjetunionen under Stalin.

Hos Helga i Hurup

Mens Harald blev i Vadum hos sine forældre, fortsatte Kirsten til sin mor i Hurup. Helga boede på dette tidspunkt stadig i den store lejlighed på Kirkevej. Det var første gang Kirsten vendte tilbage, efter hun var flyttet til København knap et år tidligere.

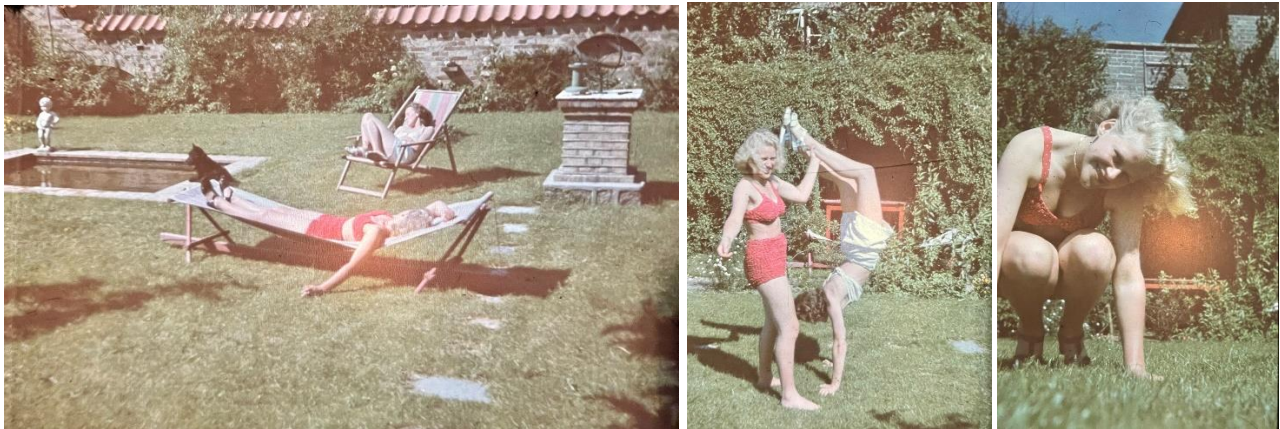
Det blev ikke noget specielt muntert ophold for hende. Hverken Helga eller hun havde ret mange penge og Helga var forståeligt nok bekymret for fremtiden.

Helga levede af den smule, som bobestyernerne bevilgede til hendes underhold. Lejligheden var praktisk talt ribbet, da alle farens dyrt indkøbte arkitekttegnede møbler og kostbare malerier for længst var beslaglagt.

Bobestyernerne havde netop varslet, at den store lejlighed nu også skulle beslaglægges, og at Helga allernådigst kunne få lov til at flytte op på 2. salen af Kirkevej 14 i en lille toværelses taglejlighed. Denne flytning blev effektueret senere i efteråret 1946.

Selv om Lars Peter herren hjælpe mig ikke havde været nogen god ægtemand, så fortsatte Helga loyalt med at betjene ham ved at lave mad og bringe den til fængslet. Det skortede ellers ikke på opfordringer til at lade ham sejle sin egen sø fra Helgas mange søskende.

Familien havde ganske vist mange gange tidligere opfordret hende til at bide tænderne sammen og udstå sit rædselsfulde ægteskab, fordi en skilsmisse i fyrrenes religiøse Thy ansås for pinlig. Men nu havde piben fået en anden lyd. Helgas søskende fandt det decideret vanærende, at hun fortsatte med at være gift med en berygtet storsvindler.

Kirsten i haven på Kirkevej i 1946 sammen med veninden og kommende svigerinde, Gertrud.

Under sin sommerferie i Hurup cyklede Kirsten til Vestervig og besøgte sin far i arresten adskillige gange. I modsætning til Helga, der stadig hang med næbbet, virkede Lars Peter som altid til at være i forbavsende godt humør, og han syntes at blive behandlet vældigt fint i det lille fængsel.

Men det plagede ham fortsat, at pengene til Kirsten og Jens Kristians uddannelser var blevet beslaglagt. Og han var rent ud sagt forbandet over, hvor billigt bobestyrerne havde solgt hans ejendomme, og hvor ringe han syntes, at de afviklede entreprenørfirmaet.

Afviklingsarbejdet bestod dels i færdiggørelsen af igangværende kæmpeprojekter med bl.a. motorvejsbyggeri og brunkulslejer, dels i successivt at sælge ud af firmaets enorme park af entreprenørmateriel i takt med, at disse blev frigjort fra de forskellige igangværende byggepladser. Maskinparken var en formue værd, men syntes at gå til bud, der lå langt under materiellets reelle værdi.

Harald, Johanne og Helmuth

Mens Kirsten var i Hurup, havde hun nærmest daglige brevvekslinger med Harald. Det var tydeligt, at de savnede hinanden ganske forfærdeligt.

Harald var efter sommerferien hos sine forældre i Vadum vendt tilbage til København med natfærgeren fra Ålborg allerede midt i juli.

Harald fulgtes tilbage med sin kusine Johanne, som skulle bo hos ham i Farimagsgade i nogle dage, mens hun besøgte København for første gang i sit liv.

Johanne var Haralds mors søster, Pauline Jensens datter. Hun var - som man sagde dengang - kommet galt afsted under krigen, idet hun var blevet gravid med en tysk

soldat. Da hun var alt for ung til at klare sig alene med et barn, og for at spare hende for at blive stemplet som feltmadras, adopterede Haralds forældre Johannes søn, Helmuth.

Sådan fik Harald, der ellers havde været enebarn, som voksen en sytten år yngre lillebror.

Kapitel 16 – Kirstens uddannelse til laborant og Haralds værnepligt

Kirstens uddannelse til hospitalslaborant

Kirsten var stadig opsat på at få en uddannelse, men uden studentereksamen og næsten uden en krone på lommen var hendes valgmuligheder indskrænket til studier med løn under uddannelsen.

Da hun altid havde været glad for kemi, faldt valget på hospitalslaborant. Inden hun var taget på sommerferie, havde hun brugt nogle af sine sidste midler på at tilmelde sig et uddannelsesforløb på Teknologisk Institut i København.

I perioden 8. august til 7. oktober 1946 gennemgik hun ”Begynderkursus for laboranter” på Teknologisk Institut – et forløb som kvalificerede hende til videre uddannelse til laborant.

Med begynderkurset bestået, blev hun ansat som praktikant på Sygekasselægernes Organisations Laboratorium på Nørre Voldgade 80. Praktikperioden strakte sig fra 9. oktober 1946 til 31. maj 1947.

Under praktiktiden fortsatte uddannelsesforløbet med ”Fortsættelseskursus for hospitalslaboranter” på Teknologisk Institut.

Kirsten bestod sin afsluttende eksamen som hospitalslaborant d. 29. maj 1947 og overgik umiddelbart herefter til en ansættelse som vikarassistent hos Sygekasselægerne.

Harald og Kirsten var allerede begyndt at drømme om at blive gift og flytte sammen i 1946, men det var ganske umuligt med deres beskedne indkomster. Kirsten forblev derfor boende på sit lille hummer på Frydendalsvej under hele sin uddannelsestid.

Harald havde, som tidligere nævnt i løbet af 1946 fået mulighed for at udskifte sit beskedne værelse på Fredensgade med et lidt bedre på Farimagsgade 63, hvor også gymnasiekammeraten Børge Kaae boede.

Kirsten og Harald opholdt sig mest der, da værten, hr. Paludan, var ret frisindet og så igennem fingre med, at de af og til overnattede sammen.

Haralds værnepligt ved Civilforsvaret

Harald blev indkaldt til militærtjeneste i august 1946. Som socialist og pacifist var han ikke til sinds at deltage i den igangværende oprustning og stadigt skærpede koldkrig mellem øst og vest. Så han søgte om at aftjene sin værnepligt ved det ikke våbenbærende Redningsberedskab, senere kaldet Civilforsvaret.

Det lykkedes, og han blev indrulleret på Jægersborg kaserne fra d. 1. august 1946 til d. 1. april 1947.

Kirsten og Harald (i Civilforsvarsuniform), 1946.

Da han blev indkaldt, sagde han sit værelse på Farimagsgade op og flyttede sine få ejendele og sin c/o adresse til Jens Kristians kælderlejlighed i Uppsagalagade.

Her kunne han være sammen med Kirsten, når han lejlighedsvis havde lørdag-søndagsorlov fra lørdag kl. 14 til søndag kl. 24.

Kapitel 17 – Retssagen mod Lars Peter og dommen i 1947

Påbegyndelse af retssagen i april 1947

Tilbage i Thy – og efter knap to års varetægtsfængsling - blev retssagen mod Høje-Kristensen omsider påbegyndt mandag d. 21. april 1947 i tinghuset i Vestervig.

Anklageskriftet var som nævnt særdeles detaljeret. Anklagemyndigheden og revisionsfirmaet havde vendt hver en sten. Det omfattede 653 forhold, og var delt op i fire afsnit. De to første omhandlede tiltalen efter straffelovstillæggets paragraffer 151 og 13 for utilbørligt samarbejde med besættelsesmagten og et forsøg på at få tyskerne til at skride ind over for danske myndigheder.

De to sidste hovedafsnit, som var langt de største og værste, omhandlede dokumentfalsk og bedrageri, nemlig falsk i 153 og bedrageri i 398 tilfælde.

Retten krævede Lars Peter dømt til, at en nettofortjeneste på 6.103.473 Kr. (145 millioner DKK i 2023) skulle inddrages til fordel for statskassen. Statsadvokaten krævede desuden – stik mod tidligere løfter – at ikke blot Lars Peters ejendomme, firma og øvrige formue skulle konfiskeres, hvilket i realiteten allerede var sket - men nu også at hans gavedispositioner skulle omstødes.

Grunden til, at gavedispositionerne blev forlangt inddraget, var, at den svimlende store nettofortjeneste, som det af retten tilknyttede revisionsfirma havde beregnet sig frem til, tydeligvis langt oversteg de ca. 3 millioner kr., som Lars Peters samlede formue var blevet anslået til at udgøre ved fængslingen i 1945.

Under de efterfølgende retsmøder kom der det ene mere utrolige bedrageri efter det andet frem. Disse blev flittigt – og ikke uden en vis moro – gengivet i både lokale og landsdækkende aviser.

Avisomtalerne

Se blot hvad Thisted Amts Tidende - som et repræsentativt eksempel - refererede fra retssagens første dag, mandag d. 21. april 1947:

Falske og fantastiske Bilag.

Høje-Kristensen skrev alt - lige fra Lokomotiver til Blomster og Bryllupsgaver - paa falske Værnemagtsbilag. Og Kompagnonen, Civilingeniør K. W. Eriksen, skrev falske Navne under Kvitteringer for Gratiale.

Politim. Herting paabegyndte derefter Oplæsningen af Anklageskriftet, hvis Gennemgang varede flere Timer. Efter at have forelagt de i Lørdags omtalte Hovedpunkter, Tiltalen efter Straffelovstillæggets Paragraffer 15 og 13, kom Politimesteren under Oplæsningen ind paa de 153 Tilfælde af Falsk, og det var rent fantastiske Ting, som afsløredes under Forelæggelsen af de enkelte Tilfælde.

Høje-Kristensen skrev i stor Udstrækning falske Bilag for sine private Udgifter og for Indkøb til sine civile Arbejdspladser, væsentlig ved Glostrup, hvor han havde en Del af den Motorvej, som Tyskerne krævede gennemført, i Entreprise. Det fremgik af Anklageskriftet, at de Beløb, der var ført paa falske Bilag, var stærkt varierende.

I et af de først nævnte Tilfælde havde Høje-Kristensen hos en Guldsmed i Ringkøbing købt et Broncefad til 48 Kr. Han forfalskede Kvitteringen ved at skrive et 9-Tal foran 48, og lod derefter den falske Kvittering paa 948 Kr. gaa ind paa Værnemagtsregnskabet for Thisted.

I et andet Tilfælde købte han 2 Lokomotiver for 32,967 Kr. til Arbejdspladsen i Glostrup og skrev en tilsvarende falsk Kvittering for Levering af Grus og Græstørv i Vorupør. Han underskrev med Navnet Henrik Krogh en falsk Underskrift, som han hyppigt benyttede sammen med andre Navne som Jens Jensen, Nic. Nielsen, Niels Sørensen og Viggo Sørensen, hvilket skulde hentyde til Navne paa Vognmænd, Entreprenører og Ingeniører, som hans Firma i Forvejen havde Forbindelse med.

En væsentlig Del af sine meget betydelige private Udgifter dækkede Høje-Kristensen paa tilsvarende Maade. De kostbare Malerier, han købte rundt om paa Auktioner og hos kendte Kunsthandlere, skrev han paa falske Dags Dato-Kvitteringer og underskrev dels ved at efterligne Sælgernes Underskrifter og dels med opdigtede Navne.

Selv Bryllupsgaver og Foræringer til Damebekendtskaber gik paa Tyskernes Konto.

En stor Del af de mange Gaver, Gratiale og Foræringer, som Høje-Kristensen flottede sig med i Krigsaarene, gik ogsaa paa falske Bilag ind under Værnemagtskontoen. - I et Par Tilfælde forærede han Bryllupsgaver paa 1000 Kr.,

dels til en af sine betroede Arbejdere, dels til en Slægtning og skrev derefter falske Bilag til Dækning af denne Udgift.

Ved en Lejlighed forærede han Fru Læge Lenbroch, Hurup, en Sølvrævemuffe til 1150 Kr. og skrev et falsk Bilag med Tekst Hjul til Kærrer, Aggertangen", og senere fik Fru Lenbroch en Pels til 9000 Kr. med Bilagstekst, "Kørsel af Græstørv, Agger".

Det Bidrag paa 1000 Kr., han gav efter Klitmøller-Ulykken, gik ogsaa paa Værnemagtskontoen.

Sønnens Pension hos Københavns Politidirektør.

Høje-Kristensens Søn var i Pension hos Politidirektør Stamm, København, og ved 2 Lejligheder, da H.-K. betalte Pensionen med 600 Kr. og 1000 Kr., blev Beløbene ført til Udgift som "Opmaalingsarbejder i Hjørdemaal Klit".

Kompagnonen skrev falske Navne paa Gratialekvitteringerne.

Kompagnonen, Civilingeniør K. W. Eriksen, er tiltalt for Falsk i to alvorlige Tilfælde. Det drejer sig om falske Underskrifter paa Gratiale-Kvitteringer. I 1943 fik K. W. Eriksen udbetalt 5000 Kr. og ved denne Lejlighed udfærdigede Høje-Kristensen en Kvittering, lydende paa „Kørsel og Levering af Grus", som Eriksen derefter underskrev med Navnet Niels Balle. I August 1944 fik Eriksen udbetalt 10,000 Kr. i Gratiale og skrev da paa Høje-Kristensens Opfordring et falsk Bilag, lydende paa Kørsel med Grus og Lyngtørv, Stenbjerg og Vorupør" og underskrev med Navnet Otto Svendsen, hvilket skulde hentyde til Vognmand Otto Svendsen, Hundborg.

Funktionærernes Medvirken i Dokumentfalsk.

Kontorchef Johansen er tiltalt for Medvirken i mange Tilfælde ved at have tilføjet i Teksten paa de falske Bilag og videregivet dem til Bogholderie. Arkitekt Magnus Lund i et enkelt Tilfælde ved at have paategnet Fakturaer "Agger" til Underretning for Bogholderiet. Og Bogholder Carl Ejner Jensen i eet Tilfælde, hvor han paa Opfordring af Høje-Kristensen skrev "Agger" paa en Kvittering for et Gratiale paa 100 Kr. til Konsulent Roelsgaard, Hvidbjerg, skønt Beløbet skulde paa Privatkonto.

Bedragerierne udført efter samme System.

Bedragerierne er udført efter samme System og i samme Hensigt, idet der dog her ikke foreligger forfalskede Bilag. Mangfoldige af Høje-Kristensens private Udgifter og til private Byggearbejder lod han gaa paa Værnemagtsarbejderne i den Hensigt at

gøre Udgifterne større, end de var i Virkeligheden, saaledes at han slap for saa store Tilbagebetalinger til Nationalbanken.

Bedragerierne begyndte i 1940, idet Høje-Kristensen lod en Gave til en tysk Officer, et Sølvcigaretetui, skrive paa Værnemagtskontoen, og da han holdt et Gilde for tyske Officerer og betalte med 1347 Kr., lod han ogsaa dette Beløb gaa paa Værnemagtskonto.

Udgifter af den mest forskellige Art, lige fra Regninger paa Malerier, Spiritus, Tobak og Restaurationsbesøg til private Købmandsregninger, Ydelser for Arbejde paa private Arbejdspladser, Indkøb til private Bygninger ("Østerled", "Skibstedgaard", "Sindrup Vejle") blev ført paa forskellige af de tyske Arbejdspladser.

Erstatningen til Husassistenten gik ogsaa paa Værnemagts Konto.

I 1943 maatte Høje-Kristensen betale sin daværende Husassistent, Inga Larsen en Erstatning paa 3000 Kr. for at undgaa Politianmeldelse, idet han under en Uoverensstemmelse havde lagt Haand paa hende. Denne Erstatning førte han ogsaa paa Værnemagtskontoen.

I flere Tilfælde havde han desuden tilskyndet Civiling. Viggo Sørensen til at underskrive opdigtede Bilag for Leje af Entreprenørmateriel, uden at Sørensen fik Pengene. Høje-Kristensen brugte Bilagene, og ved et Par Lejligheder drak han og Sørensen Pengene op i Fællesskab.

Kontorchef Johansen og Arkitekt Magnus Lund er tiltalt for Meddelagtighed, idet de begge i mange Tilfælde har tilføjet Navne paa tyske Arbejdspladser paa Bilagene for at tilkendegive Bogholderiet, hvordan Beløbene skulde føres. Bogholder Ejner Jensen er tiltalt for Meddelagtighed i et Par Tilfælde, hvor det drejede sig om Udgifterne for Personalefester, som Høje-Kristensen holdt paa Næssund Kro. Uagtet Bogholder Jensen vidste, at Beløbene, henholdsvis 659 Kr. og 400 Kr., var brugt ved Festerne, lod han sig forlede til at underskrive Kvitteringsbilag med falsk Tekst.

To Bedragerier til en halv Mill. Kr.

Anklageskriftets Punkter 524 og 525 omhandler to store Bedragerier, der er løbet op paa over en halv Million Kr., og hvor Høje-Kristensen, K. W. Eriksen og Kontorchef Johansen er tiltalt i Fællesskab i begge Tilfælde.

Den 20. Decbr, 1944 blev der foretaget Omposteringer i Bøgerne, hvilket havde til Følge, at en Mellemkalkulationsberegning forøgedes med Udgifter paa 225,000 Kr.

og den efterfølgende Tilbagebetaling til Nationalbanken formindskedes med et tilsvarende Beløb.

Den 31. Oktober 1944 undlod de tre Tiltalte ved en Mellemkalkulation for Agger at medregne Indbetalinger fra Værnemagten paa 295,000 Kr., hvorved den efterfølgende Indbetaling til Nationalbanken formindskedes tilsvarende.

Lønbedragerier paa 271,591 Kr.

Høje-Kristensen og Magnus Lund er tiltalt for at have ladet Lønningsudgifter paa ikke under 271,591 Kr., som var Tyskerarbejderne uvedkommende, debitere de tyske Arbejdspladser. Høje-Kristensen og Ing. Eriksen tiltales endelig for at have købt Bilgummi paa den sorte Børs i en lang Række Tilfælde til store Overpriser, og Høje-Kristensen alene er tiltalt for at have anvendt Pigtraad uden Tilladelse til spanske Ryttere og for i 1943 at have købt 1000 Pd. Sterling af en københavnsk Tjener for 22,000 Kr. idet han iøvrigt udstedte et falsk Bilag for Beløbet og lod det gaa under en Værnemagtsarbejdsplads.

Som nævnt i Lørdags slutter Statsadvokaten Anklageskriftet med Paastand om, at Høje-Kristensens og Civilingeniør K. W. Eriksens Nettofortjenester paa henholdsvis 6,103,473 Kr. og 122,600 Kr. inddrages til Fordel for Statskassen, samt at Høje-Kristensens mange Gavedispositioner til Fordel for Familien, Fru Læge Lenbroch og andre omstødes.

Erklærede sig skyldig i de 153 Forhold.

Efter at Politimesteren havde oplæst de 153 Forhold, der vedrørte Sagen, erkendte Høje-Kristensen sig skyldig heri. K. W. Eriksen erkendte det faktiske, men vilde ikke indrømme at være skyldig i Falsk.

Johansen og Jensen svarede Nej til Dommerens Spørgsmaal, om de var skyldige. Høje-Kristensen erklærede sig skyldig i falsk Bogføring, mens K. W. Eriksen svarede benægtende.

Dommen – 4 års fængsel og bøde på 6 millioner kroner

Efter godt 3 måneder og et hav af retsmøder blev dommen i den til dato største retssag i Thisted Amt afsagt d. 31. juli 1947. Der var stor publikumstilstrømning til retsmødet, bl.a. udviste andre dommere og advokater interesse for udfaldet af denne specielle sag.

Dommen lød således:

”Tiltalte P. Høje-Kristensen bør straffes med Fængsel i 4 Aar, hvoraf 2 Aar og 31 Dage anses for udstaaet med Varetægtsarresten. Tiltalte frakendes almen Tillid (dvs. sine borgerlige rettigheder) for 5 Aar og skal endvidere bøde 6,103,473 Kr. (145.627.043 DKK i 2023) til Fordel for Statskassen.”

Dommeren og de to domsmænd afviste dog anklagemyndighedens krav om konfiskation af Lars Peters gavedispositioner til blandt andet ægtefælle, børn og andre.

Retten skønnede ikke, at anklagemyndighedens krav var tilstrækkeligt ”fikseret”, men formelt begrundede de afvisningen med, at gavemodtagerne ikke havde været indkaldt som vidner.

Dommeren besluttede, at konfiskationskravet skulle behandles ved en ny, særskilt retssag, hvilket gav Lars Peter bestyrket håb om, at hans oprindelige aftale om friholdelse af pengene til børnenes uddannelse ville blive respekteret. Der skulle gå yderligere 10 måneder, før denne sag omsider blev afgjort ved retten i Thisted.

I modsætning til de to andre, der var medanklagede og dømte, undlod Lars Peter at appellere sin dom i værnemager- og bedragerisagen. Det samme gjorde statsadvokaten. Nogle uger efter domsafsigelsen blev Lars Peter derfor overført til straffelejren Store Hjøllund sydvest for Silkeborg.

Der blev ellers spekuleret meget i lokalbefolkningen på, hvor vidt Lars Peter kunne få lov at fortsætte sin afsoning i arresten i Vestervig, selv om denne reelt kun var beregnet til varetægtsfængslede.

Man kan forestille sig, at han har haft det forholdsvis hyggeligt her. Arresten bestod kun af 5-6 celler. Disse var ganske vist særdeles primitivt indrettede, men mon ikke det var lykkedes Lars Peter at charmere sig ind hos arrestforvalteren og måske også, hvis vi kender ham ret, hos dennes kone. Der var desuden et værksted, hvor de indsatte kunne holde sig beskæftiget og i det hele taget underholde sig med hinanden.

Både tinghuset og arresten er i øvrigt i dag omdannet til et ganske interessant fængselsmuseum. Jeg har besøgt museet to gange.

Første gang var i juni 2012 i selskab med min mor. Vi kom tilfældigt forbi og var ikke engang klar over, at tinghuset nu fremstod som museum. Kirsten blev voldsomt berørt over at se, hvor usle cellerne var. Dem havde hun aldrig set før, da hendes besøg under farens fængsling altid foregik i et fint lokale på førstesalen i tinghuset.

Anden gang var i maj 2020, hvor det på trods af Covid-nedlukning lykkedes at arrangere en privat rundvisning i hele museet for min egen lille familie. Da vi besøgte værkstedet, fremdrog rundviseren en flettet kurv, i hvilken der lå en seddel med teksten: *Fremstillet af Høje-Kristensen*.

Kurven var nu ikke museets eneste spor efter min morfar. I domssalen på første sal var samtlige montrer fyldt med avisudklip, som alle omhandlede Høje-Kristensen sagen.

De godt tre måneder, hvor retssagen stod på, må selvsagt have været meget belastende for familien. Hele forløbet blev intensivt dækket med detaljerede gengivelser af vidneforklaringer både i den lokale og i den landsdækkende presse.

Da dommen endelig faldt, blev sagen igen udbasuneret på avisernes forsider.

Thisted Amts Socialdemokrat skrev d. 1. august 1947 for eksempel blandt andet.

Høje-Kristensen dømt.

Han skal 4 Aar i Fængsel samt tilbagebetale 6 Mill. Kr.

Under stor Publikumstilstrømning satte Retten i Vestervig i Gaar Eftermiddag Kl. 16 Punktum i Høje-Kristensen-Sagen, som tog sin Begyndelse først i Juni Maaned. Dommen udfærdigedes af Dommer Johansen, Thisted, samt Meddommerne Uddeler Olsen, Hørdum, og Gdr. Edv. Clemmensen, Lyngs.

Høje-Kristensen kendtes skyldig i Værnemageri, Falsk, Bedrageri, falsk Bogføring samt en Del Overtrædelser af Kriselovene. Han idømtes Fængsel i 4 Aar, herfra gaar 2 Aar og 31 Dage, som er afsonet. Den resterende Del af Straffen skal afsones i et Statsfængsel.

Retten fulgte Anklagerens Krav om Konfiskation, saaledes at Høje-Kristensen til den danske Stat skal tilbagebetale 6 Mill. Kr. i ulovlig Værnemagerfortjeneste.

Kapitel 18 – Kirsten og Haralds fire magre år i Uppsalagade

Overtagelse af Jens Kristians lejlighed i Uppsalagade

På samme tid i København var Kirsten blevet færdiguddannet som laborant, og Harald havde aftjent sin værnepligt.

Med Kirstens ansættelse som vikarassistent på Sygekasselægernes Laboratorium fik hun og Harald endelig i foråret 1947 råd til og mulighed for at flytte sammen. Inden da havde det blot været ønsketænkning. Kirstens beskedne praktikantløn havde kun med nød og næppe dækket huslejen for det lille hummer på Frydendalsvej.

Kirstens bror Jens Kristian havde indtil nu delt sin toværelses kælderlejlighed i Uppsalagade 26 med en studiekammerat. Men da kammeraten flyttede i foråret 1947, greb Kirsten og Harald chancen og flyttede ind i hans sted.

Da det ikke var alment accepteret, at Kirsten og Harald som ugifte beboede det ene af værelserne sammen, hed det sig på papiret, at Kirsten flyttede ind og delte værelse med sin bror, mens Harald beboede lejlighedens andet værelse.

Med værnepligten vel overstået, blev det endelig tid for Harald at søge om optagelse på civilingeniørstudiet på Polyteknisk Lærestanstalt i Sølvgade. Han tilmeldte sig optagelsesprøve i april 1947, bestod denne og blev optaget til studiestart i september samme år.

Da Jens Kristian i efteråret 1947 flyttede til Horsens for at færdiggøre sin teknikumuddannelse der, fik Kirsten og Harald muligheden for at få lejligheden i Uppsalagade 26 for sig selv.

Borgerlig vielse

Det var dog endnu ikke velset at "leve på polsk" i 1947. Så for at være sikker på, at deres værtinde, fru Geismar, ville lade dem overtage lejekontrakten fra Jens Kristian, besluttede det unge par sig for at blive gift.

De fik udfærdiget en ægtepagt d. 3. oktober 1947, som gav dem særeje på enhver formue de måtte eje ved ægteskabets indgåelse eller eventuelt ville erhverve sig senere.

Jeg begriber egentlig ikke, hvorfor de ikke ønskede formuefællesskab - ingen af dem ejede jo en klink. Men måske ville de sikre, at Harald ikke kunne plukkes for

eventuelle konfiskationskrav, som måtte kunne rejses mod Kirsten i forbindelse med faderens tidligere gavedispositioner.

Kirsten var kun 20 år på dette tidspunkt og dermed endnu ikke myndig. Så de rejste begge til Store Hjøllundlejren ved Silkeborg, hvor Lars Peter sad fængslet, så han kunne underskrive ægtepagten som Kirstens værge.

Tænk sig, at man den gang som 20-årige skulle have sin storsvindlende far til at lovliggøre, at man indgik ægtepagt med den, man havde elsket siden man var 16 år gammel!

Det må have været en noget anden oplevelse at besøge Lars Peter i den store fangelejr end igennem de to foregående år, hvor Kirsten besøgte ham under varetægtsfængslingen. I Vestervig kendte hun både stedet, den flinke arrestforvalter og hans kone.

Da ægtepagten var på plads, kunne Kirsten og Harald endelig blive gift. Der var ikke penge til nogen bryllupsfest og heller ingen chance for at få Harald, som var glødende ateist, op ad et kirkegulv. Så de listede blot på Københavns Rådhus og blev borgerligt viet d. 25. oktober 1947.

Brylluppet blev dog behørigt fejret ved en familiefest i Haralds familie, da det nygifte par efterfølgende besøgte Haralds forældre i Vadum.

Kort efter vielsen flyttede Jens Kristian til Horsens, hvor han kunne færdiggøre sin ingeniøruddannelse og samtidig være tættere på sin kæreste, Gertrud.

Da Kirsten og Harald nu var rette ægtefolk, kunne de uden moralske ophævelser få lov til at overtage lejemålet på kælderlejligheden i Uppsalagade.

Så sådan kom Kirsten og Harald langt om længe til at få deres første fælles hjem, som ganske vist ikke bød på megen komfort. Ret beset drejede det sig blot om to sammenhængende kælderværelser med adgang til fælles køkken og toilet. Personlig hygiejne foregik ved en håndvask på et fælles gangareal. Så når der skulle bades, måtte det enten foregå som truckervask under nysgerrige blikke eller på badeanstalt.

Kirsten og Harald kom til at bo i denne meget spartanske lejlighed i godt og vel tre år, inden de i begyndelsen af 1951 omsider – primært takket være Kirstens laborantløn – fik råd til at flytte i en rigtig lejlighed på Vigerslevvej 294 i Valby.

Kapitel 19 – Lars Peters prøveløsladelse, konfiskationsafgørelsen, sølvbryllup og skilsmisse

Prøveløsladelse og afgørelse i konfiskationssagen

Lars Peter blev prøveløsladt d. 24. marts 1948 efter at have udstået 2/3 af sin fængselsstraf.

Han var personligt ribbet for alt, men han satte stadig sin lid til, at de midler, han havde sat af til børnenes uddannelser – og som han var blevet lovet friholdelse af – ville blive frigivet, når retten havde talt i denne sag.

Dommen i den særlige retssag vedrørende konfiskation af gavedispositionerne faldt i Thisted Ret d. 18. maj 1948, men den blev ikke, som Lars Peter havde håbet.

På trods af hans oprindelige aftale med politiet, uanset hvor meget han havde samarbejdet under hele sin varetægtsfængsling, og skønt dommeren var den samme, dommer Johansen, som ikke ville dømme om konfiskation i Vestervig, så fik anklagemyndigheden denne gang medhold i sit krav om inddragelse af gaverne til familien.

Kirsten blev ved denne lejlighed frakendt et bankindskud på 14.076 kr. (svarende til ca. 300.000 DKK i 2023) samt en række af farens gaver. Det var værdien af de før omtalte beslaglagte 10.000 kroner i obligationer samt Kirstens kontante bankindskud på godt 4.000 kr., der henvistes til.

Broderen Jens Kristian mistede et nogenlunde tilsvarende beløb og Helga fik konfiskeret smykker og pelse til en værdi af 3.555 kr. (83.000 DKK i 2023).

Desuden konfiskerede man Lars Peters livsforsikringspolicer, som androg i alt 90.000 kr. (ca. 2 millioner DKK i 2023).

Lars Peter appellerede straks, men uden held. Vestre Landsret stadfæstede blot dommen i september 1948, hvilket gjorde Lars Peter dybt forbitret på retssystemet.

I forbindelse med konfiskationssagen modtog Kirsten et brev fra politiet adresseret til hendes arbejdsplads, Sygekasselægernes laboratorium, Nørrevold 80. Brevet var en indkaldelse til forhør vedrørende faderens gavedispositioner, som nu alligevel skulle inddrages.

Broderen Jens Kristian havde været mødt op som vidne under retssagen i Thisted Ret, men da Kirsten ikke havde gjort det samme, skulle hun nu afhøres.

Det må siges at være ualmindeligt taktløst af politiet sådan at kontakte hende via hendes arbejdsplads. Der syntes ingen som helst plausibel grund til, at de ikke i stedet kunne have sendt brevet til hendes hjemmeadresse.

Siden Kirsten startede hos Sygekasselægerne, var det ellers lykkedes hende at undgå at blive koblet sammen med sin fars stærkt medieomtalte bedragerier og retssag. Men med politiets aflevering af indkaldelsen til forhør vidste hele laboratoriet med ét besked, og Kirsten blev endnu engang genstand for den form for opmærksomhed, som hun havde prøvet så ihærdigt at undgå.

Ved forhøret udbad politiet sig de 4.000 kroner fra bankbogen, en kostbar Breitschwanz pels, samt de smykker, som Lars Peter havde foræret hende. Men pengene var jo for længst brugt, og pelsen og smykkerne var solgt, for at hun overhovedet havde kunnet overleve. Så der var absolut intet tilbage af værdi, som politiet kunne konfiskere.

[Sølvbryllup under trykket stemning og skilsmisse](#)

To dage efter, at der var faldet dom i konfiskationssagen, kom Kirstens far og mor til København d. 20. maj 1948 i anledning af deres sølvbryllup.

Sølvbrylluppet blev fejret over en ydmyg middag på kælderrestauranten ”Gravens Rand” i Uppsalagade, hvor Kirsten og Harald boede.

Det morbide navn refererede til, at restauranten lå lige over for Holmens Kirkegård, men det passede også i uhyggelig grad til den trykkede stemning, som herskede i selskabet.

Lars Peter var dybt skuffet over konfiskationsdommen, og forholdet mellem Helga og ham syntes at have nået et hidtil uset lavpunkt.

Blot en måned efter sølvbrylluppet fandt Lars Peter det betimeligt at fortælle Helga, at han havde haft et homoseksuelt forhold til lægen, Regnar Lenbroch, mens de sad varetægtsfængslet sammen i Vestervig arrest i sommeren 1945.

Dette blev dråben, der fik bægeret til at flyde over for den hårdtprøvede Helga. Ét var at have været gift med en charlatan, der havde haft slet skjulte affærer til højre og venstre med byens kvinder – og som nu også havde ruineret dem alle efter at

have vist sig som en kæmpe svindler og bedrager. Men at han også havde bedraget hende med en mand, blev mere end hendes sarte nervesystem og stramme religiøse opdragelse kunne bære.

Jeg ville ønske at, man retteligt kunne sige, at hun endelig fandt modet til at forlade ham. Men jeg er bange for, at hun desværre snarere løb skrigende bort, fordi hun simpelthen ikke magtede mere.

Helga flyttede ind hos en af sine mange søskende, hvoraf de fleste boede i nærheden. Hvor skulle hun ellers være søgt hen? Hun ejede jo ikke kongens mønt.

Hun flyttede sandsynligvis ind enten hos Emma Margrethe eller Signe, da de havde mest plads i forbindelse med henholdsvis bageriet og købmandsgården i Hundborg.

D. 20. maj 1949, hvor Kirsten var 22 år, blev hendes far og mor formelt skilt. Dette var ironisk nok præcis på deres 26-års bryllupsdag.

Helga og Lars Peter, som de så ud omkring den tid de blev skilt i 1949.

Helga sørgede for at fortælle alle sine søskende om Lars Peters forhold til Dr. Lenbroch, hvilket gjorde det vanskeligt for Kirsten at omgås sin far. Mostrene og onklerne pressede hende, ligesom Helga gjorde, og mente, at Kirsten måtte lægge afstand til Lars Peter, og at hun for eksempel slet ikke kunne bo under samme tag som sin far, når hun besøgte ham i Hurup.

Da Kirstens elskede farmor døde d. 30. november 1948, og hun tog til Hørdum for at deltage i begravelsen, måtte hun således høre for, at hun overnattede hos sin far.

Den splid, som Helga på denne måde forsøgte at skabe mellem Kirsten og hendes far, forværrede blot Kirstens i forvejen anstrengte forhold til sin mor.

Lige meget hvor meget den forsmåede part i en skilsmisse har berettiget grund til at hade sin ex, så kommer der sjældent noget godt ud af at forsøge at forlange af sine børn, at de skal påtage sig samme negative følelser og vælge side.

Kapitel 20 – Kirstens fastansættelse på Blegdamshospitalet og abort

Fast job på Blegdamshospitalet i 1948

Vi vender lige tilbage til København i februar 1948, hvor Kirsten fik nyt job som laboratorieassistent på Blegdamshospitalet under laboratorieforstander Dr. Poul Astrup.

Kirsten på arbejde som laboratorieassistent på Blegdamshospitalet, ca. 1950.

Med Kirstens faste lønindkomst kunne Harald opsiges sit job på Berlingske Tidende og fokusere udelukkende på ingeniørstudiet.

Tiden på Blegdamshospitalets laboratorium blev på mange måder en lykkelig periode for Kirsten. Retssagen mod Lars Peter var endelig afsluttet og fra påsken 1948, var faren igen en fri mand.

Kirsten trivedes under Dr. Astrups ledelse og var glad for arbejdet såvel som for kollegaerne. Hun var med rette ikke så lidt stolt over at være i stand til at forsørge både sig selv og sin mand.

Men især i de første år af ansættelsen var det kun lige med nød og næppe, at Kirstens løn kunne dække huslejen i kælderlejligheden og deres øvrige leveomkostninger.

Så da Kirsten helt utilsigtet blev gravid i starten af 1949, lagde det mildt sagt en bombe under alle deres fremtidsplaner. Der var slet ikke råd til en baby, og uden Kirstens laborantløn ville Harald være nødt til at afbryde sit studium og tage arbejde i stedet.

Illegal abort

Kirsten var dybt fortvivlet og anede ikke sine levende råd. Da hun en dag brød sammen i gråd på arbejdet, var der en god kollega, som gættede sammenhængen.

Kollegaen fik diskret arrangeret, at Kirsten kunne få foretaget en abort hos en af hospitalets gynækologer. Svangerskabsafbrydelse var stadig ulovligt på dette tidspunkt, så indgrebet var ikke uden risiko. Både Kirsten og lægen ville have mistet deres jobs og mere til, hvis de var blevet afsløret. Faktisk var strafferammen for illegal abort helt op til 2 års fængsel.

Det var ikke nogen nem beslutning for Kirsten. Hun ville rigtigt gerne have børn, bare ikke endnu. Ud over den strafferetlige risiko, var et abortindgreb heller aldrig helt ufarligt for kvindens efterfølgende fertilitet. Kirsten ville aldrig kunne tilgive sig selv, hvis hun forspildte sin chance for at blive mor.

Omvendt var deres økonomiske situation håbløs, og Kirsten var trods alt i den privilegerede situation, at hun ikke var henvist til en kvaksalver, som så mange stakkels kvinder var helt frem til 1973, hvor aborten blev frigivet. Så svangerskabsafbrydelsen blev gennemført i al hemmelighed og forløb heldigvis uden komplikationer.

D. 1. april 1950 blev Kirsten tjenestemandsansat, og med den deraf følgende lidt højere løn fortsatte hun med at forsørge dem begge de næste år, mens Harald koncentrerede sig om at blive færdig som ingeniør.

Kapitel 21 - Ane Geismars historie

Til leje i Uppsalagade hos dødsdømt krigsforbryders hustru

Det var som tidligere nævnt ikke hos hvem som helst, at Jens Kristian i sin tid fik lejet sig ind i Uppsalagade. Kælderlejligheden ejedes af fru Elsebet Signe Geismar, som selv boede i ejendommen sammen med sin datter, Ane.

Hendes mand, Knud Børge Martinsen var blevet fængslet som landsforræder lige efter krigen. Martinsen var dømt til døden for at have været en af anden verdenskrigs største danske krigsforbrydere.

Som SS-officer, havde han blandt andet ledet det såkaldte Schalburg-korps, som nådesløst og brutalt under besættelsen bekæmpede den danske modstandsbevægelse bl.a. gennem vold, terror og mod-sabotager.

Faktisk er jeg ikke klar over, om fru Geismar ejede hele ejendommen. Men jeg ved, at hun og hendes to børn kort efter mandens fængsling forlod familiens hus i Roskilde og flyttede ind i ejendommen i Uppsalagade.

Mens Kirsten og Harald boede i kælderen, var der ifølge min mor et farligt rend af nazi-sympatisører i ejendommen. Det må have føltes paradoksalt især for Harald i betragtning af hans egen fortid i modstandsbevægelsen og hans kommunistiske tilbøjeligheder.

Men de havde for det første ikke råd til at være kræsne. For det andet lå det Kirsten alvorligt på sinde aldrig at klandre hustruer og døtre for deres mænds ugerninger, sådan som hun selv og hendes egen mor havde oplevet det.

Kirsten, der ved indflytningen i 1947 var 20 år, fattede derfor straks medfølelse for fru Geismars datter, Ane, der, da de lærte hinanden at kende, var en teenagepige på 13 år.

Tænk, at vide, at ens far på andet år sad fængslet for forbrydelser så alvorlige, at han var dømt til døden for dem.

Tænk, at besøge sin far i Vestre fængsel en gang om ugen med sin mor og vide, at de aldrig ville se ham på fri fod igen.

Tænk, ikke at vide, om og hvornår dødsdommen ville blive eksekveret.

Faktisk blev Knud Børge Martinsen først henrettet på Bådsmandsstræde kasserne d. 25. juni 1949.

Selv om han virkelig havde meget ondt på samvittigheden, virker det i vore dages øjne – i hvert fald i mine - helt uforståeligt, at man sådan stadig aflivede mennesker i Danmark fire år efter krigens afslutning.

Loven om genindførelse af dødsstraf blev vedtaget af folketinget d. 22. maj 1945 med 127 stemmer for og blot fem imod. Først da Helga Pedersen i 1950 blev justitsminister, betingede hun sig, at ingen dødsdom herefter blev eksekveret. Dødsstraffen i straffelovstillægget blev afskaffet i 1951.

Der blev afsagt i alt 78 dødsdomme efter krigen, hvoraf 46 blev fuldbyrdet.

Uanset hvor mange uhyrligheder Knud Børge Martinsen begik under krigen – og det var ikke småting - så havde han altid været en god og kærlig far. Dette fortalte den 87-årige Ane om i et ganske rørende TV-interview, som TV2 Lorry bragte i december 2020.

Kirsten vidste om nogen af egen bitter erfaring, at man ikke sådan lige holder op med at elske sin far, blot fordi han senere viser sig at være en rigtig stor skurk.

Ane var 15 år i 1949, da hendes far blev henrettet og 17, da Harald og Kirsten fraflyttede lejligheden i Uppsalagade. Jeg tror, at der opstod en slags gensidig forståelse og venskab mellem min mor og Ane, mens de boede under samme tag.

Ane kan bestemt ikke have haft det let, og kender jeg min mor ret, drog hun omsorg for den stakkels unge pige. Muligvis bevarede de ovenikøbet kontakten til hinanden. Jeg fandt i hvert fald efter min mors død Anes nuværende adresse og telefonnummer opført i hendes telefonbog.

Kapitel 22 - Lars Peters ægteskab med Rie

Lars Peter fremprovokerede skilsmisse

Man kan fundere over, om det overhovedet er sandt, at Lars Peter havde et seksuelt forhold til Dr. Lenbroch i fængslet. Hans stærke libido gør det bestemt ikke usandsynligt. Men det kunne også blot have været den eneste måde, han via en specielt kontroversiel form for utroskab kunne støde Helga så kraftigt fra sig, at hun ville begære skilsmisse uden langvarig forudgående separation.

I 1949 kunne man nemlig først blive skilt efter 2 års forudgående separation, hvis det kun var den ene part, som ønskede skilsmisse.

Lars Peter og hans anden hustru, Rie.

Et faktum er det i hvert fald, at Lars Peter allerede d. 14. juni 1949 – 3 uger efter skilsmissen var gået formelt igennem - giftede sig med enken, Kirstine Marie (Rie) Vium Overgaard på Holstebro Rådhus.

Man kunne sagtens tiltro Lars Peter, at han havde haft et godt øje til Rie, allerede inden Helga og han gik fra hinanden. Rie var ikke blot en indtagende og munter yngre kvinde, hun var tilmed ganske velhavende, hvilket muligvis også har spillet ind i billedet.

Lars Peter var på dette tidspunkt 49 år og Rie 36 år gammel. Rie havde været enke i 4 år, efter at hendes første mand grosserer Arne Reinholdt Overgaard i en alder af blot 38 år pludselig var død d. 29. maj 1945 af en hjerneblødning.

Efter brylluppet flyttede Lars Peter ind i Ries villa på Vestergade 47 i Hurup (som i dag hedder Bredgade 47).

Han adopterede Ries to børn. Datteren Ane på 5 år, var født d. 12. februar 1944 og havde i virkeligheden Dr. Lenbroch som biologisk far. Den 7 år gamle søn, Kristian Hermann var adopteret. Han blev født d. 1. februar 1942 på Thisted sygehus. Jeg ved det ikke med sikkerhed, men fødselstidspunktet og det tyskklingende navn Hermann taget i betragtning kunne han godt have været et såkaldt tyskerbarn, dvs. af de ca. 5.500 børn, som blev født under besættelsen med en tysk soldat som far.

På denne måde fik Kirsten, som nu selv var 22 år gammel, pludselig fra den ene dag til den anden en ny, ung pammor og to nye papsøskende.

[Ries pudsige sommerhus](#)

Ud over villaen i Hurup ejede Rie også et spøjst sommerhus på Draget, ikke langt fra hvor Lars Peters nu konfiskerede sommerhus lå.

Rie og hendes daværende mand købte i begyndelsen af 1940 vognkassen af en gammel togvogn, som oprindeligt i 1854 havde kørt som Frederik den syvendes kongevogn, den såkaldte Slesvigske kongevogn. Vognen blev opstillet som sommerhus ved stranden på Lyngs Drag for enden af den vej, der i dag hedder Topmejsevej.

Rie solgte i øvrigt vognen videre i 1960 til en mand, som siden skænkede den til Dansk Jernbane-klub. Vognen er i dag udstillet på Danmarks Jernbanemuseum i Odense, hvor den fremstår i samme stand, som da den blev doneret.

[Lars Peter etablerede ny entreprenørvirksomhed som aktieselskab](#)

Ikke så snart Lars Peter var på fri fod, etablerede han entreprenørvirksomheden, A/S Høje Kristensen som et aktieselskab med register-nummer 20.994. Det oprindelige firma, Høje-Kristensen blev ifølge Statstidende hævet d. 16. august 1948. Telefonnummeret, Hurup 82 blev dog ført videre til det nye aktieselskab.

I starten bestod bestyrelsen af tre af Lars Peters brødre, slagtermester Johannes Høje Kristensen, murermester Poul Kristian Høje Kristensen og bager Ejnar Marius Høje Kristensen.

D. 28. december 1949 trådte Johannes ud af bestyrelsen og Rie trådte ind i hans sted.

I 1954 var firmaet beskrevet således i Kraks Vejviser: *Kristensen Høje, Aktieselskab. Bestyrelse: Bagerm. E M Høje Kristensen, Murer J K Høje Kristensen og Fru K M Vium Kristensen (kaldet Høje Kristensen). Prokurist: L P Høje Kristensen. Firmaet tegnes af den saml. Bestyrelse eller af en Prokurist. Aktiekapital 25,000 Kr. (600.000 DKK i 2023).*

Det gik ikke helt nemt for firmaet i starten, da der stadig var mangel på mange materialer efter krigen. Det var blandt andet vanskeligt at skaffe stillads til byggerierne.

Man kan heller ikke udelukke, at nogle beslutningstagere havde lidt svært ved at vise tillid til en notorisk storsvindler. Det var langt fra alle licitationer, som tilgik A/S Høje Kristensen, på trods af at Lars Peter som regel var den lavest bydende.

Men i gang kom han, og det lykkedes faktisk Lars Peter på imponerende vis, at skaffe adskillige større byggeprojekter til firmaet. A/S Høje Kristensen byggede f.eks. i 1950 det ikoniske, røde vandtårn, kaldet læbestiften i Viborg.

Kapitel 23 - Helgas kamp for at forsørge sig selv

Helga husbestyrerinde i København

Det var givetvis forbitrende og ydmygende for Helga at se Lars Peter starte forfra med en glad, smuk og velhavende kvinde, som var 15 år yngre end hende selv.

Helga var ved skilsmissen i 1949 næsten 52 år, nervesvækket og sikkert godt i gang med overgangsalderen.

Det må have været utåleligt for hende med Lars Peter spankulerende omkring i lokalområdet med sin nye familie og genvundne velstand. Hun kunne heller ikke blive ved med at bo hos sin familie og leve af, hvad de undte hende. Hun måtte for første gang i sit liv til at tjene sine egne penge.

Uden nævneværdig skolegang og helt uden yderligere uddannelse, var hendes valgmuligheder stærkt begrænsede. Under ønsket om at komme langt væk fra Lars Peter og alle de ydmygelser, som hun var udsat for, valgte Helga at lade sig ansætte som husbestyrerinde hos en familie i København.

Dette bragte hende samtidig tæt på Kirsten og Harald, hvilket sikkert var godt for hende – men ikke nødvendigvis vakte ubetinget begejstring hos Kirsten.

Helgas søster, Johanne, der var sygeplejerske, boede også i København. Så hun var ikke overladt helt til sig selv.

Tilbage til Thy som kokekone og husbestyrerinde

I løbet af 1950, besluttede Helga sig for at flytte tilbage til Thy. Her boede hun først på Møllevej 8B i Thisted, hvor hun via avisannoncer tilbød sig som kokekone.

Dernæst arbejdede hun fra 1. maj, 1951 som husbestyrerinde hos murermester Jens Vangsgaard i Torp, en forstad til Thisted.

Jeg kan se, at min mor under et feriebesøg i Thy i sommeren 1951 fik et af min fars breve videresendt fra Lars Peter og Ries adresse i Hurup til en c/o adresse hos en murermester Vangsgaard i Torp Thisted.

Harald skriver i brevet til Kirsten: *Jeg skriver nu, sådan at der i det mindste kan være en hilsen til dig, når du kommer tilbage fra Thisted. Herregud, hvor er det fortvivlende. Hvad fanden er der nu i vejen?*

Et eller andet har tydeligvis – og til Haralds og Kirstens frustration – igen været galt hos Helga. Noget tyder på, at Kirsten i hast har måtte afbryde sin ferie i Hurup for at tage sig af Helga i Thisted. Men hvad den fortvivlende situation bestod i, ved jeg ikke.

Senere flyttede Helga til den før omtalte lille taglejlighed på Hundborgvej 2 i Thisted, hvor hun blev boende lige til gift og en hjerneblødning i 1974 sendte hende på plejehjem i Nors.

Det var som tidligere beskrevet et meget beskedent hjem, især når man betænker den levestandard, hun havde levet under tidligere i livet.

Lejligheden bestod af to små værelser og et køkken. Det første værelse, som man trådte ind i direkte fra trappen, udgjorde en minimal dagligstue med en sofa og en enkelt lænestol.

Fra dette rum kom man ind i lejlighedens andet værelse, som lige akkurat kunne rumme en divan, som hun sov på, et spisebord og nogle spisebordsstole. Det hele var så småt, at vi måtte sidde på divanen, når vi skulle sidde fem mand samtidigt omkring spisebordet.

Køkkenet var lillebitte og var kun udstyret med et par gasblus og en koldtvandshane over køkkenvasken. Det var intet badeværelse. For at komme på toilettet, som var delt med underboen, fru Petersen, måtte man fra køkkenet ud over det iskolde tørreloft og en halv etage ned ad bagtrappen.

[Helgas ismejeri i Thisted](#)

Helga, der jo var vokset op på en gård med eget mejeri, overtog omkring 1952/53 et brød og mælkeudsalg på Vestergade 77 i Thisted lige over for lejligheden.

Ismejeriet var tidligere blevet drevet af søsteren Emma Margrethes datter, Mariane. Niecen var fraskilt ligesom Helga, og de to kvinder fandt på trods af 21 års aldersforskel støtte i hinanden. Helga startede med at hjælpe til i ismejeriet hos Mariane, men da Mariane omkring 1952/53 fik mulighed for at overtage sin mors Tatol-butik (en slags Skous sæbehus) i Hundborg, overdrog hun ismejeriet til Helga.

Helga fik i øvrigt bl.a. leveret æg fra Lars Peters brødre, Karl og Ejnars æggepakkeri i Hørdum. Så lidt kontakt må hun da have haft til noget af sin ex-mands familie efter skilsmissen.

Det var et hårdt liv at drive ismejeriet. Helga var midt i halvtredserne, da hun overtog butikken. Den lange arbejdsdag og håndteringen af de kolde og tunge mælkeflasker var ikke godt for hendes efterhånden temmelig gigtplagede hænder.

Helga fik hjælp med ismejeriets regnskaber af sin mors kusines datter, Valborg Sandberg. Valborg og Kirstens veje mødtes sjovt nok 20 år senere, idet de tilfældigvis kom til at bo ganske tæt på hinanden i Ny Hammersholt og her blev venner.

Helga fortsatte trods gigtsmerter med at drive ismejeriet, indtil hun omkring 1960 som 62-årig enlig kvinde kunne få folkepension. Måske kørte hun endda forretningen videre nogle år efter sin pensionsalder.

Efter hun afstod ismejeriet, supplerede hun pensionen ved at gå rundt og sælge sygekassemærker, hvilket gav hende så meget luft i økonomien, at hun fik råd til et par kurrejser mod sin gigt.

Kapitel 24 – Kirsten og Haralds lejlighed i Valby, Haralds job og Mikkeline

En god tid i lejligheden i Valby

Tilbage i hovedstaden nød Kirsten og Harald at de, takket være Kirstens tjenestemandsløn fra Blegdamshospitalet i starten af 1951 fik råd til en ordentlig lejlighed på Vigerslevvej, 294, i Valby. Lejligheden lå på første sal, havde bad og toilet og en dejlig altan, som straks blev plantet til med altankasser.

Der blev ovenikøbet også råd til en scooter, som de begge fik kørekort til.

Lejligheden på Vigerslevvej i Valby.

Harald havde i 1950 bestået 1. del som civilingeniør (bygning) fra Polyteknisk Lærestanstalt og var godt i gang med 2. del. Han havde valgt at specialisere sig i landmåling og tilbragte i september 1951 en længere periode i Ålborg, hvor han sammen med studiekammeraten, Alfast gennemgik praktiske og teoretiske kurser i geodæsi.

Harald brugte desuden en del tid på studenterpolitisk arbejde og var medlem af Polyteknisk Forenings repræsentantskab.

Deres sparsomme fritid blev tilbragt blandt andet på Mølleåen og Furesøen, hvor de var medlemmer af Nybro kanoklub, eller med kortspilaftener og andet hyggeligt samvær med vennerne.

Den store polioepidemi 1952-53

Da der udbrød en voldsom polioepidemi i Danmark, fik det store konsekvenser for Kirsten. Epidemien varede fra juli 1952 til april 1953 og ramte i alt ca. 7.000 personer, hvoraf langt de fleste var børn. Godt 3.000 blev så syge, at de fik lammelser, og ca. 350 døde inden for kort tid.

Polioepidemien kom som et chok for den danske befolkning. Den beslaglagde store dele af sundhedssektorens ressourcer, og alle inden for sygehusvæsenet - uanset uddannelse - blev bedt om eller ligefrem pålagt at hjælpe til.

Epidemien betød, at Kirsten ud over at passe sine almindelige laboratorieopgaver i månedsvis brugte stort set alle sine øvrige vågne timer på at sidde og ventilere lammede patienter, der ellers ville dø, hvis de ikke fik hjælp til at trække vejret.

Hun arbejdede nærmest i døgndrift og fik ofte kun set Harald, når han mødte op på Blegdamshospitalet for at yde moralsk støtte og for at aflevere lidt rent undertøj eller mad til hende.

I august/september 1952 var Harald næsten slet ikke selv hjemme i Valby. Han opholdt sig det meste af tiden ved Milling Klint på Sydfyn, hvor han og studiekammeraten, Alfast lavede eksamensopgave i landmåling.

Noget tid må de unge elskende dog have tilbragt sammen med hinanden, for midt under epidemien kunne Kirsten i november 1952 konstatere, at hun var gravid igen.

Denne gang var graviditeten ønsket. Nu hvor de havde fået en god lejlighed i Valby, og Harald stod til at blive færdig som ingeniør umiddelbart efter årsskiftet, dvs. længe inden barnet skulle komme til verden, syntes tiden helt ideel til at stifte familie.

På dette tidspunkt burde hun og ikke mindst hendes arbejdsgiver nok have lempet lidt på arbejdsbelastningen. Men med alle de mange børn, der kæmpede for livet, var der fortsat brug for alle kræfter, så Kirsten kløede ufortrødent på uden hensyn til sin graviditet.

Kirsten må have gjort et dybt indtryk på mig som barn gennem sine levende fortællinger om, hvor forfærdelig en sygdom polio var. For et af mine tidligste, klare barndomserindringer stammer fra, da hun i april 1963 resolut tog min søster og mig med over på Gungehuskolen, i Hvidovre, så vi kunne få vores første sukkerknald med poliovaccine.

Jeg blev senere påmindet om mit held i denne sammenhæng. For i folkeskolen kom jeg til at gå i klasse med en dreng, der gik underligt på sine ben. Hans mor havde ikke nået at få ham vaccineret i tide, så han fik poliolammelser som barn.

Da polioepidemien endelig klingede af i april 1953, var Kirsten i sjette måned. Hun var udmattet, men hun gik til regelmæssig lægekontrol, og graviditeten syntes at forløbe, som den skulle. Både Harald og hun glædede sig usigeligt meget til at få et lille barn sammen.

Harald færdig som ingeniør og ansat i Hvidovre Kommune

Midt i den hektiske poliotid dimitterede Harald d. 31. januar 1953 som civilingeniør (bygning) med eksamensarbejde i geodæsi (landmåling).

Han fik allerede d. 26. januar 1953 arbejde på stadsingeniørens kontor i Hvidovre Kommune, hvor han arbejdede de næste 4 år. Herefter skiftede han i en treårig periode d. 31. januar 1957 til en stilling som fagsekretær i Ingeniørforeningen.

Allerede i 1960 vendte han dog tilbage til Hvidovre Kommune, hvor han senere selv skulle komme til at sidde i stadsingeniørens stol.

Mikkeline

Da det blev sommer, og terminen nærmede sig, endte Kirsten med at gå langt over tiden. Harald og hun forsøgte ellers alle tricks i bogen for at få fødslen til at gå i gang. De rumlede bl.a. rundt med den højgravide Kirsten på scooteren i håb om, at bevægelserne ville fremprovokere fødslen.

Da Kirsten var næsten tre uger over termin, blev hun efter sin læges anmodning indlagt på fødeafdelingen på Sct. Joseph Hospitalet på Nørrebro.

På hospitalet anede man tilsyneladende intet uråd i begyndelsen, men valgte alligevel at sætte fødslen i gang to dage efter indlæggelsen. Det blev en meget vanskelig fødsel, som trak ud, og da barnet, endelig kom ud d. 14. juli 1953, viste det sig ulykkeligvis at være dødfødt.

Tabet af barnet, som de navngav Mikkeline, tog forfærdelig hårdt på Kirsten. I hendes unge liv, der allerede havde været fyldt med flere skuffelser, end folk oplever flest, blev denne tragedie næsten mere, end hun kunne bære.

Hun grublede over, om alt det, hun udsatte sig selv for under polioepidemien, kunne have skadet fostret. Hun bebrejdede også sig selv, at hun tidligere havde fået foretaget en abort og pintes i det hele taget af helt irrationelle tanker om, hvordan hun selv kunne være skyld i Mikkelines død.

Det hjalp ikke Kirsten det fjerneste, at nonnerne på Sct. Josephs Hospital med deres rosenkranse og krucifikser konstant forsikrede hende om, at alt hvad der skete, blot var Herrens vilje. Det gjorde hende tværtimod rasende og endnu mere fortvivlet.

I virkeligheden gik Mikkeline sandsynligvis til på grund af vand i hovedet.

Det væltede ind med blomster og søde breve fra familie, venner og kollegaer, men Kirsten var alt for dårlig både fysisk og psykisk til at ville have besøg.

Harald måtte selv stå for det praktiske vedrørende køb af barnekiste og aftale med bedemand. Kirsten kunne først udskrives en hel uge efter fødslen, hvorefter de i stilhed sammen begravede Mikkeline på Vestre Kirkegård.

Min mor holdt aldrig op med at mindes Mikkelines fødselsdag og omtalte hende altid, som sin første datter og den søster, som Mette og jeg aldrig fik lært at kende.

Som børn syntes vi, at det var underligt med al den snak om Mikkeline. Først da jeg selv blev mor, begreb jeg endelig, hvor forfærdeligt svært det må have været at miste sin førstefødte på denne grumme måde.

Rekreation i Norge med Per og Ellen

Kirsten havde det virkelig svært efter dødfødslen og måtte behandles med antidepressiv medicin. Hendes chef, laboratorieførstander Dr. Astrup var meget forstående og bad hende om at holde fri al den tid, hun havde brug for.

For at få hende væk fra det hele en tid inviterede vennerne Per og Ellen, Kirsten og Harald med til Norge i slutningen af sommeren. Per og Harald havde været studiekammerater på Polyteknisk Lærestanstalt. Han var gift med Ellen, som var nordmand og alle fire var blevet nære venner i løbet af studieårene.

De var blandt andet alle medlem af Nybro Kanoklub og havde meget fornøjelse af at tage på kanoture sammen.

Kirsten i kano på Mølleåen, 1952

Opholdet i hytten gjorde Kirsten godt, og da de vendte tilbage til Danmark i starten af august, genoptog hun sit arbejde på Blegdamshospitalet.

Kapitel 25 – Familieforøgelse og dødsfald

Opsigelse på Blegdamshospitalet ved næste graviditet og Hjertehuset

Da Kirsten et halvt år efter Mikkelines dødfødsel igen blev gravid, tog hun ingen chancer. Hun sagde op med det samme og fratrådte sit job på Blegdamshospitalet med udgangen af januar 1954.

Harald tjente nu så godt, at de i hvert fald en tid kunne klare sig for hans løn alene, og Kirsten var stålsat på at bruge sin barselsperiode til at passe rigtigt godt på sig selv og sit ufødte barn.

Mens Kirsten ventede sig, dvs. i sommeren 1954, købte Harald og Kirsten et lille sommerhus, Hjertehuset sammen med venneparret Egil og Grethe. Huset lå på Ole Segnersvej 12, Skærby Strand ved Nykøbing Sjælland. Det var en skøn, primitiv bjælkehytte uden strøm, med mos på taget og et das, som blev tømt af lokums-Larsen en gang om ugen. Her tilbragte vi mange vidunderlige somre, også efter Egil og Grethe overtog hele huset, og vi blot fortsatte med at låne det fra tid til anden.

Kirsten gik igen mindst to uger over sin termin. Men denne gang gik alt heldigvis godt og min søster, Mette blev født d. 3. oktober 1954.

Mette i barnevogn foran Hjetehuset og på Skærby Strand sammen med Kirsten.

Lars Peters død efter voldsom trafikulykke

Barselstiden blev nu ikke så ubetinget glædesfyldt, som Kirsten havde håbet. Den startede ellers fint. I midten af april 1954 tog Harald og Kirsten på rundtur til familien i Thy og Vendsyssel for at fortælle den gode nyhed.

Men bedst som hun glædede sig over og følte sig tryk ved sin graviditet, overgik der hende en ny sorg.

Få dage efter Harald og Kirstens besøg i Hurup kom hendes far d. 27. april 1954 ud for en meget alvorlig ulykke. På vej hjem fra inspektion af et broprojekt på Fyn kolliderede han under høj fart frontalt med en tung lastbil med anhænger. Ulykken skete på hovedvej 11 ved Sir mellem Holstebro og Struer.

Sammenstødet smadrede både Lars Peter og hans Vanguard til ukendelighed, men på trods af sine alvorlige kvæstelser, var Lars Peter stadig ved bevidsthed, da Falck nåede frem til ulykkesstedet. Lastbilchaufføren slap langt billigere fra sammenstødet. Han fik blot nogle overfladiske skrammer og en let hjernerystelse.

Begge blev kørt til Holstebro, hvor Lars Peter undergik en flere timer lang operation, efter hvilken hans tilstand dog stadig betragtedes som kritisk.

Kirsten, der nu var gravid i fjerde måned, hastede ligesom sin bror, Jens Kristian til Holstebro Sygehus.

Det var en frygteligt traumatiserende oplevelse at se sin far så ilde tilredt. Underansigtet var knust, så han knapt kunne tale, ansigtshuden var nærmest skåret af, og han havde mistet det ene øje. Hans lunger var desuden stærkt beskadigede, ligesom han havde pådraget sig et alvorligt lårbensbrud. Han forblev ved nogenlunde bevidsthed trods sine kvæstelser, og et par dage efter ulykken troede man faktisk, at han kunne overleve.

Men skæbnen ville det anderledes, og d. 1. maj sov han ind på hospitalet i de tidlige morgentimer.

Der blev vist aldrig placeret skyld i forbindelse med ulykken. Lastbilen kørte ganske vist med overvægt, men chaufføren mente sig alligevel uden skyld. Han fastholdt, at Lars Peter under stor hastighed havde fået det højre forhjul ud i rabatten. I forsøget på at rette bilen op havde han drejet rattet for skarpt mod venstre. Herved havnede bilen i den modkørende vognbane lige foran lastbilen, som ikke havde en chance for at undvige.

Rie og Kirsten var begge knust, og de gjorde deres bedste for at trøste hinanden.

Helga, derimod stod af gode grunde helt uden for alt dette. Hun kunne hverken deltage i sorgen eller i det praktiske, og dermed blev det også vanskeligt for hende at medvirke med sin trøst.

Så hvor Lars Peters død bragte Kirsten og Rie tættere sammen, førte dødsfaldet desværre blot Kirsten endnu længere følelsesmæssigt væk fra sin egen mor.

Haralds mors sygdom og død i 1955

Ligesom 1954 blev mærket af Lars Peters voldsomme ulykke og død, kom Haralds mors sygdom og død til at få en trist indflydelse på det efterfølgende år.

Haralds forældre Mette Marie og Magnus boede i Vadum, nord for Ålborg. Magnus kørte taxi og Mette Marie tog sig kærligt af adoptivsønnen, Helmuth som i 1955 stadig kun var en stor dreng på 13 år.

Men i 1954 fik Mette Marie desværre uhelbredelig kræft og var inden sin død indlagt i længere tid på Ålborg Sygehus.

Harald besøgte sin mor så tit, han havde mulighed for og penge til det. Han tog natfærgen til Ålborg mange gange under morens sygdom, men da der ikke var råd til en taxi, gik han som regel den lange vej fra båden til sygehuset. Min mor sagde engang, at Harald bogstaveligt talt sled et par skosåler op i denne periode.

Mette Marie døde d. 20. marts 1955 i en alder af 57 år. Hun nåede heldigvis at møde sit første barnebarn, som ved sin dåb blev opkaldt efter hende.

Magnus var ikke skabt til at være alene, så der gik ikke længe, før han giftede sig med Laura, som havde en voksen datter ved navn Anny.

Da Laura døde mange år senere, fandt Magnus sammen i et papirløst forhold med Grethe, som han dog også kom til at overleve.

Magnus selv døde først mæt af dage d. 17. februar 1988, 90 år gammel.

Kapitel 26 – Flytning til Grenhusene og endnu en datter

Dronning Louises Børnehospital, Grenhusene og et barn til

Da Mette blev et år gammel, kom hun i vuggestue, og Kirsten genoptog sit laborantarbejde.

Om dette var økonomisk betinget, eller om Kirsten slet og ret længtes efter sit arbejdsliv, ved jeg faktisk ikke. Det var måske en kombination af begge dele.

Hvorom alting er, fik Kirsten d. 1. oktober 1955 arbejde på laboratoriet på Dronning Louises Børnehospital på Øster Farimagsgade, og Mette fik plads i Ålholm Folkebørnehave i Valby.

T.v. Harald, Mette og Liselotte (Egil og Grethes ældste datter). T.h. Kirsten og Mette.

I foråret 1958, da Kirsten atter blev gravid, besluttede Harald og hun sig for at skaffe sig mere plads til den lille familie. De lejede derfor et lille gårdhavehus i Grenhusene nr. 12 i Hvidovre.

Med mig på vej besluttede Kirsten sig igen for at sige sit arbejde op. Hun stoppede på Dronning Louises Børnehospital d. 15. august 1958, og dette blev afslutningen på hendes erhvervskarriere.

Harald, som altid med pibe, Mette og mig, som baby i 1959 i Hjerterhuset.

Efter min fødsel var der råd til og behov for, at hun blev hjemme og passede børn og hus til støtte for Haralds eskalerende karriere som ingeniør.

Da der ikke var plads til både Mette og mig i scooterens sidevogn, blev scooteren også skiftet ud med en lillebitte, splinterny NSU Prinz.

Fra tresserne og frem formede livet sig mere harmonisk og næsten uden de dramaer, som havde kendetegnet Kirstens første tre årtier. Dog med en enkelt undtagelse, hvor jeg kom til at give mine forældre en voldsom forskrækkelse.

Traumatisk sygehusindlæggelse

I sommeren 1960, da jeg var halvandet år gammel, blev jeg pludselig syg, mens vi var i sommerhuset. Jeg mistede bevidstheden, og man kunne slet ikke komme i kontakt med mig.

Ude af sig selv ræsedde Harald og Kirsten mig til sygehuset i Nykøbing Sjælland, så stærkt den lille Prinz kunne køre.

På sygehuset tog man imod mig og bad Harald og Kirsten vente i venteværelset. Jeg kom ret hurtigt til bevidsthed, men blev alligevel indlagt til observation, idet lægerne mistænkte, at jeg led af en hjertefejl.

Det var noget nær det værste, de kunne have sagt. For blot få år forinden havde Kirstens bror, Jens Kristian og hans hustru Gertrud mistet en lille datter netop på grund af en hjertefejl.

Syge af bekymring bad min far og mor om lov til at komme ind til mig. Men lægerne nægtede dem adgang, da de mente, at enhver form for følelsesmæssige udsving kunne være til fare for mit hjerte.

De måtte derfor køre tilbage til sommerhuset og efterlade mig højt skrigende og utrøsteligt grædende på sygehuset. Det virker jo helt absurd, men sådan var det dengang. Man satte sig ikke op mod de lægelige autoriteter. Den var ikke gået i dag!

Sygehuset havde anbragt mig på en stue sammen med en døende gammel mand. Jeg håber virkelig ikke, at staklen var ved bevidsthed. For hvis han var, må mit konstante skrigeri have drevet ham til at ønske sig ud af denne verden i rekordfart.

Dagen efter vendte mine forældre tilbage til sygehuset, hvor de fik samme besked. Ingen diagnose, men fortsat bekymring for hjertefejl.

På trods af at de kunne høre mig græde ulykkeligt og uafbrudt, fik de stadig ikke lov til at komme ind til mig. Hospitalet holdt fast i, at det kunne bringe mig i yderligere følelsesmæssig affekt til fare for mit liv.

Den efterfølgende dag fik de samme besked, da de kom for at se mig. Nu var eneste forskel bare, at de ikke kunne høre mig græde længere. Og det var ikke fordi, jeg var faldet til ro. Jeg havde bare ikke mere stemme tilbage. Der forelå stadig ingen diagnose, og man ville endnu ikke udelukke hjertefejl.

Det blev for meget for Kirsten. Hun kontaktede sin gamle arbejdsplads, Dronning Louises Børnehospital, og ved at trække i nogle tråde fik hun lovning på, at jeg kunne blive indlagt der.

Med dette i baghånden tvangsudskrev mine forældre mig og forlangte at få mig udleveret. Da min mor fik mig i armene, var jeg stum og fuldstændig fremmed over for hende.

På hele køreturen tilbage til København, sad jeg stiv som en saltstøtte på skødet af min mor uden at mæle et ord. Det må have været ganske forfærdeligt at se mig sådan og endnu værre efter få timers køretur at skulle aflevere mig igen på børnehospitalet.

Men i København fik Kirsten i det mindste lov til at følge mig helt ind på stuen og selv putte mig i seng og være lidt hos mig. Men så måtte hun også forlade mig, for den gang var der ikke noget, der hed overnattende forældre.

Dagen efter kom Kirsten tilbage til mig på hospitalet. Hun havde min søster med, men Mette måtte ikke komme med ind. Så hun blev parkeret ved en lygtepæl på fortovet udenfor. Derfra kunne hun vinke til mig, når min mor holdt mig hen til et vindue.

På Dronning Louises Børnehospital fik man hurtigt konstateret, at mit hjerte intet fejlede. Man konkluderede, at jeg blot havde haft et slemt tilfælde af feberkrampe. Så efter få dage kunne jeg udskrives og komme hjem igen.

Jeg har naturligvis ingen bevidst erindring selv om hele dette forløb. Men ifølge Kirsten blev jeg stærkt traumatiseret af den pludselige og lange adskillelse i Nykøbing.

Der gik måneder, før jeg begyndte at ligne mit gamle jeg om dagen, og der gik mange, mange år, før jeg holdt op med at vågne op med mareridt hver evige eneste nat.

Jeg kan stadig huske følelsen af at vågne op og være angst som lille. Jeg husker, hvordan jeg lå i min seng og måtte samle mod til at trodse mørket i gangen, som jeg skulle krydse for at komme ind til mine forældres seng.

Mine forældres seng var kun 140 cm bred, så lige så snart jeg var stor nok til at sove i en almindelig seng uden at dratte på gulvet, fik jeg en voksenstørrelse ottoman at sove på.

I de efterfølgende mange år gentog det samme mønster sig hver nat. Jeg vågnede med mareridt, møffede mig ind imellem min forældre i dobbeltsengen, hvorefter min far som regel opgav og gik ind og sov videre på min ottoman.

Det foregik stadig af og til, efter jeg som 5-årig var flyttet til Ny Hammersholt.

Der opstod en gang en pinagtig situation, hvor min legekammerat, Helle en tidlig søndag morgen bankede på mit vindue for at få mig med ud at lege.

Hun blev slemt forskrækket, da min morgengrimme far trak gardinet til side og bad hende om for himlens skyld at holde op med at larme.

Med tiden forsvandt de natlige angstture næsten helt. Men jeg har igennem hele mit voksne liv døjet med at vågne op i forbigående panik, første nat jeg sover fremmede steder. Ikke hver gang, kun somme tider. Min mor tilskrev også disse voksne tilfælde som følger af mit hospitalstraume.

Kapitel 27 - Ries liv efter Lars Peter

Hvor Helga kun med stort besvær kom bare nogenlunde på fode igen efter skilsmissen, så gik det Lars Peters anden hustru, Rie langt bedre.

Men Rie havde også alt det, som Helga i den grad manglede, nemlig et lyst sind, gå på mod og et smittende godt humør.

Da Lars Peter kørte galt og døde i 1954, var det allerede anden gang, at hun blev gjort til enke i sit unge liv. Hun var på daværende tidspunkt kun 41 år og stod nu igen alene med sine to børn, Kristian på 12 og Ane på 10 år.

Lars Peters entreprenørvirksomhed havde ikke ligefrem kastet penge af sig - snarere tværtimod. Det meste af den formue, Rie gik ind i ægteskabet med, var borte.

Lars Peter havde nemlig fortsat sin tidligere praksis med at give meget lave bud for at sikre sig at vinde flest mulige licitationer til virksomheden. Det var muligvis nødvendigt for overhovedet at få opgaver. Men denne praksis havde uundgåeligt udhulet virksomhedens og dermed familiens økonomi i det lange løb.

Rie var dog ikke sådan at slå af pinden. Hun solgte villaen i Hurup og udlejede sommerhuset på Lyngs Drag for at skaffe sig lidt indtægt.

Hun flyttede til Thisted for lettere at kunne finde beskæftigelse og købte et mindre hus der i stedet. Fra 1955 til 1959 boede hun på Spangbergsvej 47 i Thisted, og arbejdede først som ekspedient, senere som repræsentant.

Fem år efter Lars Peters død, blev hun igen gift, denne gang med havnefoged kaptajn Jørgen Lund, som også boede på Spangbergsvej, og som var blevet enkemand i maj 1958. Havnefogeden havde to børn, Flemming og Nancy.

Efter brylluppet, som stod omkring 1959/60, flyttede Rie og børnene ind i Jørgen Lunds større villa på Spangbergsvej 42.

I begyndelsen af tresserne overtog Rie en systue, som hun udbyggede i en sådan grad, at hun i 1963 kunne åbne sin egen trikotagefabrik, Rie Konfektion i Thisted. I 1966 havde fabrikken 40 ansatte, og Rie blev en anset erhvervskvinde i byen.

Skæbnen ville, at også havnefoged Lund skulle dø alt for tidligt fra hende. Jørgen Lund døde efter længere tids sygdom d. 4. december 1969. Han blev kun 51 år, og de nåede derfor blot at være gift i cirka ti år.

Rie Konfektion i Thisted, 1964 (Foto: THISTED KØBSTADS HISTORIE).

I 1978 overdrog Rie fabrikken til sin søn, Kristian Høje Kristensen, som slog Rie Konfektion sammen med sin egen virksomhed, HK Konfektion i Hurup.

Efter Jørgen Lunds død fandt Rie sammen med Johannes Drost, der var den læge, som overtog den fængslede Dr. Lenbrochs praksis i Hurup i 1945 og drev denne frem til 1973. Dr. Lenbroch var, som man måske husker, biologisk far til Ries datter, Ane.

Johannes hustru, Gerda Rydahl Drost var død i juni 1969, dvs. et halvt år inden Ries tredje mand døde. Så det var oplagt for disse to gamle Hurup kendinge, som begge besad et gudsbenådet humør og livsmod, at dele deres tredje alder med hinanden.

Rie boede herefter en tid fast på Costa del Sol sammen med Johannes. Hun beholdt dog stadig huset på Spangbergsvej, og de tilbragte hver eneste sommer i Ries sommerhus i Klitmøller.

Da Johannes døde, 79 år gammel i 1983, og hun i øvrigt savnede Danmark og sine børn, vendte hun permanent tilbage til Danmark.

Datteren, Ane købte et hus i W. Marstrandsgade 16 i Kartoffelrækkerne i København. Rie fik en etage i huset og tilbragte sine sidste knap 20 år der. Rie døde d. 19. januar 2002 i en alder af 88 år. Ane, der havde kæmpet i årevis med kræft, døde kun 59 år gammel året efter d. 22. august 2003.

Kirsten og Rie havde lige siden giftermålet med Lars Peter fattet stor gensidig sympati for hinanden. De opretholdt en øm og kærlig kontakt resten af livet, hvilket stod i skærende kontrast til Kirstens anstrengte og glædesløse forhold til sin rigtige mor.

Når vi i min barndom besøgte Helga, boede vi altid i Ries hus på Spangbergsvej, uanset om hun selv var hjemme, opholdt sig i Spanien eller i sit skønne sommerhus på P. Madsens Gang 18 i Klitmøller. Vi måtte dog helst ikke omtale dette for Helga. Men mon ikke hun kunne regne det ud alligevel?

Dengang tænkte jeg ikke et sekund på, hvad mormor, Helga mon følte. Men når jeg i dag forsøger at se verden fra Helgas perspektiv, tænker jeg, at det næppe har gjort hendes forbitrelse på livet mindre at kunne følge Ries succes i lokalsamfundet. Og ovenikøbet at opleve, at hendes egen datter foretrak sin pap-mors selskab frem for hendes eget, må have gjort virkelig ondt.

Kapitel 28 - Da livet blev mere ligesom alle andres

Resten, som jeg selv var en del af

Med min egen fødsel nærmer min sammenstykkede fortælling om Kirstens liv og de begivenheder og mennesker, der omgav hende, sig sin afslutning. Ikke at hendes liv stoppede her. Det fortsatte lige til Kirsten døde d. 13. juni 2018 - få dage før sin 91-års fødselsdag. Men resten af hendes liv kender jeg jo, hvorimod jeg først ser hendes tidlige år i sin helhed via denne fortælling.

De sidste to tredjedele af min mors liv var mindre opsigtsvækkende, idet de - i modsætning til den første tredjedel - ikke formede sig væsensforskelligt fra de fleste andre, jævnaldrende kvinders liv.

Efter Harald overtog forsørgerrollen, helligede Kirsten sig, som så mange andre kvinder på den tid familien, passede børn, hund, husholdning og indrettede i det hele taget sit liv efter sin mands behov.

T.v. Kirsten, Mette og mig. M.f. Mig i Grenhusene. T.h. Kirsten og Chicka i Ny Hammersholt.

Respekt og mangel på samme

For dette høstede hun kærlig taknemmelighed fra Harald, hvorimod Mette og jeg under indflydelse af rødstrømpebevægelsen ikke havde andet end hån til overs for hendes husmoderlige gerninger.

Jeg ville ønske, at jeg allerede som ung havde vidst og forstået mere om hendes vanskelige fortid, hvorfor hun havde det svært med sin egen mor, hvor stærkt det var af hende at kæmpe sig til en uddannelse, hvordan hun forsørgede min far

igennem hele hans uddannelse, og hvilken tragedie det var at miste sit første barn ved fødslen.

Havde jeg vidst alt dette, ville jeg næppe have været så karrig med at vise hende anerkendelse, som jeg var i mine skrækkelige teenageår. Der blev heldigvis masser af lejligheder til at vise hende både respekt og taknemmelighed senere i mit voksne liv.

Da begge døtre var flyttet hjemmefra, tog Kirsten for eksempel revanche for den studentereksamen, som hun aldrig fik som ung. I løbet af nogle år gennemførte hun det meste af en fuld Hf-eksamen som enkeltfag - og det med topkarakterer. Sådan!

Og da jeg selv blev mor - og måske slægtede min far lidt for meget på med hensyn til at gøre karriere - trådte Kirsten til som praktiserende og kærlig mormor og sikrede min mand og mig mod stress, mens vores søn fik den tryggeste opvækst, et barn kan ønske sig.

Kirstens bramfri personlighed

Jeg er overbevist om, at de mange svigt og løgne, Kirsten oplevede i sin barndom, forældrenes skænderier og ikke mindst Lars Peters grænseoverskridende adfærd kom til at forme Kirstens personlighed – og det var ikke alt sammen på den gode måde.

T.v. Mette og Kirsten på udflugt med scooteren T.h. Kirsten på fisketur som ca. 17-årig.

Min far betroede mig som voksen i et fortroligt øjeblik, at Kirsten, da han først lærte hende at kende, til tider udviste en græsende til Tourettes-agtig opførsel.

Han eksemplificerede det med, at hvor andre mennesker godt kunne sidde i spovognen og nøjes med at tænke, at en medpassagers hat var ustyrlig grim, så havde Kirsten som ung en temmelig ukontrollabel hang til absolut at skulle fortælle vedkommende sin ærlige mening om hatten.

Ved Haralds hjælp kom denne upassende mani dog efterhånden under bedre kontrol, men Kirsten forblev livet igennem kendetegnet ved sine uforbeholdne og slet indpakkede meningstilkendegivelser.

Da jeg selv som ung startede på arbejdsmarkedet, fik jeg tilnavnet Gillette af mine kollegaer. Og det var ikke, som man ellers kunne håbe med reference til barberbladets tagline - *the best a man can get*. Næh nej, det refererede desværre til min skarpe tunge!

Så der er ingen tvivl om, hvor min egen rapkæftethed stammer fra. Samme egenskab kan jo heldigvis også udtrykkes mere positivt værdiladet, som at man er ærligt og direkte kommunikerende – en karakteristik, som jeg altid har scoret højt på.

Jeg vil mene, at Kirsten selv arvede en del af sin mors flegmatiske temperament. Hun var i hvert fald god til at sige tja-a til ting, der overgik hende, og som hun ikke kunne påvirke. Hendes yndlingsbog var Peter Plys, og når hun syntes, at verden gik hende på, trøstede hun sig med tigerdyret, grislingen, æslet og alle de andre tøjdyrs filosofiske kommentarer i bogen.

Kirsten slægtede kun i mindre grad sin koleriske far på. Det samme kunne man desværre ikke helt sige om hendes bror, Jens Kristian, som arvede en del mere af sin fars bryske og brutale væsen.

Hun udviste dog noget af sin egen fars strenge adfærd over for min søster og mig, da vi var børn. Kirsten var meget pertentlig og førte et ordens- og rengøringsregime, som rent ud sagt drev os til vanvid i vores barndom.

Helt uden voldelige tendenser var Kirsten desværre heller ikke. Som børn fik både Mette og jeg flere endefulde og lussinger, end hvad der er god latin i dag.

Da jeg var en halvstor pige - jeg vil tro, at jeg var 8-10 år - fik jeg dog sat en ganske effektiv stopper for yderligere korporlig afstraffelse.

Jeg har sikkert været fræk og ulydig. Det var jeg vist tit. I afmagt langede Kirsten mig som så ofte før en lussing for at få mig til fornuft i en fart.

Men denne gang røg proppen af min flaske, og jeg vingede hende helt spontant sådan en på kassen, at det er et under, at jeg ikke smadrede hendes skrøbelige tænder, som kun sad fast takket være en masse kostbart broarbejde og tandlægesnilde. Efter denne episode lagde hun aldrig hånd på mig igen.

Nok slap jeg dermed for flere lussinger, som jeg ærligt talt også var blevet for gammel til at få. Men ubehaget ved selv at have tabt impulskontrollen og have slået hårdt på et andet menneske sidder stadig i mig den dag i dag.

Jeg tror faktisk, at jeg selv tog en del mere skade af denne hændelse, end min mor gjorde. Jeg husker det i hvert fald, som var det i går, og det er ikke nogen rar følelse.

Velstand og fortsat nøjsomhed

Ligesom mange andre oplevede Harald og Kirsten en galopperede velstandsstigning op gennem tresserne og halvfjerdserne. Men det steg dem aldrig til hovedet. De forblev boende i det samme lille parcelhus, som vi flyttede til i Ny Hammersholt ved Hillerød d. 13. juni 1964.

Parcelhuset på Granhøj 3 i Ny Hammersholt med Prinz 1000 i carporten og Harald i haven.

Det virkede som om, at Kirsten, efter én gang at have prøvet at miste alt, forblev påholdende og forsigtig med ikke at leve over evne. Og Harald, der aldrig bevægede sig længere politisk mod højre end til det Radikale Venstre og som sværmede for bogen "Oprør fra midten" med dens begreber som borgerløn, lod sig heller aldrig rigtigt påvirke af penge, selv om de efterhånden fik ganske mange af dem.

Kirsten og Haralds livsbaner kom desværre på endnu et punkt til at ligne mange andres. Harald arbejdede nemlig alt for meget, røg som en skorsten, sov for dårligt om natten og motionerede for lidt.

Han døde derfor ligesom alt for mange andre mænd desværre af hjerte-kar-sygdom allerede som 68-årig d. 22. december 1993 - få år efter, at han var gået på pension.

Sidste del uden Harald

Hvis det ikke havde været for den uundværlige bedstemorrolle, som Kirsten spillede for min søn i netop årene omkring Haralds død, tror jeg faktisk, at hun ville have valgt at tjekke ud af livet og slutte sig til sin elskede mand.

Men som hun havde gjort det så mange gange før, så overvandt hun sorgen og fik opbygget en indholdsrig sidste tredjedel af sit liv.

Det blev et liv med masser af musik og kulturejser, franskundervisning, en stor og varm omgangskreds og fortsat overskud til at hjælpe andre, der havde behov, min egen familie indbefattet.

Og efter hun blev alene, gav hun med tiden slip på de fleste af de ordens- og rengøringsregimer, som hun tidligere havde været alt for styret af.

Kirsten holdt altid med de svageste

Kirsten holdt aldrig op med at vise medfølelse for dem, der havde det svært.

Da politiet for eksempel engang gennemførte en razzia på den lokale taxicentral i Ny Hammersholt, gik snakken blandt naboerne om, hvor forkasteligt det var, at taxicentralen samtidigt var skalkeskjul for bordelvirksomhed.

Kirsten deltog imidlertid ikke i den hellige forargelse. I stedet gik hun hen, ringede på og afleverede en stor æske chokolade til de thailandske prostituerede, fordi hun syntes, at det var synd for dem.

Når områdets salmesyngende sprittere tog lidt for permanent ophold i busholdepladsens læskur, og irriterede naboer truede med politi, gik hun bare hen og talte med dem. Hun vidste, hvad de hed og tilbød dem lidt at spise, min fars aflagte tøj samt en skilling i ny og næ.

Da det kom hende for øre, at der var en småt begavet familie i området, som var rigtigt skidt kørende pga. sygdom og pengemangel, slog hendes omsorgsgen til igen. Hun opsøgte familien helt uopfordret og skaffede dem hjælp fra kommunen, så de kom på ret køl igen.

Hun havde et virkeligt godt hjerte, som stort set favnede alle levende væsner bortset fra katte i almindelighed og sin mor i særdeleshed. Det med kattene kunne jeg forstå. Det med min mormor forbliver lidt af en gåde.

Sommeren 1967 i Thy til Helgas 70-års fødselsdag

Man kan ikke sige, at Kirsten holdt sin fortid hemmelig for min søster og mig. Men den utrolige karakter af hendes fortællinger, og den lakoniske måde hun fortalte dem på, gjorde det svært - i hvert fald for mig – rigtigt at forholde mig til det sagte.

Faktisk gik min søster og jeg nok rundt med den - ved jeg nu - fejlagtige opfattelse, at vores mor var lidt af en mytoman eller i det mindste smurte tykt på, når hun omtalte sin barn- og ungdom.

Jeg husker for eksempel tydeligt sommeren 1967, hvor mine forældre havde lejet et sommerhus, Penaluset på Draget i forbindelse med, at vi skulle fejre min mormors 70- års fødselsdag.

Ved denne lejlighed udpegede min mor familiens gamle sommerhus på Draget, og vi besøgte pumpestationen ved Sindrup Vejle, som vi fik at vide, at vores morfar havde bygget.

Da vi kørte forbi Skibstedgård, fortalte Kirsten, at der stod hendes heste, dengang morfar ejede stedet, ligesom vi i Hurup kørte forbi barndomshjemmet i hjørneejendommen på Kirkevej.

En dag var vi ovenikøbet i Hanstholm for at se på bunkerne, som Kirsten ikke lagde skjul, at hendes far havde været med til at bygge.

Men al denne information, som blev videregivet uden ledsagende følelser og forklaringer, gik ikke rigtigt ind hverken i mit 8-årige hoved eller hjerte. De stumper, jeg fik at vide, var simpelthen for fremmedartede og absurde til, at jeg helt kunne forstå dem og sætte dem sammen til en større helhed. Og min mor gav på ingen måde udtryk for, hvordan alt dette havde påvirket hende selv. Det er først nu, med denne fortælling, at gruen rigtigt går op for mig.

Jeg husker ikke meget fra selve Helgas 70-års fødselsdagsselskab, men jeg mener, at det foregik i Hundborg forsamlingshus og var af behersket størrelse.

Ud over min egen familie deltog onkel Jens Kristian, tante Gertrud, de tre kusiner, Helgas tre søstre fra Hundborg, Emma Margrethe, Dagmar og Signe og deres mænd, samt en af Helgas nevøer og hans hustru.

Helgas søde underboer fra stueetagen, Peter og Grethe deltog også, og måske har den strenge fru Petersen fra første sal været med. Festen, der var et afholdsselskab, startede med salmesang, hvor Peter sang for fra de omdelte salmebøger.

Jeg tror ikke, at der kan have været andre familiemedlemmer til stede. Men jeg ville helst tro, at der var flere venner blandt gæsterne - andet ville have været trist.

Helga havde dog under ingen omstændigheder nogen særlig stor omgangskreds.

Jeg ved, at hun gik til noget beskæftigelsesterapi for ældre. Vi fik nemlig en gang en mosaiklampe til jul, som hun selv havde lavet med sine gigtkrogede fingre. Den var grim som arvesynden, og min mor ville ikke vide af den. Men jeg synes, det ville være synd for mormor at smide hendes håndværk ud, så rædslen kom til at skæmme mit værelse de næste mange år.

Et nyt syn på Helga

Hvis man kunne skrue tiden tilbage, ville jeg ønske, at jeg kunne have været et bedre barnebarn for Helga, end det blev tilfældet. Jeg nedarvede desværre Kirstens manglende kærlighed til hende uden at forstå, hvor lidt skyld Helga i virkeligheden selv havde i det forliste mor-datterforhold.

Nu forstår jeg først rigtigt, hvorfor Kirsten og Helga ikke brød sig om hinanden. Lars Peter ødelagde ganske simpelt Helga med sin utroskab, vold og fornedrelse i en sådan grad, at hun blev ude af stand til at tage ordentligt vare på sine børn. Og Kirsten reagerede på den eneste måde, hun formåede – nemlig ved at lægge afstand til sin familie.

Med min nyvundne indsigt i Helgas ufatteligt hårde liv, føler jeg stor medlidenhed med hende. I dag er jeg glad for at vide, at hendes mange søstre og brødre tog sig godt af hende og hjalp hende, når hun havde brug for forståelse, husly og penge.

De fortrængte erindringer slap aldrig helt taget

Når man, som jeg her har gjort, i træsokolængder opdeler Kirstens liv i tredjedele, repræsenterer titlen "Min mors mareridt" måske ikke alle tre dele lige godt - og så alligevel.

Den første tredjedel var fyldt med så mange mareridtsagtige oplevelser, at man ikke skulle tro, det var muligt.

I den midterste tredjedel fortrængte hun bevidst eller ubevidst næsten alt, der hørte barn- og ungdommen til - og kappede også med få undtagelser kontakten til familien. En fortrængning, som tilsyneladende virkede for hende i hendes vågne timer. Men hvem ved, hvilke mareridt, der hjemsøgte hende om natten?

I den sidste tredjedel, hvor hun efter Haralds død mistede sit livs kompas og blev alene om at bære på sin mørke historie, fik journalisten hende modvilligt til at huske tilbage, og erindringerne om mareridtene dukkede op igen.

Jeg ville på den ene side sådan have ønsket, at jeg havde spurgt mere ind til alt dette, mens Kirsten levede.

Men når jeg på den anden side så, hvor ondt hun stadig havde ved at tænke tilbage, føler jeg, at det ville have været egoistisk at bore dybere blot for at tilfredsstille min egen nysgerrighed.

Det havde været noget andet, hvis Kirsten havde haft behov for at tale ud. Men det havde hun åbenbart ikke. Og hvem ved i det hele taget, hvor godt jeg ville have kunnet håndtere det, hvis hun virkelig havde givet sig til at fortælle?

Nu hvor jeg betragter hendes rekonstruerede liv i sin helhed, hælder jeg til den anskuelse, at hendes fortrængninger måske var den eneste mulige måde at komme videre på.

For hvem kan man i virkeligheden betro sig til og finde forståelse hos, når man stadig elskede sin far, selv om han var en løgnagtig svindler, der behandlede ens mor skidt for til sidst at lade hende helt i stikken, og som ovenikøbet udviste upassende seksuel adfærd over for en selv?

Hvem kan forstå, at man dårligt kunne holde sin egen mor ud? En mor, som havde været offer for nøjagtig samme sociale udstødelse og svigt, som en selv. En mor, som man nok i dag ville betegne som en voldsramt kvinde. Men måske også en mor, som var vidende om ægtemandens misbrug af sin datter?

Kirsten som 84-årig.

Til hvem kan man fortælle, at man tror, man måske har halvsøskende i Thy, som stammer fra ens fars utallige affærer?

Og hvem ved i det hele taget hvilke andre hemmeligheder, der måtte være omkring min morfar? Denne fortælling omhandler jo kun dem, der blev afsløret. Men var der mere?

Hvad hvis man for eksempel vidste eller fornemmede, at ens far genstartede sin entreprenørvirksomhed for guldbarrer, han havde unddraget det beslaglagte bo?

Hvis der virkelig var yderligere hemmeligheder, har min mor måske båret rundt på dem hele livet. Og I så fald tog hun dem i loyalitet over for sin far med sig i graven. Hvem ved?

Appendix A – Høje Kristensen familien

Relation til Kirsten	Navn	Yderligere efterkommere
Farfar & farmor	Murer Jens Høje Kristensen, (født 1869 – død 1936 i Hørdum). Gift med Kirstine Pedersen, (født 1873 – død 30. nov. 1948 i Hørdum).	
Far & mor	Murer Lars Peter Høje Kristensen (født 18. febr. 1900 i Villerslev – død 1. maj 1954 i Hurup). Gift med Helga Yde Sørensen (født 9. juli 1897 i Hundborg – død 22. aug. 1987 i Nors).	Lars Peter og Helga fik en søn og en datter: - Jens Kristian Høje Kristensen (født 15. maj 1924 i Hundborg – død 4. juli 1998 i Holstebro). Gift i 1949 med barneplejerske, Gertrud Kjeldsen (1926 - 2007). Jens Kristian og Gertrud fik 3 døtre - Datter, død som barn af hjertefejl - Susanne Christensen - Kristine - Malene - Kirsten Marie Høje Andersen (født 19. juni 1927 i Hundborg – død 13. juni 2018 i Allerød). Gift med Harald Andersen (født 4. marts 1925 i Vadum - død 22. dec. 1993 i Hillerød). Kirsten og Harald fik 3 døtre. - Mikkeline (dødfødt 14. juli 1953) - Mette Høje Andersen (født 3. okt. 1954 i København) - Trine Høje Andersen (født 25. jan. 1959 i København) Lars Peter adopterede i sit andet ægteskab med Kirstine Marie Vium Overgaard (Rie), født Olesen (født 19. maj 1913 – død 19. jan 2002 i København) dennes i forvejen adopterede søn Kristian (født af Carla Edith Lissau) og datteren Ane. - Kristian Hermann Høje Kristensen (født 1. febr. 1942 - død 14. april 2020 i Ydby) - Ane Vium Olesen (født 12. febr. 1944 - død 22. aug. 2003 i København)
Farbror & tante	Murermester Poul Kristian Høje Kristensen (født 20. aug. 1901 i Hørdum). Gift med Else Kathrine Munkholm (født 1894 i Hørdum – død 9. maj 1968 i Hørdum).	Poul Kristian boede stadig hjemme i Hørdum og var ugift ved folketælling i 1930. Blev gift d.10. mar. 1931. Poul Kristian og Else Kathrine fik to børn: - Dødfødt (18. dec. 1933). - Inga Høje Kristensen (født 1 maj. 1937). Inga gik på Hørdum skole i 1943. Hun dimitterede fra Hvidbjerg realskole i juni 1953 og boede på dette tidspunkt

		stadig i Hørdum. Inga blev i 1959 gift med maler Verner Skaarup. I 1950 stillede Poul Kristian op til sognerådsvalget i Skyum-Hørdum for liste I (Indre Mission Koldby-Hørdum). Han blev ikke valgt. I 1950-54 sad han i bestyrelsen for A/S Høje Kristensen (Lars Peters entreprenørfirma). Poul Kristian hængte sig ifølge Mettes noter fra samtale med fætter Finn.
Faster	Else Marie Høje Kristensen (født 1903 i Hørdum – død juni 1974 i Hørdum).	Ugift. Else Marie havde først husbestyrerindepladser i Snedsted, Hurup og Hvidbjerg. Ifølge brev fra hendes mor, Kirstine til veninden Anna fik hun et nervesammenbrud i 1947. Ifølge Kirsten havde nervesammenbruddet at gøre med en tidligere affære med en gift mand fra Snedsted. I 1948 førte hun hus hos sin moster Johanne og dennes mand i København. I 1956 blev Else Marie ansat som økonoma på Koldby Sygehus. Hun bestyrede de næste 13 år "De gamles hjem" i Koldby.
Farbror	Bager Ejnar Marius Høje Kristensen (født 1905 i Hørdum - død 1987 i Hørdum)	Ejnar ejede bageri og afholdscafé i Koldby fra 2. januar 1940 til 1. juli 1947. Herefter drev han Wienerbageriet i Silkeborg sammen med faster Thea og kompagnonen Salomon. I 1949 købte Ejnar hus i Hørdum. Siden startede Ejnar og farbror Karl Hørdum Ægeksport på Nyhåbsvej 6 i Hørdum. Senere etablerede de samme sted EKA-Kager.
Faster	Dorthea Kirstine Høje Kristensen (født 10. mar. 1906 i Hørdum - død maj 1989). Gift d. 28. sept. 1947 med bager Salomon Ingmar Nielsen (født 3. sept. 1922 – død 2. juni 1976).	Dorthea fik uden for ægteskab en datter: Ellen Overgaard Kristensen (født 17. aug. 1928 i Hørdum – død 6. febr. 2016). Ellen, der var sygeplejerske, blev i 1958 gift med mekaniker Finn Oudrup Christiansen (født 1937 i Vestervig - død 13. maj 2013). De fik to børn. Ved en folketælling i 1930 indgik Dorthea i husstand som ugift husbestyrerinde (for en ældre mand, Peter Dam Jensen) med sin på det tidspunkt 2-årige datter, Else Overgaard Kristensen. Ved brylluppet havde Thea og Salomon adressen Korsgade 3, Silkeborg, hvor de drev Wienerbageriet sammen med Theas ugifte bror Ejnar. I 1948 solgte de bageriet i Silkeborg, og alle tre flyttede tilbage til Thy. Thea og Salomon drev fra 1. juni 1952 til julen 1978 Salomons Bageri på Vestergade 58 i Thisted.

Farbror & tante	Snedkermester (og bedemand) Harald Kristian Høje Kristensen (født 23. maj 1907 i Hørdum - død 14. april 1984 i Gettrup). Gift med Rigmor Damsgaard (død 8. jan. 2000 i Hurup).	Harald og Rigmor fik to sønner: - Gårdejer Kristian Høje Kristensen (født 10. jan. 1942 -). Gift med Ester Krabbe (født 1943 -). Nuværende adresse er i Hurup Thy. Kristian og Ester fik to døtre: - Dorte Høje Krabbe (født 15. april 1966 -). Støvring. - Sygeplejerske, Lene Høje Kristensen (født 27. febr. 1970 -). Randers. - Henning Høje Kristensen (født 25. dec. 1949 i Gettrup – død 30. april 2016 i Hurup). Gift med Inge Lis Høje Kristensen, som stadig bor i Hurup. De fik 2 børn.
Faster	Ida Kathrine Høje Kristensen (født i 1908). Gift med smedemester Niels Nielsen.	Ida og Niels fik en søn: Svend Aage Nielsen (født 8. dec. 1937 i Torup i Thy). Han blev beslagsmed ligesom sin far. Gift med Tove Krog (født 12. maj 1940 i Sundby).
Farbror & tante	Slagtermester i Borgergade 6 i Koldby, Johannes Høje Kristensen (født 3. juli 1910 - død 19. maj 1988). Gift med Linda Høje Kristensen (født 19. aug. 1911 - død 14. juli 1997).	Johannes kom i slagterlære som attenårig. Arbejdede dog derefter først som portør/Falckredder ved Kolby sygehus, hvor han mødte sin hustru. Fra 1940 – 1979 drev de sammen slagterforretning i Kolby. Johannes og Linda fik mindst to døtre: - Birte Høje Kristensen (Lærer) (født 1943 -). Otterup, Fyn. - Grete Høje Nielsen (født 1950 -). Mors.
Farbror & tante	Købmand Karl Nikolaj Høje Kristensen (født 11. okt. 1913 - død 26. nov. 1987 i Hørdum). Gift i 1936 i Nors med Anna Pouline Høje Kristensen født Vilsbøl (født 1909 – død 1964). I 1944 var adressen Østerbakken 22, Thisted.	Karl og Anna fik en datter og en søn: - Dorte Kirstine Høje Borggaard (født 29. marts 1945 – død 22. jan. 2011). Gift med Niels Otto Borggaard, som var driftsleder på Tican slagteriet i Thisted. De fik en datter: - Hanne Borggaard Tuson. - Finn Vilsbøl Høje Kristensen (født omkring 1950), Thisted. Finn blev i 1973 gift med Helle Høje Kristensen. Finn fik en søn og en datter: - Kent Høje Kristensen - Heidi Høje, Nors.

Appendix B – Sørensen familien

Relation til Kirsten	Navn	Yderligere efterkommere
Morfar & mormor	Kristen Sørensen (født 8. okt. 1850 i Hundborg - død april 1923 samme sted). Gift 15. maj 1877 med Marie Petrine Dusine Jensen Yde (født 6. okt. 1855 på slægtsgården, Ydesminde i Hundborg - død 17. juli 1916 i Hundborg).	
Moster	Mariane Sørensen (født 6. febr. 1878 i Hundborg - død 8. sept. 1884).	Døde som seksårig.
Morbror	Salmon Sørensen (født 26. juli 1879 i Hundborg, død – 1959 i Hurup). Gift med Valborg Hviid (født 16. febr. 1879 i Thorsted - død 1964 i Ydby).	Salmon Sørensen var ved giftermålet handelskommis, og 1904-05 drev han købmandshandel i Hjørdemål. Senere blev han frem til 1958 brugsforeningsuddeler i Hurup. Han var en tid formand for Hurup afholdsforening. Han var også medlem af Hurup sogne og menighedsråd. Salmon fik 9 børn: • Anna Hvid Sørensen (1904 - 1923). Ugift. • Asta Hvid Sørensen (1905 -). Gift med Ove Hald (1899 – 1948 -). • Gerda Hviid Sørensen (1908 -). Gift med brugsuddeler Elmer Sigfred Busted (1905 -). • Rigmor Hviid Sørensen (1909 -). Gift med Sigfred Støvring-Nielsen (1904 - 1964). • Else Hviid Sørensen (1911 -). Gift med repræsentant Jacob Hansen (1908 – 1966). • Kristian Hviid Sørensen (1913 - 1940). Gift med Anna Holm Nielsen (1914 – 1971). • Ingrid Hviid Sørensen (1914 - 1977). Gift med bankdirektør Jens Chr. Christensen (1913 – 1979). • Murermeister Poul Hviid Sørensen (1916 - 1955). Gift med Mary Elisabeth Freeto (1916 -). • Marie Hviid Sørensen (1918 – 1946).
Moster	Ane Sørensen (født 7. dec. 1880 i Hundborg - død 1963).	Jens Kristian Bach var skolelærer i Vallerbæk i Karup sogn og senere (1908) i V. Halne og derpå i Sønderjylland. De fik 1 barn: • Ragnhild Agnethe Sørensen Bach (1908 -). Gift med Ejvind Dinesen (1904 - 1973).

	Gift 5. aug. 1906 i Hundborg med Jens Kristian Bach (født 19. marts 1881 i Ranum).	
Morbror	Søren Kristian Sørensen (født 4. maj 1882 i Hundborg- død 1959 i Grurup). Gift 18. aug. 1907 i Hundborg med (farbrors datter) Anna Sørensen (født 9. juli 1883 i Hundborg - død 1958 i København).	De fik 11 børn: • Anna Louise Sørensen (1908 -). Gift med landmand Peder Nørgaard Knudsen (1905 -). • Sigrid Kirstine Sørensen (1910 -). Gift med landmand Johannes Pedersen (1910 -). • Valborg Marie Sørensen (1911 -). Gift med vaskeriejer Svend Aage Pallesen (1913 -). • Hedvig Agnethe Sørensen (1913 -). Gift med John Gershan (1923 -). • Gudrun Margrethe Sørensen (1914 -). • Sygeplejerske Karen Johanne Sørensen (1916 -). Gift med landmand Frede Hansen (1915 -). • Jens Kristian Sørensen (1917 -). Gift med Marie Mose, (1920 – 1974). • Marie Yde Sørensen (1919 -). Gift med Alfred Johannes Rasmussen (1913). Bestyrer på Skibstedgaard. • Eva Yde Sørensen (1920 -). • Martha Yde (1922 -). • Dagmar Yde (1928 -).
Moster	Inger Kathrine Sørensen, (født 27. juni 1883 i Hundborg, død 1953).	Hun var trikotage handler i Hørdum og senere mode- og manufakturhandler i Hundborg på Vorupørvej 175. Sidstnævnte blev drevet som en filial af svogeren Johannes Jørgensens købmandshandel i Hundborg. Butikken blev senere lavet om til Tatol-butik, som blev drevet af søsteren Emma Margrethe. Hun døde ugift.
Moster	Johanne Kristine Sørensen (født 19. juni 1885 i Hundborg - død 1956 i København).	Hun lærte sygepleje på Hundborg sygehus og var senere ansat på Horsens kommunehospital og Sankt Hans hospital ved Roskilde. Hun var sidst ansat på Dr. Møllers private fødeklinik, Bakkegaards Allé 18, Frederiksberg. Ugift.
Moster	Marianne Sørensen (født 20. marts 1887 i Hundborg - død 3. april 1888).	Død som 1-årig.
Moster	Thora Mariane Sørensen (født 5. dec. 1888 i Hundborg - død 15. december 1925 i barselsseng). Gift med sin kusines søn Jens Pedersen Fink.	Thora og Jens købte Asgaard, da Thoras far Kristen Sørensen døde i 1923. Thora døde i 1925 efter at have født sønnen, Thorvald. I 1929 giftede Jens sig igen med friskolelærerinde Marie Tolstrup. De fik 3 sønner: • Niels Christian Sørensen Fink (1921 -). Gift med Anna Christensen (1922 -).

		• Jens Viggo Sørensen Fink (1922 -). Gift med Maren Møller Pedersen (1916). • Thorvald Sørensen Fink (1925 -). Gift med Ruth Christiansen (1934 -).
Morbror	Jens Marius Sørensen (født 23. juli 1890 i Hundborg - død 1966 i Hurup). Gift med Marie Kristensen.	Marius Sørensen arbejdede først hjemme i farens købmandshandel og derpå hos broderen Salmon i Hurup brugsforening. Drev derpå vognmandsforretning, hvorpå han 1939-64 var brænder på Næssund teglværk hos brordatterens mand Støvring-Nielsen. Marie Kristensen virkede en årrække som kokekone. De fik 6 børn: • Kaptajn Erik Yde (1919 -). Gift med Anna-Lise Kock (1924 -). • Grethe Yde Sørensen (1920 – 1973). Gift med Verner Madsen. • Niels Yde Sørensen (1922 -). Gift med Ingeborg Sørensen (1922 -). • Vagn Overgaard Yde Sørensen (1923 -). Gift med Helga Nielsen Hattens (1920 -). • Karsten Yde Sørensen (1926 -). • Knud Yde Sørensen (1929).
Morbror	Alfred Johannes Sørensen (født 27. juli 1891 i Hundborg - død 7. maj 1892 i Hundborg).	Han døde som barn, 9 måneder gammel.
Moster	Emma Margrethe Sørensen (født 23. april 1893 i Hundborg - død 30. nov. 1979 i Hundborg). Gift 15. maj 1918 i Hundborg med bagermester Karl Kristian Jensen (født 27. april 1894 i Hundborg - død 1967).	Karl drev bageri i Hundborg. Margrethe drev i 1950'erne en Tatol-butik (en kædebutik styret af Schous Sæbehus) i Hundborg, som senere blev overtaget af datteren Mariane. De fik 4 børn: • Bodil Yde Jensen (1920 -). Gift med Svend Aage Jensen (1926 -). • Ranghild Mariane Jensen (1921 -). Gift med Mourits Jensen (1918 -). Skilt. Mariane drev ismejeriet på Hundborgvej i Thisted, som Helga senere overtog. • Anne Lise Yde Jensen (1923 -). Gift med Hans Larsen (1924 -). • Inga Yde Jensen (1934 - 2017). Gift med murer Herman Sørensen (1925 -).
Moster	Signe Sørensen (født 18. aug. 1894 i Hundborg - død 1972 i Thisted). Gift 8. maj 1920 i Hundborg med Johannes Jørgensen (født 5. januar 1895 i	Signe og Johannes Jørgensen drev 1921-24 købmandshandel i Hundborg og opholdt sig derpå i USA. I 1931 var de således i Los Angeles. De vendte tilbage til Danmark og overtog en købmandshandel i Hundborg efter Signes morbror Christen Olesen Yde. Senere boede de en overgang i Thisted og derpå igen i Hundborg.

	Kallerup - død 29. juni 1978 i Hundborg).	Købmandsforretningen blev overdraget til sønnen Jack i 1963, som drev den sammen med sin hustru Nini frem til 1984. De fik 3 børn: • Marie Yde Jørgensen, Rie (1921 -). Gift med Kristen Marius Jensen Justesen (1914 -). De fik børnene Kirsten Munkholm (1952) og Johannes (1955 - 2023). • Hans Jacob Yde Jørgensen, Jach (1924 -). Gift med Nini Stoltenberg (1931 -). De fik sønnerne Henrik (1954) og Poul (1956 - 57) og Bent (1958). • Thora Elisabeth Yde Jørgensen (1931 -). Gift med elektriker Christian Steenbuch Krabbe (1928 -). De fik døtrene Dorte (1954), Hanne (1959) og Lene (1960).
Moster	Dagmar Sørensen (født 12. februar 1896 i Hundborg - død 13. maj 1989 i Hundborg). Gift 24. oktober 1923 i Hundborg med Adolf Andreas Andersen (født 12. juni 1892 i Hundborg - død 24. okt. 1976).	Adolf Andreas Andersen var malermester i Hundborg, senere i USA og derpå i Hurup.
Mor	Helga Sørensen (født 19. juli 1897 i Hundborg - død 22. aug. 1987 i Nors). Gift med Lars Peter Høje Kristensen (født 18. febr. 1900 i Villerslev – død 1. maj 1954 i Hurup).	Helga og Lars Peter blev skilt d. 20. maj 1949. De fik 2 børn: • Jens Kristian Høje Kristensen (født 15. maj 1924 i Hundborg – død 4. juli 1998 i Holstebro). Gift i 1949 med barneplejerske, Gertrud Kjeldsen (1926 - 2007). De fik døtrene Susanne, Kristine og Malene • Kirsten Marie Høje Andersen (født 19. juni 1927 i Hundborg – død 13. juni 2018 i Allerød). Gift med Harald Andersen (født 4. marts 1925 i Vadum - død 22. dec. 1993 i Hillerød). De fik døtrene: Mikkeline (dødfødt 14. juli 1953 i København), Mette (født 3. okt. 1954 i København) og Trine (født 25. jan. 1959 i København).
Morbror	Gerhardt Johannes Sørensen (født 18. sept. 1899 i Hundborg – død 1975 i USA).	Han var konditor og udvandrede til USA som ung. Var vist nok homoseksuel. Ingen efterkommere.